

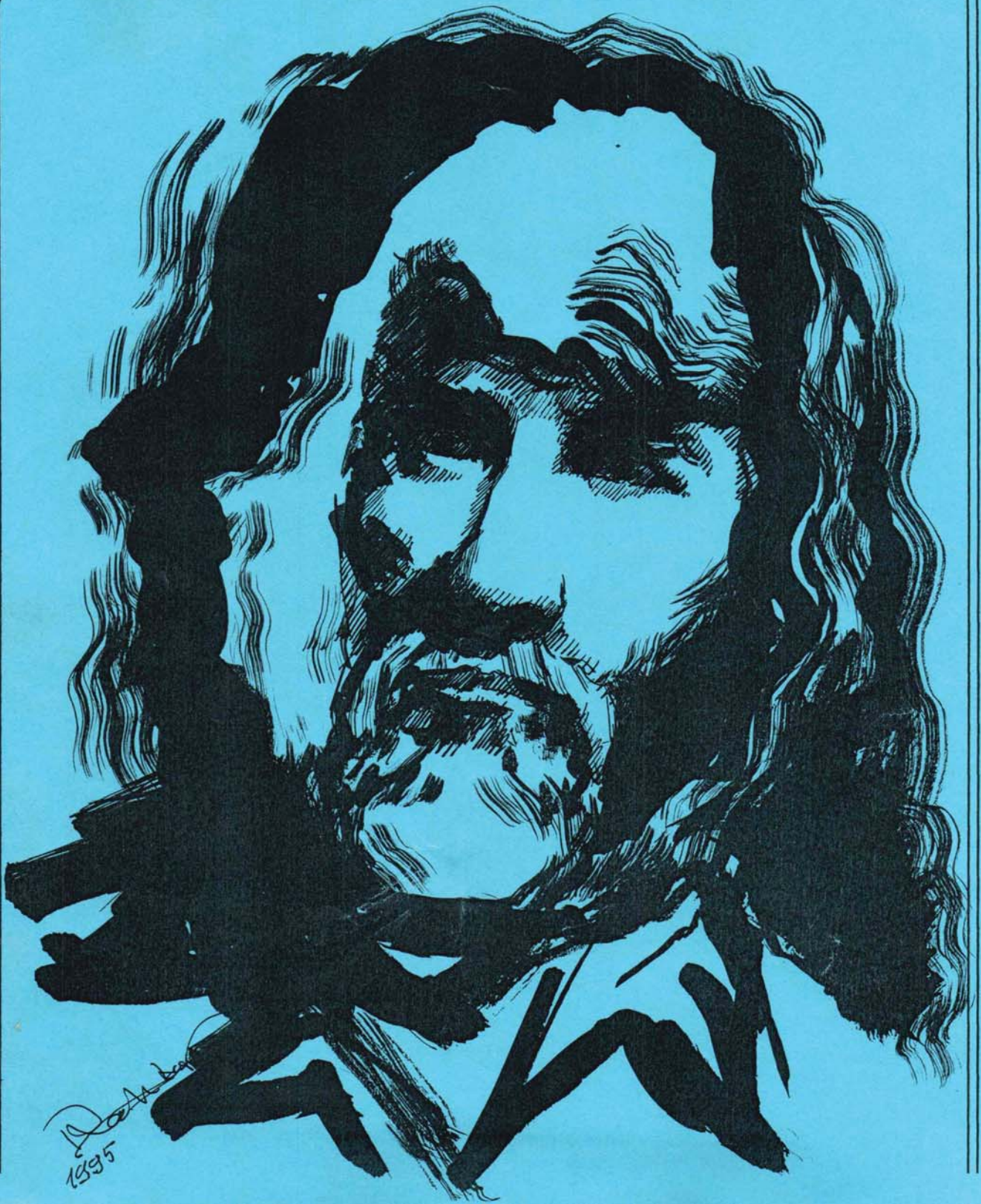
DLANPAR. دکلانپار

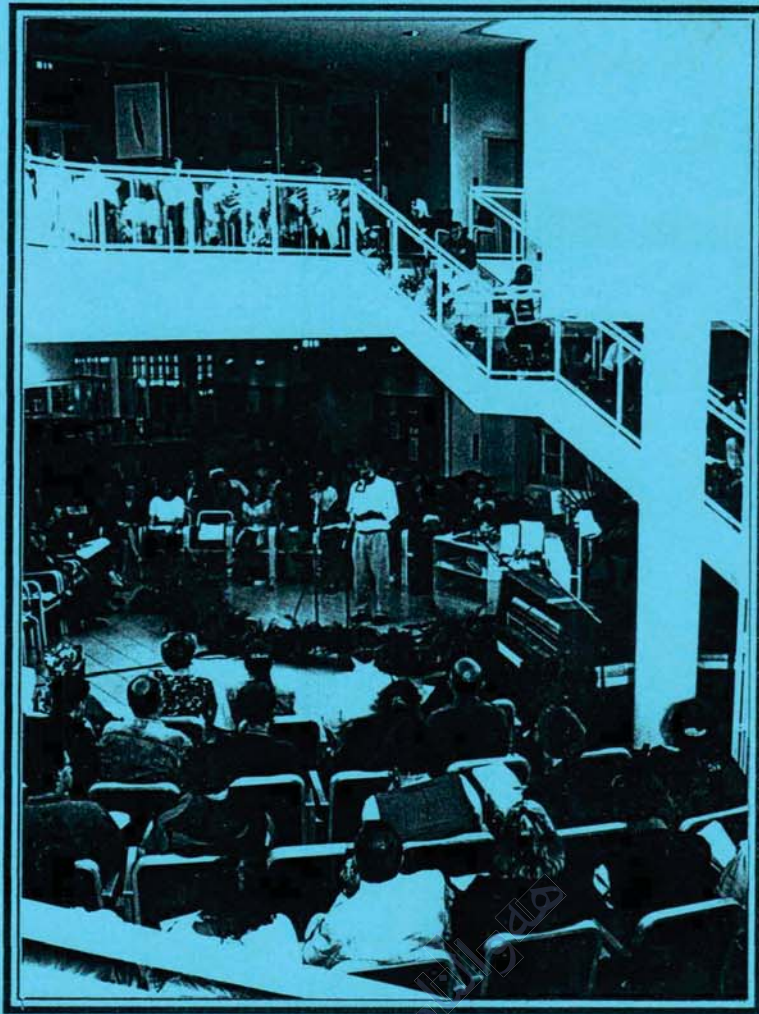
ده نگی کومپته ی نأشتی و پشگیری نیشتمانی کوردستان

1995.06.25

خولی پینجه م

ژماره 2

2

هه لېژارده له دیداری شیعری نوسه ران وشاعیرانی جیهان له شاری لاهیتی
 وینه ی په که م : عه بدولا په شیو له کوری (خویندنه وه په کی شیعری جیهانی)
 وینه ی دووه م : لایه ک له چه ماوه روکویکران له کوره که دا .

وینه ی رووی به رگی په که می : پورتریتی شاعیر عه بدولا په شیو .
 وینه ی رووی به رگی دووه م : مادام دانیال میتیران .

ناونیشان KAPNK, P.O.BOX 533.00101HELSINKI.FINLAND
 بانکگیرۆ 800024 - 12855719 PSP - HELSINKI. FINLAND
 فاکس
 تە لە فۆن - 30 80 45 HELSINKI. FINLAND

لە م ژمارە یە دا

لاپە رە ئازادە کان

- 1- بیری کولی کورد بئیمیزوویی کوردە دلانپار
- 3- یە لگە نامە سیروان سۆرانی
- لیکۆلینە وە ی میژوویی
- 4- بی حکمە تە ئە و میللە تە ئە بوو بە هیچ سیروان
- 6- لیکۆلینە وە یە ک لە میژووی کوردو کوردستان م. ریبوار
- کوردۆ لۆجیا
- 9- کوردستان نیشتمان وگە لیکی /جە واد مە لا / و/ شیرکۆ کۆیی
- لە گە ل کوردۆستان
- 12- دیداریک لە گە ل خاتو دانیال میتیران پە یامنیری دلانپار
- 17- چاوپیکە وە تنیک لە گە ل پیر بیرسی پە یامنیری دلانپار
- زانست و تە ندروستی
- 21- هە وکردن بە فایرۆسی EBOLA د. زاھیر سۆران
- 22- هە یاسە لە ئە و رستان چباسە ؟ بە رسیقی / هە یاسی خاس
- کە شکۆلی ئاوارە یی
- 23- دیسان (پە شیو) نیشتمانی بە کۆلی دادا پە یامنیری دلانپار
- کە و تە وە رلاتی غە ریبی
- 25- هە لە بچە ! هە لە ی بیچی ریبوار محیدین
- 27- خویندە وە ی ئە زمونی شکست لە شیعی عە تاقە رە داغی
- پە ریزاد و گولە کە ی دوژمنی (شیرکوبیکە سدا / بە شی دواین
- 30- (زورنا) نامیری مۆسیقای کوردی وریا ئە حمە د
- 32- جواناسی بینیدتۆ کرۆتشی / و/ سە ربە ست خە سرۆعارف
- 34- رە خنە ی هونە ری گیرۆمی ستۆلینتۆ / و/ رە هبە ر جە لال
- * پە راویزی دلانپار / چرپە کاکە باس
- * لە لاپە رە 5 دا بانگە وازیک بۆ هاوولاتیانی کوردستان لە هە ندە ران
- * لە لاپە رە 29 دا دە قی نامە ی سە رۆکی کۆمیتە ی مافی مرۆف لە
- پە رە مانی فینلە ند خاتو ئولە ئە نتیلە بۆ سە رۆکانی کورد لە باشور.

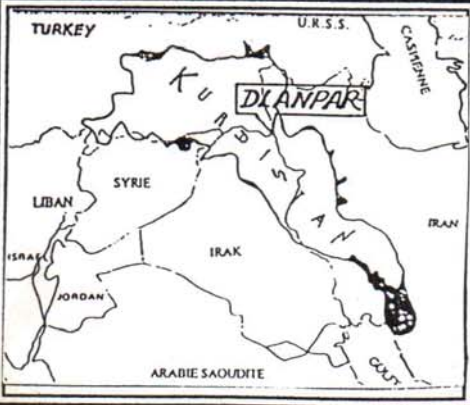
خوینە رانی خۆشە و بست

و ئە نە بی کرفتی نیمە تە نی لە هە لە کردن بی و بە س ، بە لکو لە سوربوونە بیمانیە و لە پە نا بردنە بە ر برۆ بیانیوی سافیلکانه یە بۆ پینە کردن و بە زیندوویی هیشتتە وە ی هە لە مردوووە کیان لە بە ربراره کانمان . ماوہ ی دە سالی رابردوو چە نە مان شکا هیندە ی دووبارە ی کە پینە وە :
 { باوی خە باتی پچر پچر نە ماوہ } دە سال پیش نیمرۆ ئە و راستییە مان کردە دروشم و شە ش سال پیش ئە مرۆ بانگە وازی پیکهینانی کۆتگرە ی نیشتمانی کوردستان کرا ، گازی هە موو لایە ک کرا ؛ وە رن باپیکە وە بە هە موومان شانی بدە پینە بە ر ! خواو راستان کە لیکیان نە هاتن . ئە وچا هە ر یە کە و لە گە زی خۆیە وە دە سستی کرد بە پە رلە مان تروکاندن { پە رلە مانی خۆیان وە ک دیوہ خانی خۆیان } چی کرد ؟ ! ئە وە ی نیوہ وە ی ولات شکست ، چونکی بنچینە کە ی پوچ بوو ، ئە وە ی دە رە وە ش لە سە رزمانی سە رۆک پە رلە مان { ئە وئ رۆژی لە ئە مریکا بە منیان کوت : کورد بە رنوہ بە ریتییە کی فیدارلیان بە دە ست خۆ خست ، کە چی نە یان توانی لە گە ل ی کدا هە لگە ن ، دوور نییە سبە ی نیوہ لە وان باشتر نە بن } ، ئە مە یە ئە نجامی خە باتی پچر پچر . بە لی گە رە تتی چیبە کە نیوہ لە وان باشتر دە بن ، نیوہ ش کوردن ، دە توانین بلین نا ؟ نە خیر ! ئە ی دە توانین بلین نە وانی دی کورد نین ! نە خیر ! بە لی ئە وان ، ئە وانی دی ، زۆرچاک دە زانن کە هیچ کورنیک و هیچ پارتیک چ لە کوردستان و چ لە دە رە وە ی دا لە بە رامبە ر چارە نوسی نیشتماندا بیگوناھ نییە و بە لکو تاوانە کە کە وەرە و کچکە مان دە کرتیە وە !! بیگومان پیش هە موومان پارتە کان و پیش پارتە کانیش سە رانی پارتە کان ئە وانە ی لە سە ر خە باتی پچر پچر سورن و نایانە وئ لە و راستییە بگە ن ؛ کە بە راستی سە ر دە می خە باتی پچر پچر نە ک هە ر نە ماوہ بە لکو بە سە ریش چوو ! کوناھیش لە ئە ستۆی ئە وانە یە کە هیشتا هە ر هە لە دە کە ن و بە دای بیانوان دا دە کە رپن .

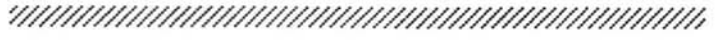
لیژنە ی بلا و کردنە وە

گاداری

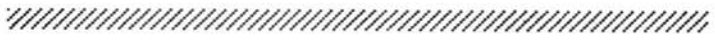
نامە کانتان لە سە ر خواستی خۆتان بلاو دە کرتیە وە . مە رجنیبە ئە وە ی بلاو دە کرتیە وە دە گە ل ببرو باوہ ری نیمە دا بگوجی . دە قتامە ونوسینە کانتان نانێردیئە وە . لە رویە کی لاپە رە بنوسن دە قی فۆتۆکۆپی کراومان بۆ مە نیرن . بە باشتان زانی رە چاوی رینوسی گوڤارە کە بکە ن . ناو و ناونیشانە کان بە ریکو پیکي بنوسنە وە . خوینە ران لە بە رھە می بە پیز بیئە ش مە کە ن .

گوڤاوە رزی کۆمیتە ی ناشتی و پشگیری نیشتمانی کوردستانە . بە سە رپە رشی لیژنە ی بلا و کردنە وە
 ر. مامە ش . ر. محیدین . ئە . مستە فا . هە . ئە کرە م

بیری کولی کورد ... بی میژوی کورده !

میژوو به و تیکه ی به دریزی کات پیکهاتوو و به دریزی و پانایی و قوولی نه و مانایه ی له بیرو جموجولدا ره نگده داته وه ، له میژوی هاوولاتیانی ئیمه دا چرایه کی دانه گیرساوه و هیشتا قوتیله ئاسا چاوه ری پی داگیرسانه ، چاوه ری پی نه و میثکه هیژاو بیرمه ندانه یه تروسکایی یه که م گری هه لگیرسین و خالی سه ره تاو مه نزلئ ئه م سه رده مه و ره وتی داهاتوی کوردستان بده نه به رتیشکی روناکی . خامه و که ره سه کانی میژوی ئیمه هه ن ، وه ک هه ر قوتیله یه ک ئاسا به لام له تاقی میژوی بی میژوی ئیمه دا که وتون ، نه و ده سته ی که توانای هه لگیرسیاندن و ره هاگردنی گری قوتیله ی میژوی ئیمه یه هیشتا له چاوه روانی ساته وه ختی میژوی خویه تی .

به و جوره ده برپینه چ سته ممان له خومان و میژوی بی میژوی خومان نه کردوو ، نه گه رسه ره ری نه بین ، چاو له ئاست راستی رووداوه کان نه نوقین و خومان له مه به ست نه دزینه وه ، چونکی میژو ته نیا به نویسنه وه ی روداو و دزینه کان پیکنایه ت ، نه گه رچی له لایه نه شدا تاقه کانی کتبخانه ی میژوی کورد له چاوه ی که لکانی دی چول وه و له ، خو گه ر نه و چه ند سه رچاوه و نویسنانه ی هه ن بسنی له ره فته ی کتبخانه ی میژوی ئیمه یان گرتی ، نه وه هیشتا هه ر له ئاستی نه و نمونه یه دان که به قوتیله ی هه لئه گیرساومان چواند ، چونکی گرنکی میژو ته نی له نویسن و تومارکردنی دانیه ، به لکو له چۆنیه تی ره نگدانه وه گشتیه سه رتاسه ریه که یه تی له برپاره کانی ئیمه ماندا ، له به ر روشنایی نه م راستیه دا و به وردبونه وه له رووداوه میژوییه کانی ئیمه ی کوردستان قوتیله ی میژوی کورد هیشتا هه لئه گیرساوه ، ته نیا نه و چرکه ساته ده کری به هه لگیرسا و روناکه خشی دا بنین ، که برپاره میژوییه کانمان له ره وتی میژودا میژویانه برپارده دین .

بۇ نه ته وه یه کی قوتیله ی میژوی دانه گیرساو روناکه خشی نه بی ، له بیرکردنی رووداوه کان و ریویلی و پاشگه زبونه وه و قوتدانسی رووداوه میژوییه کان کاریکی زور ئاساییه تاراده ی هه سته خونه کردن و سوربوون له سه ر ریویلی و خو خنکندن له بیسه روبه ری رووداوه کان و جووینه وه ی فاگته کان و سه ریوشکردنی نه و بیه یواییه ی له ئاسوی تاریکی میژودایه به په له کردن له برپاردان و ره شکردنه وه ی که سایه تی یه کتری له سه ر ته واوی ئاسته کومه لایه تیه کانی ریگخستن هه تا تاکی نازادیش ، جا نه و ریگخستن رامیاری ، پیشه یی ، هونه ری ، یاخود جموجولی تاکی نازاد و به هره وه ری مه یدانه جیاجیاکانی بیرمه ندی و کومه لایه تی بی .

هاوولاتیانی ئیک که به میژوی خویان نه زانن و ناموین ، هه رگیز توانای به ره و پیشه وه چون و گه شه کردنیان ناپشکویت ، له وباره شدا ئیمه ی هاوولاتیانی کوردستان چ به ته مبه لی و دریککردنی خومان و چ به ده ستیوه ردانی داگیرکاری و لاته که مان نمونه یه کی بیهاوتای بی میژوی جیهانین ، هه ربویه شه بیری ئیمه له ئاست میژودا کوله و به خیزی رووداوه کان فه راموش ده کات و له به سه رهاته کانی میژو شتیکی نه وتو فیز نابیت ، پتر نووباره بونه وه ی کاره ساته میژوییه کانی ئیمه دوویاته ی نه و راستیه ی سه ره وه ن . میژو له لای ئیمه به هاسانی ده سپردیته وه و بیئاگایانه نوور له

هیچ بیرکردنه وه یه ک قوتده دریت و به ناره زو ویستی تاکه که سی راستیه کان ئاوه ژوده کرین . سه رچاوه ی گشتی نه م ئاکارانه ش بی میژوی ئیمه ن ، نه بوونی میژوییه کی تومارکاری چه ندین هه زارساله ی کوردستان وای کردوو هه موونه م کرده وه دژ به میژوی ئیمه و دک کاریکی زور ئاسایی رویدات .

نوسینی نه م چه ند دیره وه ک پیشه کیه کی کورت به مه به سته ریگه خو شکردنه بۇ نه وه ی روشنبیری کورد له وه بگات که نه گه ر نه و ئیمه ی ناماده ی نه وه بیته به هیلیکی راستوچه پ میژوی هاوکات و به ره له خو ی فت بگات ، نه وه ده بی چ کومانی له وه دا نه بیته که میژوی داهاتوی خو ی فت ده کات ، چونکی نه وکاته به لگه یه کی راسته و خو ده داته ده ست نه وه کانی داهاتو بونه وه ی خو ی میژوه که شی فت بکه ن !!

به لی ره شکردنه وه و سپینه وه ی میژوو له لای ئیمه زور هاسانه ! رووداوه کانی میژوو ناوخوردنه وه ئاسا قوتده دزین و بونه مه ش ده یان رسته و سه روتارو بلوکراوه سازده کریته له سه ره ر « نویخوازه ک » که له راستیدا هه رچونی لییکولینه وه به کونه ده رده چیت مملانی و دانوستاندنی بۆگمایانه به رده و امی خو ی و ده رده کریته .

دیاره ناگری روشنبیرانی هوشیاری ئیمه ی کوردستان نکولی له و باره تابه تیه بکه ن که له هه ر پارچه یه کی کوردستاندا له ماوه ی نزیکه ی سه ده یه که له ئارادایه ، هه ره ک چۆن پیش نه وه ییش چ به هوی دابه شبوونی کوردستان له نیوان نوو ئیمه اتوییه ته که ی سه فه وی عوسمانلی و چ به هوی بوونی ده سه لاته ناوچه ییه کانی کوردستان تاراده یه ک که شیکی ئالوگری جیوازی له هه ره شه شیکدا دروستکردوو ، که پنیوسته وه ک نه نجامیکی مملانی نیوان داگیرکراو داگیرکار لی بنۆپین .

نه و بۆچونه ی له مه ر خه سلته کانی نه م سه رده مه ی کومه لگه ی کوردستاندا له و سه ره باسه دا ده یخه یه ره و ، له سه رتاپای کوردستان هه سته پیده کری واته هه ر دیارده یه ک له م دیاردانه به و یا به م ریژه ی که متر یا پتر له یه ک له پارچه کاند بوونی ماکی و مینوکی خو ی هه یه .

بۇ نمونه نه و تاقیکردنه وه ی خو ره لاتی کوردستان له هاتنه کایه وه ی کوماری دیمکراتی کوردستاندا پیندا تیه پیوه ، به هیچ شیوه یه ک و له هیچ پارچه یه کی کوردستاندا نووباره نه بۆته وه ، نه مه ش بووه به خه سلته تیکی بزوتنه وه ی زرکاریخواری له خو ره لاتی کوردستاندا ، واته دیارده ی بیری [به قوربانی کردن به ش له پیناو گشت - دا] که یاسایه کی ده مه ته قی هه لئه گری به ره و پیشه وه چون و هه نگاونانی هه ربزوتنه وه یه کی کومه لایه تی و زرکاریخواری جیهانه .

سه رنجی خو رئاوای کوردستان بده یان ده بینین هاوولاتیانی نه و به شه به تاقیکردنه وه یه کی تردا گوزه راندویانه نه ویش ده کری نای بنین (بیناسنامه یی) له هیچ به شیکی کوردستاندا چ به خو هه لئه تاندنی هاوولاتیان بی به خو دانه پال ناسنامه ی عیراقی عه ره بی یاخود ئیرانی فارسی یا تورکیای تورک چ به خو دلخوشکردن بیته به وه ی که خاوه ن ناسنامه یین [که له راستیدا ناسنامه یه کی ساخته یه] ، نه و هه سته ی له لا کوشتوین وه ک هاوولاتییه کی به شه کوردستانی بنده سته سوریا هه ست به وه بکه یین [بیناسنامه یی] یانی چی ؟ به مانایه کی دی دامالینی هه موو جوره ناسنامه یه کی نیشتمانی راسته قینه و روتوقوت کردنه وه ی هاوولاتیانی نه و به شه له هه موو جوره ناسنامه یه کی نیشتمانی ساخته ، وای کردوو زووتر و زووتر هه ست به پیندا ویستی

ستراتیژی ته نیشتمانی بکه ن ، به مانایه کی تر خه سلته تی (ستراتیژی ته تی نیشتمانی) له هیچ به شیکی تری کوردستاندا وه ک له به شی خوراوا ، زانستیانه وه ک پیدایستییه کی میژوویی نه خه ملیوه .

له باشوری کوردستاندا له لایه نی رۆشنیبری و به رویومی پینوس و به ره می هونه ری بالادا به هوی نه و باره تاییه تییه ی له ویدا بو هاوولاتیان هاتوته پیش ، له هیچ به شیکی کوردستاندا بۆماوه یه کی وا درێزخایه ن زمانی کوردی زمانی خویندن و نوسین و به کارهینان نه بووه له بواری خۆیدا ، خه سلته تیکی تری له و به شه دا که شه پیدایه که به هیچ جوژی له هیچ یه ک له به شه کانی تری کوردستاندا ، نه بووه و نیسته شی له که لداپی نییه ، له کاتیکیا به پیچه وانه ی باکور ده بینین له به ر ریژه یی بیدسپلینی نه و خه سلته تانه ی تر که باسمان کردن ، له که ل نه وه ی له باری رامیاریدا ده رفه تیکی بیهاوتای بۆ هاتوته پیش که چی له بری به ره وه له لکشان له دۆخیکی هه ره ساوی پر کاره ساتدایه !!

به راوردکردنی ته واوی به شه کانی تری کوردستان له که ل باکوردا خه سلته تیکی ترمان بو ده ر ده خات ، نه ویش دسپلین و دلیری هاوولاتیانی باکوره بوای ماوه یه کی درێزخایه نی ژیر ده سته یی و میژوویی شکنجه ی داواکه وتن و ناوه ژویونه وه ی کۆمه لگه له و به شه دا ، دسپلین و دلیری و گیانفیدایی هاوولاتیانی باکور به ری تیگه یشته له درنده یه تی و بواکه وتن و دابزان له سه رده م (به تاییه تی درنده یی تورک) ره نگدانه وه ی نه و دسپلینه سه ربازی و ده وله ته تولیتارییه که پینج سه ده یه نه و به شه ی کوردستانی له ژیرده ست دایه ، نه م ماوه میژوویی یه که ده کری به قۆناغیکی نه گۆراوی به شی باکور داندیته ، ته وژی به رگری کردنی پر له گیانفیدایی و ديسپلینیکی نا ناسایی وه ک خه سلته تیکی بزوتنه وه ی رزگاریخوازی به بزوتنه وه ی نه و به شه به خشویه ، به پیچه وانه ی باشور و به له به رچاوگرنتی نه و پتوره ریژه ییه ی باسمان کرد له ویدا ته واوی بزوتنه وه ی رزگاریخوازی له که شه سه ندن و هه لکشانه .

سه رنجیکی ناسایی نه وه مان بۆ ده رده خات که ئیمرو له کوردستاندا چه ند خه سلته تیکی میژوویی دیار و سه رنجراکیش هه ن ، که ده رنه نجای میژوویی سه رتاسه ری داگیرکردن و خه باتی دژی داگیرکردن ، که سه رنجی میژوویی خویمان بده ن ، به خیرایی نه وه هه ستپینده که یه ن که ژور جار له میژوویی ئیمه دا باروونخی نه و بابه ته هاتوته کایه وه ، که ته واو دژکاربوون ، وه ک نه وه ی له ناوچه یه کی کوردستاندا - ژیان له هه لکشان

بی - له ناوچه یه کی تر دا به پیچه وانه وه - ژیان له داکشان بی - به مانایه کی تر :

له رۆژگاریکدا که به شیکی کوردستان له ژیر ده سته یی داگیرکاردا ده خزایه قه برانی له ناوچونی ده سه لات و هه ره س هینانی بایه کۆمه لایه تییه کان و داهیزانی کلتوری و شیواندنی نه ریت و بنه ما مینۆکییه کانی ره وشت ، له هه مانکاتدا ده بیننی له به شیکی تری کوردستاندا ته واو به پیچه وانه وه ، هه مو نه و باره له تافی هه لکشان و تروپکی تییه لچونه وه ی خه بات وه له نانی ده سه لات و دامه زاندنی حکومه ت و گه شان وه ی کلتوری و سه قامگیربوونی نه ریت و بالآ بوونی ره وشت بووه .

بیگومان دیاره ژورجار نه م داهیزان و بوژانه وه ی دژه که ی ، ناکامی دژایه تی ده سه لاته ناوچه ییه کان خویمان بوون ، که هه موو جاریک به هه ره سی گشتی و زمانی هه موو نه وه ی له ئارادا بووه کۆتایی هاتوو ، هه ست نه کردن به موتوریه کردنی خه سلته ته جیاکانی ده سه لاته ناوچه ییه کانی کوردستان هه روه ک له رابردودا بوته هوی هه ره سی گشتی بزوتنه وه ی میژوویی هاوولاتیانی کوردستان ئیمرویش له هه مبه ر ده باره بوونه وه ی هه مان مه ترسی دایه . ئیمرو هیچ هاوولاتییه کی هوشیار ناتوانیت نکۆلی له و دیاردانه بکات که زه قترینیان دیارده ی هه ره سی به هایه کۆمه لایه تی و رزگاریخوازیه کانه له باشوری کوردستان له به رابه ر بوژاندنه وه و گه شان وه یان له باکوری هه مان کوردستاندا .

له کاتیکیا بزوتنه وه ی رزگاریخوازی له باکوردا له هه لئان وه نگاوی خورتدایه ، به پیچه وانه وه باشور به قه برانیکدا راده بووری که خه ریکه کۆتایی به ته مه نی نه و هیوایه بیننی که له که ل رابه ریندا ده ستپیکرد . به رده وام بوئی نه م باره گشتییه و مانه وه ی بیچاره سه ری ، نه نجامه که ی هه ره سی سه رتا سه ری ده بی (سه رنجی گرژبوونه وه ی دژایه تی هیژه کانی باشور و باکور و په لاماری هیژه کانی باشور بده ن بۆ راستوچه پی خۆی له و سی سه له ی داویدا) .

به گشتی ئیمرو ده توانین له هه ر به شیکی کوردستانی ژیرده سته و داگیرکراودا دیارده یه کی پۆزه تیف ده ستنیشان بکه یه ن :

- ۱- قوربانی به ش له پینا و گشتدا (خۆره لات)
 - ۲- خه ملینی ستراتیژی ته تی نیشتمانی (خوراوا)
 - ۳- ناستی رۆشنیبری (باشور) .
 - ۴- دلیری و دسپلینی (باکور)
- که ر بیته ده ستپیشکاری و جموجۆلی

هاوولاتیانی ناواری کوردستانی له هه نده ران بکه یه سه ر نه و پینج خه سلته تی بیهاوتای سه رکه وتن مان به ده سته وه یه که هه ر یه که یان به شیوه یه کی دیارسیمای تاییه تی هه ر بزوتنه وه یه کی رزگاریخوازین ، یه کیوون و تیگه لکیش کردن و راقه کردن و موتوریه کردنیان له یه کتری ده بن به بنچینه ی سه ر که وتنی نه و بزوتنه وه ی رزگاریخوازی ئیمرو به شیوه ی پچرپچرو لیکدا بر او و تاراده یه ک دژ به یه کیش له کوردستاندا له ئارادایه .

نه م پینج خه سلته ته که ر بیته له یه کدی موتوریه نه کرین و له چوارچیوه یه کی کوردستاندا ناووته ی یه کتری نه کرین ، نه و مسۆگه رو ده باره بزوتنه وه ی رزگاریخوازی کوردستان به ره و هه ره سی گشتی ده چی و هه رگیز له هیچ پارچه یه کیدا بره سه ر که و تنگیش چیه به ده سته ناهیننی .

به گشتی نه و چرکه ساته ی که به ناووته کردنی نه م پینج خه سلته ته له به رده ستدایه ، نه و تروسکه یه یه که قوتیله ی میژومان داده گیرسیننی ، چونکی له نه نجای ناووته کردنی نه م دیاردانه ده توانری بۆ میژوو بریاری میژوویی بدریت ، هینانه کایه وه و هاووا هه نگ کردنی نه م دیاردانه له هه ر هاوولاتییه کی کوردستان پیوستی به هینانه کایه وه ی خۆریکخستنکی نوی هه یه که بتوانی له سه ر بنچینه ی زانستی نه م دیاردانه له یه کدی موتوریه بکات و مروقی کوردستانی سه رده م و هه لگیرسیننه ری قوتیله ی میژووی خۆی بینینه کایه وه .

نه و چرکه ساته ی میژو له چاوه روانی ئیمه دایه !! ئایا ئیمه له وانه یه میژوو چاوه ریمان ده کات ، نه که ره وانه یه بین ده بی له وه بکه یه میژوو چاوه رپی وه لامدانه وه ی که س ناکات ، نه که ره خویمان به ره و پیریه وه نه چین بيشك دیسا به جیمان دلی !!

دلانیار

۵/ مارسی رابردوو ، ئه وروپای یه كگرتوو برپاریدا كه كاندیداتوری تورکیا بۆ هاتنه نیۆ یه کیتی ئه وروپایی یه سه ندبكات .
ئیمه خه باتکارانی مافی مرۆف و دیمکراتانی هاوولاتی کوردستان زۆر به دلته نکیه وه ئه م هه واله مان وه رگرت ، چونکه وهك خۆتان ئاگادارن ،
رژیمی فاشی تورکیا رامیاریه کی تاییه تی له م جۆره ی خواره وه ی به رابه ره هاوولاتیانی ئیمه گرتۆته به ر: (۱) پیشیلکردنی سیستماتیکی مافی
مرۆف (۲) ویرانکردن و روخاندنی هه زاره ها دئ وئاوه دانی (۳) زیندانی کردنی هه زاره ها دیمکرات و خه باتکارانی مافی مرۆف هه تا له نیۆ
گیراوه کاندئا نیۆنه رانی هاوولاتیانی کوردستانیش هه ن که پله ی ئه ندامی په ره له مانیان هه یه (۴) کۆکوژی ، ونکردن ، کوشتنی بی دادگایی
کردن (۵) رامیاری زه وی سوتینرا و له هه موو کونجیکی کوردستاندا .

به ریز سه رۆكى كۆمیسىۆن

ئه و بۆچونه ی که زۆرجار گویمان لییه و تیۆریه که ده لیت؛ ئه م په سه نکرده یارمه تی سه قامگیرکردنی دیموکراسی له تورکیا ده دات ، بی
به لگه و بنچینه یه ، چونکی یاسای بنچینه یی کۆماری تورکیا که له سالێ ۱۹۸۰ دا دواى کوده تایی سه ربازی دارپژراوه ، هه ره له سه ره تاوه
دژی دیموکراسی یه ، ئه گه ررژیم مه به سستی دیموکراسی بی ، ئه وا یه که م هه نگاو ده بی ره شکرده وه ی ئه م یاسایه بی .
برپاره که ی ئیوه له لای زه نه راله تورکه کانه وه وه کوهانده ریک ره چاوده کریت ، به م جۆره له پرۆژه ویرانکاریه کانیاندا به رده وام ده بن .

به ریز سه رۆكى كۆمیسىۆن

ئیمه داواتان لیده که ین جاریکی تر چاو به و برپاره تان دابخشیننه وه ، له هه مانکادا بیروبوچونتان سه باره ت به کوردستان بگۆرن له جیاتی
ئه وه ی وه ک بابه تیکی ناوخوی ئه و ده و له ته داگیرکارانه ی کوردستان ، وه ک بابه تیکی سی ملیۆن هاوولاتی بی ده و له ت و مافخوراو
لیی بنۆرن . سوپاسی ئه وانه ده که ین که گرنگی به داواکه مان ده دن .

سوپاس و ریزیکی زۆر / به رپرسیاری / کۆمیته ی ئاشتی و پشگیری نیشتمانی کوردستان / سیروان سۆرانی / ۱۳/۳/ ۱۹۹۵ فره نسا .
برۆکسیل ۱۲/ ۴/ ۱۹۹۵

به ریز سیروان سۆرانی / به رپرسی / کۆمیته ی ئاشتی و پشگیری نیشتمانی کوردستان - فره نسا

بابه ت / نامه که تان که له ۱۳ / مارسی / ۱۹۹۵ ئاراسته ی به ریز جاك سانتیخ سه رۆكى یه کیتی ئه وروپاتان کردبوو .
به ریز !

سه رۆك جاك سانتیخ داوای لیکردم که وه لامي نامه که ی ۱۳ / مارسی / ۱۹۹۵ تان بده مه وه له باره ی وه رگرتنی تورکیا له ریزی سیسته می
ئابوری ئه وروپا . ئه و خالانه ی ئیوه ده ستنیشانتان کردبوو ، ئیمه ش تۆمارمان کردن ، ده توانم دلنیا تان بکه م که له پیکهینانی بیرورومامه له مان
ده که ل تورکیا ، باروبوخی مافی مرۆف له و ولاته دا ده خه ینه به رچاوه دیری و ره چاوکردن .
رێچاره لويس / کۆمیسىۆنى ئه وروپا / به رپوه به رایه تی گشتی
په یوه ندی رامیاری ده ره وه / به شی مافیمروف و به دیموکراسی کردن .

لیکۆلینه وه یه ك له میژوی کوردو کوردستان

له روانگه ی ماتیریالیزمی میژوییه وه

(به شی هه شته م)

کۆمه لگه ی کورده واری

بۆماوه ی چه تدین سه ده سال کۆمه لگه ی کورده واری ، له چوارچۆیه به کدا له نگه ری گرتووه ، که نه نجامی به یه کنه گه یشتن و لیکدووورکه وتنه وه بووه ، وه کو که رته کانی موگناتیس ، هه رده م گۆپکه کانی (کورد- کورد) به کانگیرنه بوون ، له نه نجامی تیکه ولیکه ی داگیرکاران وچه وسینه ران که ته قه لایان ته نی له پیناو پارێزگاری ده سه لات و چه سپاندنی چه وساندنه وه بووه ، له لایه کی تر نه وان نه و رابه رانه نه بوون که بتوانن له ژێر ده ستی رزگاری بکه ن ، به لکو به پێچه وانه وه نه وان دژی گشت رزگاربخوازانێ کوردستان ده وه ستانه وه ، بۆیه نه م قۆناغه درێژه ی کیشاوه له هه نگاونان به ره و ژباری رووه و پێشه وه چوی مرۆفایه تی، ده گه ل نه وه شدا هه رگیز نیشتمان په رووه ران ده ستیان به خۆیاندا شوژنه کردۆته وه له به رابه ر نه م باره دا چ له لایه نی نایدۆلۆژی چ له لایه نی رابه رین و قوربانیدان . نه مه شه هۆی پاراستنی بنچینه کانی کۆمه لگه ی کورده واری.

له قۆناغی سییه می میژوی کۆمه لگه ی کورده واریدا ده بی پێشه کی نه م خالانه مان لا رونبیت ، که به تایبه تی له لانی نابوریه وه کاریگه ربوون ، له سه ر بنچینه ی نه وان له جۆری خاوه نداریه تی و بگره و به رده و کیشه نیشتمانی و چینه یه تیه کان بکۆلینه وه . که گرنگه کانی نه مانه ن :

- ۱- به رهه مهینان بۆ زمانکردنی پێداویستی که سه کان (واته به رهه مهین و خاوه نهیژه کانی به رهه مهینان = چه وساووه + چه وسینه ر)
- ۲- چۆنیه تی گواستنه وه و بازاره کانی ناوه خۆ و ده وه ره .
- ۳- چۆنیه تی گۆزانی به رهه م بۆ بابه تی که ل و په ل (واته به رهه مهینان له پیناوی به کاربردن و به رهه مهینان له پیناو نالوگۆژی و کرپن و فرۆتن)

سه ره رای نه بوونی ده سه لاتیکی گشتی واته سه رکردایه تی نابوری و سه ربازی ده ولته که بۆته هۆی نه وه ی زیده به رهه م - ی کۆمه لگه ی کورده واری بۆ داگیرکاران بیت ، به قازانجی نه وان نه ک به شیوه ی قازانجی راسته وخۆ بۆ کۆمه لگه ی کورده واری خۆی بیت ، به شیوه یه کی تر بیتیه ده ستما به ک بۆ به کاربردنی له دروستکردنی پرۆژه پتویسته کانی نیو کۆمه لگه ، به م پێیه ده بی له م چه نه خاله سه ره کیانه ش بکۆلینه وه :

- خاوه نداریه تی زه وی
- رۆلی جوتیاره کان له به رهه مهینان
- به رپرسانی ده سه لاتی ئیمپراتۆریه ته کان له باری نابوری و سه ربازی و دژکاری نیوان ده سه لاتی بنکه یی و ناوچه یی (به مانایه کی تر شیوه ی بزوتنه وه ی رزگاربخوازی و ده سه لاتی داگیرکارانه ی تورکه عوسمانلیه کان و فارسه سه فه ویه کان) .
- نه رکی داموده زگای بیروکراتی سه ربازی له درێژه دان به داگیرکردنی کوردستان .

له دوا دواپی قۆناغی پێشودا ، واته کۆیله تی ، باسمان له وه کرد ، که چۆن خاوه نداریه تی زه وی وزاری فراوان بۆته هۆی نه وه ی زۆریه ی خه لکی ناچارکات ، په نا به رنه به ر کارکردن له سه ر زه ویه کانی نه وان . هه رچه نده له دوا ی نه م ماوه یه دا کۆمه لگه ی کورده واری به ده ست داگیرکارانه وه نه و ده ست و نه م ده ستی پیکراوه ، توشی کاره ساتی گیرخواردنه وه بووه ، به لام وه ک هه ر کۆمه لگه یه کی دی فراژیوونی تایبه تی خۆی پاراستوه . له مه ویه ر باسی چۆنیه تی دروستبوونی رژیمی کیتخوایه تیمان کرد ، هه ره ک چۆن له چۆنیه تی بلاویونه وه ی ناینی زه رده شتی دوابن ، که دوا ی هێرشێ ته سه که نده ری مه زن ، ساسانیه کان زۆربان بایه خ پی ده دا ، به تایبه تی دوا ی بلاویونه وه ی ناینی مه سیحی دینی زه رده شتیان کردبووه نامرازی ده ستیان بۆ به ره نگاری ته شه نه کردنی ناینی مه سیحیه کان که له ماوه ی ده سه لاتی نه واندا لیکدا لیکدا به ره و ناوچه کانی ژێرده سه لاتی نه وان ده کشا ، له گه ل نه وه شدا نه یان توانسی به ریه بلاویونه وه ی ناینی مه سیحیه ت بگرن ، له ماوه یه کی که مدا مه سیحیه ت له نیو هۆزه کانی کوردستاندا تاراڤه یه ک جیبی خۆی کرده وه و مه لبه ندو کلیسای گه وره له شاره کاندادا دامه زران ، له لایه ن کلیسای بنکه یی رۆماوه به مه لبه ندو بنکه یه کی ستراتیژی لیکدانه وه یان بۆ ده کرا و سه نگه ری پێشه وه بوون بۆ کشان به ره و کۆمه لگه کانی خۆره لات له ریگه ی کوردستان و نیواندووژی وه ، به لام له به ر نه وه ی بلاویونه وه ی ناین په یوه ندی به تینی به ده سه لاتی رامباری و ژێرده سه کردن و هێرشێ سه ربازییه وه هه یه ، به تایبه تی له شکرکه شی ده ولته تی ، بۆیه ده بینین کاریگه ری بلاویونه وه که ی واده رناکه وی که رۆلیکی گرنکی له سنورکردنی جۆرو شیوازی په یوه ندیه کانی به رهه مهینان دا بویی ، به هۆی نه مه وه باوه رپکی موژده ده ربووه پتر له وه ی له شکرکه شی و داگیرکارانه بی .

ئیشه گومان له وه ناکه ین که کۆنترین خاوه ن زه ویه کان هه ر خاوه ن ناواییه کان خۆیانن (کیتخواکان) واته (خوی ناواییه کان) و پساوه ناینبیه کان . ده سه لاتی داگیرکاران له و ماوه یه دا نه یتوانیوه جیگه به کیتخوا و پساوه ده سه لاتداره کان چۆل کات ، کیتخوایه تی به درێژی نه م ماوه یه و د کو ناو ناوه رۆک (واته خاوه نداریه تی زه وی له ته ک ناوه کانی تری سه ر به م قۆناغه که ره نگدانه وه ی ژێرده سه ته بین ژیاوه و به چه سپاوی ماوه ته وه ، واته (ناغا) و (ده ره به گ) و (نه قتاعی) و (خان) و (میر) ، به م جۆره ده بینین هه ر له قۆناغی دوا ی کۆیله تی ده سه لاتی کیتخواکان (خاوه نهیژی به رهه مهینان) کۆمه لگه ی کورده واری به ره و قۆناغی سییه می کۆمه لگه ی چینه یه تی

ده توانين گريمان بکه ين و بلين؛ به ر له گه يشتني له شکرکه شي موحه مه ديه کان يو کوردستان ماوه ي سي تا چوار سه ده سال بو قوناغي سييه مي ميژو له نيو کومه لگه ي کورده واريدا که وتبووه خو و به ره و چه سپاندين بوو . به هوي شه وه کيخواکان خاوه ن ماف و زه وي و زاربوون و ته ني ره چاوي ده سه لاتي خويناينان ده کرد و به س هر ره يوش ناماده بوون روپکه نه هر ده سه لاتيکي ناوه خو يا بيگانه له پيناو پاراستني ده سه لاتيان هر تا گه ر نه م هيژه داگيرکاريش بي .

هر چه نده هيندي جار نه م باره به پيچه وانه وه بووه ، واته ژيرده سته کان ده که وتنه فراوانکردن و ژيرده سته کردني ناوچه کاني ده وروپه ريان به لام نه ک له پيناوي وه ده رهينانان له ژيرده سته يي داگيرکار به لکو له پيناو فراوانکردني ده سه لاتي ناوچه بيان ، نه م باره به دريژايي نه م قوناغه ديارده به کي زور باوي کومه لگه ي کورده واري بوه .

خاوه نداريه تي زه وي ته واري زه وييه کشتوکاليه کان و له وه رگه و پاوانه کاني ده گرتنه وه ، به م پييه هيژي به ره مهينان له ژير رکيفي (کيخواکان) دا بوو ، به جوري هر نه وان خويناين له چونييه تي به کار هيناني زه وي و ناوه کان له ناوايه کان و ده وورويه ريدا به رپرسياربوون ، ته نيا له کاتي به کارهيناني له وه رگه و پاوانه کانيش يا مه ليه نده کوپستانيه کان که وه ک له وه رگه له لايه ن خاوه ن ناژه له کان به کارده هيندرا ، له راستيدا له گشتيه تي نه م باره سوديان وه رده گرت ، به هوي شه وه داربرين و له کارکردني که ره سته خاوه کان به بيتاگاداري نه وان قه ده غه بوو ، زوريه ي ناميره کاني به ره مهينانيش له دار و کانه کاني زه وين ، زه ويش به خاوه نداريه تي نه وان ناسراوه ، له و ناکامه دا جوتيار و پيشه کاره کان ده که وتنه ژير کاريگه ري نه م خاوه نداريه تيه ، واته ژير کاريگه ري هيژو ناميره کاني به ره مهينان ، به م جوره جوتياره کان ده بوايه به قازانجي نه وان کاريکه ن ، نه م خاوه نداريه تيه هر له زوويه که وه نه ريتي نه م قوناغي به ره وييشه وه ده برد ، له کوپتايدا گه ياندييه ناستي چه سپاندين وه ک ياسا و په يوه ندييه کي کومه لايه تي که تاده هات به قازانجي زه وي خه ست تر و چه سپاوتر ده بووه ، به جوري بووه رژيميکي کومه لايه تي و په يوه ندييه کاني به ره مهينان و کومه لايه تي سنور دارکرد ، هر به م هوي ش جوتياره کان

ده بوايه باراش له ناشي کيخواکان ليپکه ن و له کولي واندا تري بگوشن ، وه نه بي نه مه ش له وه وه هاتي که ناش و کول و ناميره کاني تري به ره مهينان به هي گشتي زاندرابن ، به لکو به پيچه وانه وه ريگه به ک بو که کيخواکان لييه وه جوتياره کانينان ژير ده سته ده کرد ، چونکي هر خويناين خاوه ني ناميره کان بوون .

بيگومان کيخواکان سودي زوريان له و باره ده چني به وه ، ده سه لاتيان ته او به هيژ ده بوو له به کارهينانان له کاري دروستکردن و چاککردنه وي جواوه کان و ناميره قورسه کاني به ره مهينان ، ناگاداريکردني پاوانه کان و کاروباري ناژه لداري ، هر ره ها دروستکردني گرده ده سترده کان له ده شتاييه کاندا يو پاراستني ناوايه کان له مه ترسي سروشتي ، له کوپتايشدا له ماوه ي بسوزانه وه ي بازاردا پاريزگاري ريگه و بان و دروستکردني چوارتاق و کاروانسه راو خانه کان ، که يو سه روپه ري زامنکردن و شوني پاراستني که ره سته کاني به ره مه مي کشتوکال و که ل و په له کان بوون جگه له سود وه رگرتن له پاشماوه ي شيوازي نابوري کون .

له م باره شه وه نه نايي خيله کي و زه رده شتي به دوايشدا نايي مه سيحي و موحه مه ديه کان ، ده گه ل نه م روله ي چه وساننده وه دژکاربوون له به رته وه ي ليکنده وه ي گشتي نه م باره ده گه ل ناوه رپوکي نايي گونجاوه .

« کارکردن و نالوگوري ، جه ننگ و فه رماني نايي » ، هه موويان له ژيرچاوه ديري به رپوه به رايه تي خوداوه ندان ، نه م ليکنده وه يه که له سه ره تاوه سه پيژاوه ، ده گه ل به رژه وه ندي چه وسينه ران گونجاوه ، هه موو شتي له چوار چپوه ي نه م ليکنده وه يه به به رژه وه ندي نه وان کوپتايد . هه ژاري و ده وله مه نديش هه ر به مجوره شيده کرانه وه که يه که ميان نه رکي نه وه يه کاري راژه کردن و کرپوشبردن بيت و به جي يان بيتي ، دووه ميشيان نه رکي فه رمانه وايي و به رپوه بردن و کاروباري گوزه راني خه لکيه ، نه م ليکنده وه يه هه ر له سه رتاوه نايدولوزي ياي چه وساننده وه بووه ، هه رپوه ش ده گه ل ناوه رپوکي نايه کان دژکاري نه بووه و نيه به لکو له گه لساندا به کده گرته وه .

کيخوا - ناغا / به گ / نه قناع / خان / مير / نايي به هه له مان به رن ، ده بي له وه يگه ين که جياوازي نيوانيان نه وه يه که هه موويان يه ک مانايان هه به ! واته (خاوه ن زه وي) : ليژه دا مه به ست نه وه يه له وه بگه ين { کيخوايه تي } نه بي وشه کاني تر به گشتي نه نجامي ژيرده سترده کاني کومه لگه ي کورده واريه له لايه ن بيگانه کانه وه (عه ره ب

، فارس ، تورک ، هتد) ، زور رونه هه رچه نده له خوزه له اته وه به ره و زه ميني ژووروي کوردستان هه لکشيپ ناغا به به گ ده گوري که نه نجامي ژيرده سته کردني کوردستانه له نيوان فارس و تورکه کاندا ، له کاتيکاندا نه قناعي له ماوه ي رابردوودا زياتر به هوي لکاندني به زوري خوارووي کوردستان به عبراقي عه ره بيه وه که وتوتسه بازاري به کارهينان ، ليژه دا نامانه وي له چونييه تي دروستبووني وشه کان بکولييه وه ، به لکو گرنگ نه وه يه له و په يوه ندييه وردبينه وه که چيني چه وساوه و ساچينه کان ، به ژيرده سته ي چيني چه وسينه ر (خاوه ن زه وي) ده به ستينه وه ، واته ناوهيناني به کيک له مانه وه نه بي ده ست نيشانکردني قوناغه که بي ، هه رچه نده له کاتي جياجيا هاتونه ته کايه وه ، که ناکري بلين له و ماوانه دا کومه لگه ي کوردستان وه ستا و مه يو بووه ، ده بي پتر له وه بگه ين که هاتنه کايه وه بان به هوي گوراني ده سه لاتي بنکه بيه وه بووه ، واته داگيرکاران « که گه لي په خشنده بوون له به خشيني نه م جوره نازناوانه ناغا ، به گ ، پادشا ، والي ، خان ، خانچي ، پوليس » نه گوراني بنچينه ي رژيمي کيخوايه تي ته نيا له لايه ني فراژيبووني تايه تي خويه وه نه بي واته لايه ني کومه لگه ي کورده واريه وه ، ناغاي فارسي و به گي تورکي و نه قناعي عه ره بي ، هيچ کاميک له وانه له هيچ کاتيکي به دوايه کديدا وه باخو جياجيا بنچينه ي ناميره کاني به ره مهيناني نيو کومه لگه ي کورده واريان نه گورپوه ، باخود هيژيکي به ره مهيناني نيوانان نه هيناهه ته نيو کومه لگه ي کورده واريه وه به شيوه يکي دي بلين : هه روه ک چون کيخوايه تي بريتي بوه له (جوني ، ده ستار ، ناش ، داس ، شه نه ، ته شي هتد) ناغايه تي و به گايه تي و نه وانه ي تريس هر هه مان بنچينه يان بووه ، به واته يه کي دي هه مان نه و ناميرانه بوون که ده سته وتي خودي کومه لگه که خوي بون ، گوراني ناوه رپوک ليژه دا به گوراني شيوه نه به ستراوه ، به لام بيگومان ده بي له وه ش بگه ين که نه مه واناگه به ني که کومه لگه ي کورده واري له و ماوانه دا وه ستاو و نه بزيتو بي ، به لکو به گوپره ي ره وتي ميژوي قوناغه که ريچکه ي گورپانکاريه کاني له بزوتنه وه بووه .

دواي هيژي رومانيه کان بوسه ر ساسانيه کان ، هيندي نه برد نه م ده وله ته که وته به ر هيژي موحه مه ديه کان به تايه تي له سنوري خوارووي بياباندا ، له گه ل نه م هه موويه رگريه ي کرديان نه يانتواني به ره هيژي موحه مه ديه کان بگرن ، له ته موزي ۶۳۷ پايته خت داگيرکرا . له شكري (موسه ناي کوري حارس) له عه ره به موحه مه ده يه کان و مه سيحييه کان پيگهاتبوو

نه وان (واته مه سیحیه کان) وا ته ماشای باوه ری موحه مه دیه کانیاں ده کردکه باوه رپک و داوايه کی ناینی نیبه ، به لکو جه نگیکه له نیوان نه ته وه یه ک دژ به گه لانی تر ، له پیئاو داگیرکردن و تالان و ژیرده سته کردنیاں ، بژیه ش به بی به رگری خویان به ده سته وه ده دا ، به بیته وه ی بکه ونه ژیریاری نازاری جزیه ، وه ک خه لکانی دی .

له راستیدا نه مه شه جیاوازی نیوان باوه ری مه سیحی و موحه مه دی ، به تایبه تی ناینی یه که میان موژده ده ربوه ، که چی نه وه ی دیان به پیچیه وانته وه ، به زوری زوردار به سهر خه لکاندا ده سه پیندرا و به رژه وه ندی ده سته یه ک له بازرگانه کانی مه که ده یان پاراست و به هیزیان ده کرد ، به نیازی بلاوبونه وه ی و ژیر ده سته کردنی مه لیه نده کانی بازرگانی ورینگاو بانه کان هه ولی بلاوکرته وه یان ده دا .

هۆزه مه سیحیه کانی نیواندووژی له کومه لگه ی نه و سا وه ک هه موو خه لکی له ژیرده سته بی و بیتره فتاری فه رمانبه ره فارسه کان واتسه ساسانیه کان که هه رده م دووقاتیان لیده ستاندن بیزاربوون ، باری نابوری نه م ناوه یان نیجگار ناهه موار کردبوو ، تاپله یه ک نه ده توانرا ، بژیه به درژیایی سنوری نیوه دوورگه ی عه ره بی سه ردانه وین بوون و یارمه تی و هاوکاری موحه مه دیبه کانیاں ده کرد ، له له شکر که شی و دابه شکردنی تالان هاویه شیوون ، هه رله سالی ۶۳۲ ی زاینیه وه نوینه ری خویان ناردبووه لای موحه مه د یژ نه وه ی ناگاداریان بی و دلنیا بن له وه ی که توشی نازار نابن .

ده گه ل نه وه شدا موحه مه دیبه کان زور له سنوریان تیپه راند ده سبه رداري نه وه نه بوون ته نیا هه لکوته سه ر ناینه کانی دی به لکو کلیساکانی نه وانیشیان داگیر کرد و زورجار بژ نه وه ی بایی ناینه کانی تر بشکیپن نوژیان تییدا ده کردن ، جگه له فه وتاندن و سوتاندنی په راو و یاساکانیاں و قه لچوکردنی خواوه ن باوه ره کان ، هه رچه نده (عومه ر) داوای داگیرکردنی نه بوو ، نه و باوه ری و ابوو موحه مه دیه ت تایبه ت به عه ره به کانه لای وا بوو نابج بچیته ده ره وه ی نیوه دوورگه ی عه ره بیه وه ، نه و هه رخوی مه سیحیه کانی دوورگه ی عه ره بی ده ناره و لاتانی سه روی خویان وه ک ناوچه کانی فورات بژ نه وه ی له ویدا نیشته جی بن .

له له شکرکه شی موحه مه دیبه کان بژ سه ر ساسان و ولاتی کوردستان زورخیلی « نه سرانی » له ته ک نه واندا به رابه ر به به شیک له ده سته که کانی تالان ده جه نکان ، نه م باره هینده ی نه برد به زبانی خویان که وته وه .

یارمه تی نه وان باری موحه مه دیبه کانی به رابه ریه خویان گوزی ، دروستبوونی بنکه ی

سه ربازی له م شوینانه و گه یشتنی شالوی کوچکردن « هیجرت » و گوازتنه وه ی عه ره به کان و کشانیاں له نیوه دوورگه ی عه ره بیبه و به ره و سه روو بوه هوی به هیزیونیان ، ناچاری تیکه لاوبوون و ایبهینا که ته نیا دوی چه ند سالیک زوریسه ی خیلگه عه ره به مه سیحیه کان له ناوچه کانی خواروی فورات و فوراتدا که له گه رپکه کان بوون له نیو موحه مه دیبه کاندنا بتوتسه وه له دوایدا له چه ند که لاوه یه کی دیره کانی نه وان که دوا پاشماوه ی مه سیحیه کان بو له م ناوه شتیکی تر نه مایه وه .

له م وه خته دا نیوه دوورگه ی عه ره بی له لانی نابوری و چری دانیشستوان زور په ره یسه ندبوو ، به تایبه تی له لای خواروو جگه له خیلگه میوانه کان و په نابه ران ، زور بوونی نابوری ناژه لداري به هوی تالانه وه ببوه هوی دروستبوونی گیروگرفت له وه رگه کانی نه وان ، بوونی ده زگاو بنکه سه ربازیه کان له وکاته دا له به رژه وه ندی خویان دابوو ، له راستیدا هه ر نه م به رژه وه ندیه ش هینابویه کایه وه ، بژیه هوی کی یارمه تی ده ربوو ، بیترس ملیان ده نا گوازتنه وه به هوی که می و ته نگی شوینه کانیاں ، له چاو نه م هه موو ناژه له تالانکراوه ی ده ستیان که وتبوو ، به ره به ره له ناوچه کانی فورات جیگیرده بوون ، به م جوژه نه م باره هه ر له سه ره تای فه رمانره واکان و جیگره کانی موحه مه د به ره به ره له په ره سه نندنابوو ، بوه هوی دروستکردنی ته نگ و چه له مه ی نابوری له ناوچه کانی نیواندووژی که له نیشانه کانی سه ندنی (جزیه ، سه رانه ، باج ، خه راج) بو ته نیا (نه شیونیا) ش به تومه تی نه وه ی پاره ی کژ کردوته وه ، که سه گویره ی ده سه لاتی سه ربازی ده بوايه موحه مه دیبه کان خویان نه م پاره یه وه رگرن { چونکه نه وان سه و ناوچانه ی داگیریان کردبو و باوه رپان تییدا بلاوده کرده وه ، به ژیر ده سته ی خویانیاں ده زاینن } له به ندیخانه دا خزیندرا .

هه ر وه ک باوه ری موحه مه دیبه ت له سه ره تاوه له مه که وه به ره و مه دینه کشا ، واته به ره و سه روو ، هه ره وه ها له ویشه وه به ره و سنوره کانی سه رووتر کشا ، واته ناوچه کانی سوریه و نیواندووژی هینده ی ته برد له ویش تیپه ری و گه یشته ناوچه کانی بسقور وته نگه ی تاریخ نه مه ش به هوی نه مه وه وه ک باوه رپک و ناینیکی گه لی چاک و په رده یه کی به پیژ بو داپوشینی چه وساندنه وه له م بسواره دا مه گه ر ناینیکی تر نیبه پیبگات .

تا سالی ۸۴۱ ی زاینی نیتر بوون و کلیسای

مه سیحی له ناوچه ی کوردستان به ته واوی سنوردار بوو . زه رده شتیبه کان په راگه نده بوون و نه ریته کانی په رستگاو خیلگه کی له و نساوه دا سرانه وه ، ته نیا له خۆزه لاتی دیجله و ناوچه کانی نیوان ده ریاجه ی ورمی و فان نه بی مه سیحیه ت رولیکی ناینی نه وتوی نه ما ، له راستیدا له و شوینانه ماببووه وه که زیتر مه لیه ندو بنکه ی بازرگانی بوون ، مه سیحیه کان ، هه ر له کۆنه وه به هوی نه وه ی بونه که مایه تی هه ولیانداوه ده گه ل بنکه ی ده سه لاتی چه ق په یوه ندی راگرن تا بتوانن خویان بپارین ، پاریزگاری بوون و ناین و نابوری خویان مسوگه ربکه ن ، له کۆتایدا له گه ل سه ره له لدانی ده سه لاتسه ناوچه ییه کانی کوردستان ریچکه ی نه م هه لویتسه یان گۆپوه ، هه رچه ند له لایه ن ده سه لاتی بنکه ییه وه ته نگه یان پیپه لچندرابا په نایان ده برده به ر سه رکرده کورده کان ، نه مه ش نیشانه ی هه سترکردنیاں بوو به یه کیتی چاره نویسان له کومه لگه ی کوردستاندا که دژ به خواستی ده سه لاتی بنکه یی داگیرکاران و هه ولی به رد وامی بیسه رمانه ی نه وانته بوو ، که به رده وام ته قه لایان ده دا نه م یه کیه تیبه چاره نویسیه هه لته کین .

هه رچه نده هۆزه کورده کانی ناوچه کانی نیواندووژی به هیزه وه به ره نگاری له شکری موحه مه دیبه کان بوون که نیشانه ی نه م جه نگه نیستیکه ش له دۆل و شیوه کانی کوردستان میژوی نه م جه نکانه به رچاو ده خه ن ، به لام بیپهوه له کۆتایدا کورده واری که وته ژیر رکیقی سه ربازی و جزیه و چه وساندنه وه ی بساوه ری دواکه وتوترین ناین .

كوردستان

نيشتمان وگه ليكي بي ده وله ت

بلا وگه ن كوردولوتيا ۱۹۸۵ له نده ن

شئير كوگويي

كوردپني بؤكوردى

هه لوئستي كورد له هه مبه ركوشتارى ئه رمه نيهه كان

ميژونوسى به ناوده ننگ (ئه رنؤلد توينبى) گوته به كى ته واو دروستى لؤرد جيسى برايس ؛ كه له وتاردانى جقاتى به ريتانى دا پئشكه شى كوردوه ، به م شيوه ، ده گيرته وه :

{ نه م روداوه « مه به ستى كوشتارى ئه رمه نه كانه - ج. م » ته نيا ئه نجامى هه لچونى تورپه يى موسلمانان كان دژى ئه رمه نه مه سيحييه كان نه بوو ، به لكو سه رجه م پرپه پىستى نياز و ناره زوى ده وله ت بوو « مه به ستى ته وه به كوشتاره كه ده گه ل ناره زوى ده وله تى عوسمانلى به كيدده گرتته وه - ج. م » . كوشتارى ئه رمه نه كان زؤر مه زنتر بوو له وه ي ئه نجامى كوئره هه ستى ناينى كورد يا ئه رمه نه كان بى .

له بروسكه ي وه زبرى ناوه خؤى ده وله تى عوسمانلى ته لعته ت پاشا كه بؤ والى حه له بى ناردوه ، ده لئيت :

{ پئشتريش پيتان وتراوه كه برپارى دوايى و به گوئره ي فرمانى كؤمه له « مه به ستى جمعيه الاتحادينه - ج. م » ئه رمه نه كانى توركيا قه لاجؤ بكرين ... } به رده وام ده بى { پئويسته كؤتابى ئه رمه نه كان دياربكرت ، به هيچ شيوه به ك گوئ به ته مه ن و ويژدان و پياو ژن مه ده ن } (بروهانه كوردستان له ساله كانى به كه م جه ننگى جيهانيدا / دكتور كه مال مه زهه ر نه حمه د ، لاپه رى ۲۷۸ - ۲۷۹) .

ده سه لاتداريه تى توركيا جؤره هارنگه ي گرتؤته به ر و هه ولى زؤرى داوه تومه تى كوشتارى ئه رمه نه كان له به خه ي خؤى بكاته وه و له سه رى كوردى بسوى ، عوسمانيه كان زيندانان به كانيان دينا ، جلى كورديان له به ر ده كردن و به ره وه بؤ به شداريون له قه لاجؤ كردنى ئه رمه نه كان ره وانسه ي شارى ئه رزه رؤم و دياربه كريان ده كردن « بنواره : عه بدولعه زيز يامولكى ، كوردستان و كورد رئولى ، لاپه رى ۶۲ » هه روه ك چؤن ليپرسراوانى عوسمانلى سه ربازانان به جلى كورديه وه ده نارد بؤ يارى كردنى هه مان رؤل ، ده سه لاتدارانى عوسمانلى هه ولى زؤرياندا تپيه كانى حه ميدى داجه زرين كوردانيش راكيشنه ريزى ئه و تپپانه وه ، وه لى هؤزه كانى كورد نه چونه بنبالى ئه م داوايه ، كه به مه به ستى به ره نكاربونونه وه ي ده ستيخستنى روس و سه ركوتكردنى بزوتنه وه ي رزگاربخوازي كورد يا ئه رمه ن يا عه ره به كان بوو له ناوچه ي ده رسيم هيچ خيلىك نه چوه ناو تپيه كانى

نه و هيژه ، وه ك چؤن سه رؤكانى كورد نه ك هه ر به ده ننگ بانگه وازى ده وله تى عوسمانلى به وه نه چون به لكو تا پيتان كرا به ناشكرا به ره ره كانيان كرد له ريزى واندا به درخانبه كان و شه ميزينيه كان و شيخ مه حمودى حه فيد و شيخ عه بدولسه لام بارزانى و سه رؤكانى پشده رو هه ماوه ندو جاف . له و بواره ده گه رپنه وه بؤ رؤژنامه ي [كوردستان] كه به توندى ره خنه له تپيه كانى حه ميدى ده گريت ، له ژماره ي ۲۸ ميژوى ۱۵/نه يلول ۱۹۰۱ زاينيدا به (ده زگا به كى گه نيو) نيؤى ده با ، له پيشه كيدا رؤژنامه كه دپته سه رياسى ئه و بارودوخه ي كه بؤته هؤى پئكه پيتانى ئه م داموده زگايه ، له هه مووش گرنگتر له و بواره دا ئه مه يانه { زه كى پاشا ببرى له دامه زراندى حه مديهه كوردؤته وه تاوه كو بتوانى بيكاته دارده ستيك و دژى بزوتنه وه ي نه ته وه بى ئه رمه ن و ريگرتن له به كيتى ئه رمه ن و كورد له هه مبه ر زؤردارى عه بدولحه ميد } بروهانه هه مان سه رچاوه ي پيشو / د. كه مال مه زهه ر نه حمه د ، لاپه رى ۹۰ .

عوسمانيه كان ده ستيكى پيسيان هه بو له تيكدانى ريزى هاوكارى كورد و ئه رمه ن و وه ستان و رويه رويونونه وه ي پلانى عوسمانلى كه له هه ردوو لادا له پيناو خوشكردنى ناگرى دوژمنكارى جوشياننده دا ، رؤژنامه ي كوردستان چه ندين جار مه ترسى « نيازى دوژمنكارانه ي » كه مه ئه رمه نيهه ك و « نيازى دوژمن كارانه ي » كه مه كوردبلك .. [بروهانه ژماره ي ۲۶ / ۱۴ كانونى دووه م ۱۹۰۱] دووباره ده كاته وه .

له گه ل رؤلى ديارى ئيبراهيم پاشا له پئكه پيتانى « تپيه كانى سواره ي حه ميدى ، لى هه لوئستيكي ته واو پؤزه تيفى به رابه ر ئه رمه ن نواند نزيكه ي ده هه زار ئه رمه نى له مردن رزگار كرد M.Sykes , The Calirh's Last Heritage لاپه رى ۳۲۴ ، هه روه ها مه حمود زاده ي به يتولا كه به ميرخاسى و رومه قه ندى ناسراوه ته واوى دانيشتوانى ناوچه ي (مه كس) ي له مردن رزگار كرد

بنواره The Genocide of Armenians pp.100-101 هه روه ك چؤن كورده كانى ده رسيم پتر له پينج هه زار ئه رمه نيان رزگار كرد . زاناي ئه رمه نى گه وره « ئوربيللى » خؤى ئه و شايه تپيه ي داوه : به زيديهه كان هه موو ئه وانه يان رزگار كرد كه په نايان بؤ بردن ، له گه ل هه موو هه ره شه و گوهر شه ي ده سه لاتدارانيش به ك كه سيان به ده سته وه نه دا . گرنگترين په يوه ندى راميارى كورد - ئه رمه ن كه به په يوه ندى باش و به تينى نيوانى هه ردوو گه ل داده ندرت ، ته مه به : سه رؤكى پارتى داشناقه ي ئه رمه نى و عه بدولره حمان به درخان به ك له سه رؤكانى كورد له دواواي سه ده ي رابردوودا له شارى جينيف به به كه وه كؤده بنه وه و له سه ر پئكه پيتانى به كيتى هه ولوكؤششى كوردو ئه رمه ن دانوستاندن ده كنه ن ، به و پتپيه عه بدولره حمان به درخان له رؤژنامه ي (تروشاك = نالا) زمانحالى داشناقه كان وتسايركى كوردى به پيتى عه ره بى بلاوده كاته وه [بنواره ميژوى نه ته وه ي ئه رمه ن ، چاپى موسل ۱۹۵۱ لاپه رى ۳۱۵ ، دكتور : ك. ا. ناستارگيان] .

له وانه ديسا نوسينه كه ي زه نه رال شه ريف پادشايه له رؤژنامه ي « ئه لمه شروتييه » سالى ۱۹۱۴ كه تپيدا راميارى توخمه رستانه ي ئيتحاديهه كان به رداوه كات ، به تايبه تى نه وه ي په يوه نده به كوشتارى ئه رمه نه كانه وه هه به كه دواتر ده ستى پيدا هيتراو بو به په يمانامه ي نيوان

« بۆگۆز نۆپار پاشا » نوڤتەرى گەلى ئەرمەن و « ژەنەرال شەرىف پادشا » (۱) نوڤتەرى گەلى كورد لە كۆنگرەى ناشتى پارسدا ، كە ياداشتنامە يە كى دووقۇلبان پېشكە شكرد ئېيىدا مافى كوردو ئەرمەنە كان لە دامە زراندى دە ولە تى سەربە خۆى خۇياندا دياركراوه ، ئەم ياداشتنامە يە خرايە بەرچاوى دە ولە تانى سەر كە تووى يە كە م جەنگى جيهانى كە ئەندامانى كۆنگرە كە بوون ، خالە كانى سېقە ربه رهه مى ئەم كوششە بوون .

پارتى (خۆيون) يش بەرۆلى خۆى ئەم پەيوە ندىبە چاكانەى پتە و تر كورد .
لە هەلە كوشنده كانى بزوتتە وەى رزگاربخواى ئەرمەن لە و قۇناغە دا كە بوە هوى دورو خستتە وە يان لە سەر كە وتن ، هاوكارى و يارمە تى بوو لە گەل توركانى ئىتحادى بۆ وە لانانى سولتانى عوسمانى ، چونكى عوسمانىيە كان سى سەد هەزار ئەرمەن يان كوشت بوو ، وەلى هەر كە ئىتحادىيە كان دە سەلاتيان گرتە دەست پتر لە ملىيونىوك ئەرمەن يان قرچ و بركرد ئەم راي و بۆچونە چە وتەى بزوتتە وەى رزگاربخواى ئەرمەنى ئەم ئەنجامانەى ليكە وتە وە تاوە كو ئيمرۇش بزوتتە وەى رزگاربخواى كوردستان هەمان تە و هەلەنە دووبارە دە كاتە وە بە هاوكارى كردن لە گەل داگيركارىك دژى داگيركارىكى تر .

ئېستە كە باسى كوشتارى ئەرمەن و هەلوڤىستى كوردمان لە هەمبەر ئەم كارە ساتە دا كرد ، دەگەرپېنە وە سەر باسى روداوه كانى كوردستان .

دواى يە كە م جەنگى جيهانى كۆمەلە يە كى رامبارى كوردى دى بە ناوى (كۆمەلەى سەربە خۆى كورد) بە سەرۆكايە تى شېخ عەبدولقادرى نەهرى هاتە كايە وە ، كە تە واوى سەرۆكە كوردەكانى كۆكردبوە وە ، دواتر بنە مالهى بە درخانىيە كان لىي جياپوونە وە و كۆمەلەى تى تىرمان بە ناوى (كۆمەلەى پېكھاتە كۆمەلە لايە تىبە كانى كوردستان) پېكھاتە سەرە راى ئەمانە كۆمەلەى ديش بە ناوى (كۆمەلە لى گەلى كورد) هەبوو
هەر كە كە مالىيە كان پېيان نايە نىو ئەستە مبولە وە ، كە وتە گيانى ئەم كۆمەلەنە و هەرچى پەيوە ندى بە بزوتتە وەى رزگار

۱- ژەنەرال شەرىف پاشا كە ساپە تىبە كى كوردى ناسراوه و نوڤتەرى گەلى كورد بوو لە كۆنگرەى پارس و پەيمانەى سېقەر ، دواى يە كە م جەنگى جيهانى ، بەر لە و سەردە مە لە كاتى فەرمانەرە وای عوسمانىيە كاندا چە ندىن پەلەى سەربازى و پاپەى دىپلوماسى بوو .

خوازانهى كوردە وە هەبوو ، ريكخستتە كان هەلە شېندرانە وە و لە دەره وەى توركيا كۆمەلەى نوڤى ئەندامانى سەرجەمى ئە و ريكخراوانە (بە ناوى خۆيون) پېكھات شۆرشى ئاگرىداغ « سالى ۱۹۲۷ » بە سەرۆكايە تى ژەنەرال ئىحسان نورى پاشا (۱) بە تەگبىرو نەخشەى پارتى خۆيون بوو ...

لە سالى ۱۹۳۰ شۆرشى ئاگرىداغ كۆتابى هات خۆيونىش دەنگى ئەمە ، ئەندامانى گواستيانە وە بەرە كانى تىرى خەباتى رزگاربخواى كورد .

(ژەنەرال شەرىف پاشا) نوڤتە رايە تى گەلى كوردى لە كۆنگرەى ناشتى پارسدا گرتە ئەستۆكە لە پېناو توژىنە وە بو لە بارى گەلانى جيهان دواى يە كە م جەنگى جيهانى . دوو ياداشت و دوو نەخشەى كوردستانى خستتە بەردەم كۆنگرە ، ياداشتى يە كە م لە مېژوى ۱۹۱۹/۳/۲۲ بوو ، ئەو وەى تىرمان لە ۱۹۲۰/۳/۱ ، هەر وە ها لە گەل بۆغۆس نۆپارپادشاهى نوڤتەرى گەلى ئەرمەنى پەيمانىكى هاوكارى بەست ، لە سەربىنچىنەى ئەم پەيمانە ياداشتىكى هاوپەشيان خستتە بەردەم كۆنگرە ، كە تىيدا مافى هەردوو نەتە وە دياركرايوو ، ئەم جموجۆلە دىپلوماسىيە بوە هوى مۆركردنى پەيمانى سېقەر لە ۱۰ / ئابى / ۱۹۲۰ دا كە برپارى پېكھاننى دە ولە تىكى كوردى و يە كى ئەرمەنى تىدا توڤماركراوه ، بەلام لە چوارچۆنەى چەند مەرجىكى خېچوخوار ، لە دوايىدا دەركەوت پەيمانە كە تەنيا فرۆفئىلى رامبارى بوو ، بۆبە ريكە خۆشبوو بۆ پېكھاتن لە سەر پەيمانى لوزان كە بە تەواوى گرتى كوردى تىدا پشتگوڤخرا و لە گرتى موسل بە و لاوه شتىكى دى بۆ نەمايە وە .

لېژنە يە كى تىكەل لە نوڤتە رانى (هەنگارىا

(۱) ژەنەرال ئىحسان نورى پاشا ، يەك لە سەر كوردە كانى خۆيون و سەرۆكى گشتى شۆرشى كوردبوو لە ۱۹۲۷ - ۱۹۳۰ ، دواى شكستى شۆرش لە ئىتران وەك پەناپەرىكى رامبارى دەژيا ، برسپە تى و دەستكورتىيە كى زۆرى چىشت
هاوسەرە كەى بەرگدروپە تى دە كرد بۆ

ئەو وەى ژيانبان بگوزە رېان ، دواى چۆلبونى گۆرە پانى شۆرش لە سالى ۱۹۷۵ چاوه پېي ئەو دە كرا ژەنەرال نورى ئىحسان پاشا ئەم بۆشايە پرىكاته وە ، بۆبە شاي ئىتران لە سالى ۱۹۷۶ دا پلاتىكى بۆرەك يە خست و لە يە كى لە شەقامە كانى تاران بە بن مۆتۆرسكلىكىيانە وە كرد { خوالى خۆش بى }

سوید ، بە لىكيا ، توركيا و عىراق) كە وتە كارو توژىنە وە لە بارى وىلايە تى موسل و راپرسى دانىشتوانى !!! بەلى هەرچە نە و گرتى لىي دە كۆلرايە وە گرتى كورد بوو و دانىشتوانى وىلايە تى موسلېش كورد بوون بەلام بە بى ئەو وەى گەلى كورد لە و بارە وە راى هەبى يالە و لېژنە دە ولە تىبە و كارو ئەنجامە كانىدا نوڤتەرىكى هەبى يالە

پرسى پې بىكرت .
ئىكام لېژنە كۆتابى بە كارە كانى هېنا لە ۱۶ / ۶ / ۱۹۲۵ راپۆرتىكى بە (كۆمەلەى گەلان) دا بە گۆرەى ئەم راپۆرتە جقاتى (كۆمەلەى گەلان) لە ۱۶ / تشرىنى يە كە م / ۱۹۲۵ دا برپارى لكاندنى وىلايە تى موسلى بە عىراقە وە دەركرد .

ئەمەش دەقى خالى سېپە مى ئە و برپارە يە :
{ پېويستە لە سەر حكومە تى ئىنگلتە را كە دە ولە تى مانداتە ، ئە و تەگبىرانە بخاتە بەرچاوى جقات كە هوى بە جېهېنانى ئە و پەيمان و بە لىنانەن لېژنەى راپرسى كوردە كانى عىراق راپسېلدووو بۆ پېكھاننى بەرپۆتە بە رايە تىبە كى ناوچە بى بە پېي ئە و ئەنجامانەى لە و راپۆرتە دا كە بە جقاتى داوە } .

لە سەر داواى جقاتى كۆمەلە ، وە زىرى داگيرگە كانى بە رتانيا لە ۳ / تەيلولى / ۱۹۲۶ دا و تارىكى ناراستەى جقات كرد كە تىيدا ئە و تەگبىرانەى حكومە تى عىراق رە چاوى كردون و تىيازپاكى ئە وانى لە بېبە شەنە كردنى كورد و بە وىژدان جولانە وە لە گەلېاندا و زامن كردنى مافە كانىان خرابوەر و و ؟ (۱)
دوا بە دواى يە كە م جەنگى جيهانى گەلى

(۱) ئەمە بوويستى رامبارى نىو دە ولە تى كە كوردى خستتە بەر نىيازپاكى و وىژدانى حكومە تى عىراقى !!! كەى داگيركاران وىژانيان هەبوو ؟ كەى گورگ بە زە بى

بە مەردا هاتۆتە وە ، بەلام ئەو بوو خواست و ويستى رامبارى نىو دە ولە تان لە گەل ئەو وەى وەك ئاشكرايە ئىمە هېندە دواكە وتوو نە بوين كە شايانى كيانى رامبارى سەربە خۆ نە بىن ، رەنگە هەبى و بلى : ئىمە لە دە ولە تانى ئە وروپا دواكە وتوتىبوون ، رەنگە ئەمە لە هېندى روو وە راستى ، بەلام ئەوانەى لە ناوچەى خۆرە لانى ناوہ راست - كوردستانىش هەر لە وىدايە - كرانە خاوەن دە ولە ت لە و

سەردە مەدا بارىان لە بارى كورد باشتر نەبوو بۆنموتە : سوربە و عىراق و ئوردن تەنيا سەر كوردە شىيان نەبوو و لاتە كانىان بەرپۆتە بەرن ئىنگلىز لە دەره وەى و لاتە كانى خۆيان پادشاو فەرمانەرە و ايان بۆ قەرزكردن و دايان مەزراندن كورپانى (شەرىفى مەكە) يان بۆ كوردن پادشا و لە سوربە و عىراق و ئوردن دايان

كورد چه ندين داستانی تو مارکرد وه ك ياخی بوونیك به رابه ر به شكستی گششی رامیاری دیپلوماسی ریکخواوه و كه سایه تیهه كوردیه كان كورته یه کی نه م داستان وشورشانه ، نه مانه ن :

شورشه كانی شیخ مه حمودی حه فید

هه ر له سالی ۱۹۱۳ وه شیخ مه حمودی حه فید هه وئی ریکه وتنی له گه ل کورانی به درخان پاشا کامل و حوسین پاشا ، بۆ خه بات له پیناو رزگارکردنی کوردستان له ژنیر چه پۆکی عوسمانیه كان و دروستکردنی ده وله تیکي فیدرالی کوردی داوه ، هه ر له وه سه رده مه شدا چه ند نامه یه کی ده رباره ی دوا رۆژی رامیاری کوردستان بۆ به رپرسیارانی روس هه ناردوه . له سالی ۱۹۱۵ شیخ مه حمود به سه رله شکره هیزیکی کوردی گه وره بۆ ریکرتن له ئینگلیزه کان له هاتنه نیو خاکی عیراقه وه به ره و به سه ر به ری که وت به لام هه ر که ده بیستی روسه کان پیمان ناوه ته نیو خاکی کوردستان یه کسه ر ده گه رپته وه وله ناوچه کانی پینجوبن و ره واندر روهه روی روسه کان ده بیته و ناچاریان ده کات به ره و دواوه بۆ ئیران بکشینه وه ، کاتی له شکره ئینگلیز گه یشته ناوچه کانی کوردستان جه نگی خویناوی له نیوان نه وان و هیزه کانی کورد به سه رکردایه تی شیخ مه حمود روویدا ، دوا پینکدادان له ده ر به ندی بازبان بوو که دووسه د پینشمه رگه ی کوردی تیدا شه هید و هه شتاشی برینداربوون شیخ مه حمودیش یه ک له برینداره کان بسوو له په نسا « به رده قاره ماندا » ده ستگیر ده کری .

سه رده تا فرمانی هه لواسینی ده ده ن ، به لام له ترسی تورپی جه ماوه ری کورد دووری

ده خه نه وه .

تاوه کوسالی ۱۹۲۲ له تاراوگه دا له ولاتی هیند ده مینتته وه ، دواتر ده بهیننه وه کوردستان و له سلیمانی وه ک سه رکه وتویه ک له لایه ن جه ماوه ره وه پینشوازییه کسی مه زنی لیده کریت ، له ۱۴ / ۹ / ۱۹۲۲ دا جاری پادشایه تی ده دا له شاری سلیمانی یه که م حکومه تی کوردی له سه ده ی بیستدا دپته کایه وه تاوه کوسالی ۱۹۲۴ ده خایه نی و دژکاری له نیوان نه م وه هیزه کانی به ریتانا ده ستپیده کات و چه ندين پینکدادان رووده دات سه خترینان جه نگی ناوباریک ده بی له سالی ۱۹۳۱ دا ، هه ر چه نده هیزه کانی شیخ سه رکه وتو بوون وه لسی خۆی ده که وپته که مینیکسی ئینگلیزه کان و ده ستگیر ده کری و دواتر ره وانیه ی ناسرپه ده کریت ، نه و جا به غداد ، پاشانیش ریکه ی ده ده ن بگه رپته وه کوردستان و له شاری سلیمانی ده مینتته وه به بی هپج روداوینکی وا که شایانی باس بیته تا شه وی ۹ / ۱۰ / ۱۹۵۶ کۆچی دوابی ده کات (خوا لینی خوش بی) .

یه ک له هه نگاهه گرنگه کانی شیخ مه حمود ناامته کردنی نه و نامه یه بوو بۆ ده وله تی یه کینلی سؤقیته له پیناو کۆمه ککردنی شورشیه رزگاربخوازی کورد دوا ی نه وه ی پینش نه وانیش هه مان داوای له پادشاکانی روس کردبوو (۱) .

له خۆره لاتی کوردستانی لکیندراو به ئیرانه وه گه لی کورد له رۆژانی یه که م جه نگی جیهانی شورشیکه رزگاربخوازانه ی به سه رکردایه تی فه تاح قازی (برا بچوکی باپیری قازی موحه مه د) به رپاکرد ، له سالی ۱۹۲۰ سه رۆکی خینلی شکاک ئیسماعیل ناغا (سمکۆ) رووبه رووی

ده وله تی ئیران بوو وه (ورمی) ی کردبووه مه لیه ندی جموجۆنی خۆی تاله سالی ۱۹۳۰ نامه ردانه له لایه ن ده سه لاتی ئیرانییه وه ده ستکوژکرا . دوايه دوا ی نه وه هه ر له خۆره لاتی کوردستان له سالی ۱۹۴۶ دا کوماری دیمکراتی کوردستان به سه رۆکایه تی قازی موحه مه د دامه زرا و نریکه ی سالی ک به رده وام بوو ، به لام پیلانی دوژمنان له گشت لایه که وه وای کرد قازی موحه مه د کۆماره که ی هه لو: شینتته وه، (دوا ی نه وه ی دوستان پشتیان به ردا) بریاریدات به ره و ته هران بکه وپته ری به لکو له ریکه ی وتویژه وه چاره سه ریکه گرتی کورد بکات که له لایه ن ده سه لاتی ئیرانییه وه په سند بیته .

شای ئیران له رۆژی یه که مدا پینشوازی کردو بۆ رۆژی دایش له گه ل دوو له وه زیرانی حکومه ته که ی فرمانی هه لواسینانی مۆکرده نه مه ته نیا چاره سه ره که داگیرکاری کوردستان په ی پینده به ن .

له روداوه کانی تری خۆره لاتی کوردستان شورشیه خینله کانی جوانرۆ بوو له په نجاکاندا ، دواتر رابه رینی فاتح نه مین و هاوورپانی له سالی ۱۹۶۷ تا خه باتی شه هید نه حمه د توفیق و هاوورپانی (دباره دوا ی نه وانیه ی تاوه کو ئیمرۆ بزوتنه وه ی رزگاربخوازی کوردستان له وه شه دا له لایه ن پارتیه رامیارییه کانییه وه به رده وامه حیزبی دیمکراتی کوردستان به هه ر دوو باله که یه وه و کۆمه له و ... هتد / وه رگتیر) .

که ماموستای هیژا جه مال نه به زه ، هیشتا ته مه تی له په نجا سال تپیه ری نه کردوو (مه به ستی نووسه ر کاتی چاپکردنی کتایه که یه تی ئیمرۆ ماموستا جه مال نه به ز شه ست و چه ند سالی ک پتر ته مه نیه تی) ته مه ن درۆ و به هره دار تری ، پرۆفیسۆره له زانکۆکانی نه المانیا و ، دامه زرتیه ری به شی کوردی زانکۆی به رلینه و ، به پله ی بالا پینج بروانامه ی دکتورای وه رگرتوو ، پانزده زمان ده زانی و ده یان نویسن و بلاوکاروه ی هه ن که به هه شت زمان نوسراون ، نه ندامی کۆری زانستی نه المانییه ، من پیداده گرم له سه ر نه وه ی زانی و امان هه ن که گه لانی تر به خویانه وه نه دیوه هه روه ک نیمه ی کورد کیانی رامیاری سه ربه خۆمان به خۆوه نه دیوه .

(۱) شورشیکرانی کورد بۆ وه ده ستهینانی یارمه تی و کۆمه ک له پیناو سه ربه خۆسی کوردستان له ده رگه ی ده وله تانی خۆرناوو خۆره لاتیان داوه ، به لام نه وان هه ر به (نا) وه لامیان داوه ته وه .

سه رۆکایه تی کرد چونکی له نیو عه ره باندا له و به توانتر وه وانبیتتر نه بوو هه تا له زمانی عه ره بیشدا .

گه ر له و سه رده مدا زانساو بیرمه ندانی کورد په سه دان بوون نه و ئیمرۆ به هه زارانن ده گه ل نه وه هه موو بییه شی و بیمافییه ی کورد دوچاری بوو ، باسکردنی نه وانیه تیکرا پیوستی به به رگی گه وره و تاییه تی هه یه له سه رژیان و نه و به رهه مه نه مرانه ی پینشکه شان کردوو ، به لام من هه ر بۆ نمونه باسی یه کیک له وانیه ده که م

خانم دانیال میتیران
دایکی کورد

له روژی چوارشه مه ریکه وتی ۲۱ / جوژه ردان / ۱۹۹۵ به رپرسیارانی کومیته ی ناشتی و پشگیری نیشتمانی کوردستان / لقی قره نسا / هه فالان کاک شیرکوکویی و کاک سیروان سوږانی ، نه ندامانی کومیته ی ناماده کردنی سییه م کونگره ی نیشتمانی کوردستان ، له لایه ن خانم دانیال میتیرانه وه ، له بنکه ی ریکخراوی فه ره نسا - نازادییه کان (فرنسا - لیبرتی) ، له پاریس پیشوازیان لیکرا .

نه وه ی شایانی باسه که پیشوازیه که ی خانم میتیران زورگره رم و دؤستانه بوو ، له و دیداره دا به رپرسیارانی کومیته توانیان به رنامه و پرؤژه و وپرؤگرام و بوچونه کانی کومیته ی ناشتی و پشگیری نیشتمانی کوردستان بو خانم میتیران رونکه نه وه . جیگه ی سه رنجه که مادام میتیران به دلکی زور فراوانه وه گوئی له بیروراکان گرت و روویه پرو و دیموکراسیانه تیبتی جیاجیا و تایبه تی خوئی له مه برزور له بابه ته کان ده ربری . هه روه ها ناماده یی خوئی پیشاندا له به هاناوه هاتن و کومه ککردنی پیویست بو سازدانی سییه م کونگره ی نیشتمانی کوردستان ، نه و دانوستاندن و گفتوگوئی که نزیکه ی کارمیزیک و نیوی خایاند ، به پیویستمان زانی به شیوه ی خواره وه کورته یه کی بوختی بخره یه به رچاوی خوینه رانی خووشه ویستی گوڤاری دلانیار .

س. سوږانی : خانمی به ریز دانیال میتیران ، زور سوپاسی به ریژتان ده که یین که له وه ختی خوٚتان نه م ده فه رته تان ته رخانمی دیدنه یی نیرمان کرد ، مه به ست له و دیدنه نیبه نه وه یه یه که م : کومیته ی ناشتی و پشگیری نیشتمانی کوردستان به نیوه ی به ریز بناسینین ، دووه م روانگه و بوچونه کانی نیبه له سه ریکورکفتی هاوولاتیانمان وله هه مانکاتدا پرؤژه کانی ناینده بو کوردوستیکی وه ک نیوه ی به ریز رونکه یه وه .

دانیال میتیران : زور به خیرین ، فه رموون !

س. سوږانی : کومیته ی ناشتی و پشگیری نیشتمانی کوردستان ، که نزیکه ی ده ساله دامه زراوه ، دروشمی خه باتی سه رتاسه ری کوردستانی بو پیکوتانی ولات و ده وله تیکی سه ریه خوئی کوردستان ، له سه رخاکه داکیرکراوه که ی کوردستانی چوارپارچه دا به رزه لگرتووه ، نه ندامان و لایه نگران و دؤستانی کومیته که مان بریتین له روله دلسوزه کانی کوردستان به تایبه تیش روئشیران ، نووسه ران و هونه رمه ندان له ته ک هه موو نه و روله له خویردوانه ی که بویان روونیوته وه خه باتی پچرپچر نه زکه و ته نها به به هه ده ردانی خوینی کورد و سه رایشواندننی پتری هاوولاتیانمان ته وار ده بی . له روانگه ی نیبه ره خه باتی هاوولاتیانمان له هه ر چوارپارچه دابه شکار و داکیرکراوه که دا پیویسته له سه رهیلکی دروست و باوه رپیکراو ده سته کاربیٚت .

کومیته / لقی فه رمنسا / به شیوه یه کی ناسایی مؤله تی کارکردنی له ده وله ت وه رگرتووه ، هه روه ک له ولاتانی تری نه اروپا و جیهان له ولاتیشدا به توندوتؤلی ره کورپشه ی داکوتاه ، که لی دلخوشین چونکی روژی ره ریز ژماره ی نه ندام و لایه نگران و دؤستانی کومیته پتره بن .

کومیته ؛ به نه رکی خئی ده زانی دوزمنانی ناوه کی و ده ره کی کوردستان ریسوا بکات ، خه باتی بیوجانی بو وه ده سته پتانی شوین و بواریکی نیونه ته وه ییه بو کرفت ی هاوولاتیانی کوردستان و ده ستنیشانکردنی ریکه و بوچونی پته وه بکه یشتن به نامانجی به رزی ته واوی هاوولاتیانی کوردستان ، نه ویش ده وله تیکی سه ریه خوٚ نازادو دیمکراته .

دانیال میتیران : نه وه به رنامه و پرؤگرامیکی زور به رزه ، به لام کومان له وه ده که م که ده وله تانی جیهان ، به تایبه تی نه و ده وله تانه ی که کوردیان لی ده ژنی به م به رنامه یه تان دلخوش بن ، بو نمونه ؛ تورکه کان هه ر به بیستنی ناوی ده وله تی کوردی شیٚت ده بن ، نه وان رازی نین به وه ی نؤتؤنؤمییه کی کلتوریش په سه ندبکه ن !

س. سوږانی : به لی نیوه راست ده که ن ، که س ح زناکات هیچ شتیک بگوردریٚت ، هه موو لایه ک به وه

رازین هه موو شتیک له جیگه ی خوئی بمیٚتته وه .

مادام میتیران : نه ک هه رنه وه ی هه موو شتیک له جیگه ی خویدا بمیٚتته وه ، چونکی توانیمان له کوردستانی تورکیا کاریکی باش دژی پیشلکردنی مافی مرؤف بکه یین ، یاخود بو فیرکه کانی کوردستانی عراق هیٚندی شت نه نجام بده یین ، نه رکی نیبه نه وه یه نه و خه لکه له مردن و فه وتان رزگاریکه یین .

ش. کوپیس : کومان له پیروزی مه به ستی نیوه دا نیبه ، به لام ته نها چاره سه ری بنه رپه تی و هه میشه یی ، قوتارکردنی هاوولاتیانمانه له سته م و زوردار ی ، نه وه ش له ریکه ی پیکوتانی ده وله تیکی سه ریه خوٚدا ده بیٚت . بوٚه له م قوٚناغه ی نیسته ی خه باتدا ده مانه ویٚت نؤینه رانی هه ر چوارپارچه داکیرکراوه که له سه ر پرؤژه یه کی یه ککرتووی پته و کوبکه یه وه ، به م به رنامه یه بچینه سه ر شانؤی نیبلوماسییه تی جیهانی و هاوولاتیانی کوردستانی و هه موو هاوولاتیانی ترده مرستی خوٚیان هه بیٚت . نیستا چ ده بیٚن ؟ هه رنه وه نده یه دوپارتی له به شیکی کوردستاندا بو مه به ستی جیاواز ده سته ده نه چه ک و دواتریش ده که ونه په لاماردانی یه کی .

دانیال میتیران : به داخه وه ، نه وه راستییه که نکؤلی لیناکریٚت ، فه رموون ته ماشای کوردستانی عراق بکه ن .

س. سوږانی : به لی لیزه دا ده مانه ویٚت زور سوپاستان بکه یین ، چونکی ناکامان لیبه به نامه و په یامهر زور هه ولی راکرتنی نه و جه نکه ناهاه مواره ده دن . **دانیال میتیران :** نیبه له لایه ن خوٚمانه وه پیمان کوتوون ؛ بیربکه نه وه ، به هوش خوٚبینه وه ، نه وه ی ده یکه ن خوٚکوشته ، بابه س بی .

ش. کوپیس : به لی ، چاومان به چه ند نامه یه ک که وتووه که ناریدبوتان ، به راستی جیگه ی ریژو سوپاسه ، به لام به داخه وه هه موو بوونه به ردی بنگومی .

س. سوږانی : هه مان داوا و خواست و بوچونه کانی نیوه که ده رتان برپیوو ، بریتین له فه لسه فه و بیرورای کومیته مان له سه رنه و بابه ته ، لیزه دا بوٚمان ده رده که ویٚت که رامیاری نؤتؤنؤمی خوازی و چه ک وه رگرتن له تاران و نه نقه ره و به غداو دیمه شق نه نجامه که ی هه رنه وه یه که ده بیٚن .

دانیال میتیران : نه که ره روانگه یه کی دورره وه بوٚ پرؤژه که تان برهوانین

له وانه يه بهینرته دی ، به لام ده بیته به قوناغ
بژی بچن ، که ر نیسته باس له سه ره خویی
بکه ن ، نه وا هه موو دنیا به گژتانا دی ، به
بیرو پای من له م قوناغه دا نه وه ی پیوسته
پاریزگارکردنی ناشتیبه له گشت پارچه کانی
کوردستاندا ، ده بی کاریک بکریته که کوردی
کتوری کورد له و شوینانه دا ریژی لیگیریت ،
که لی کورد له ژیرسته م و بیادیدا
نه نالینیت . لی ؟ که رباسی سه ره خویی بکه ن
نه وه یه کسه ره هه موو لایه ک په لامارتان
ده دن و ده که ونه به رهیرشیان .

سکریتیرس مادام : ببوره ! به لام ئیبیای
(بیروی) کژکرده وه ی نوینه رانی هه رچار
پارچه که به لای منه وه شتیکی زورچاکه .
دانیال میتیران : به لی ، نه و بچونه کاریکی
زورباشه ، منیش پشتیوانی نه وه ده که م .
سه سورانیس : ناوات و نامانجی نیته شه هه
نه وه یه ، ناوی کۆمیته که مان ، کۆمیته ی ناشتی و
پشگیری نیشتمانی کوردستانه ، ناشتی و
پشگیری نه و دور شته سه ره کییه که نه مرپی
کوردستان له هه موو شتی زیاتر پیوستی پیاننه
نیته نامانه وی ئیدی هاوولاتیانمان بلین
(من کوردی عراقیم یا ئیرانیم یا سوریا
یا تورکیایم) له به رنه وه ی کوردستان له
عراق و ئیران و سوریا و تورکیا دا نییه ،
به لکو نه و ده وله تانه به تاییه تی سوپاکانیان
له کوردستانه ، نه م دور دۆخه دوروشتی
ته واو له یه کدی جیاوازن .

سه سورانیس : نیته باکوری کوردستان ، باشوری
کوردستان ، خۆره لات یا خۆراومان به لاره
ته واوترو راستره .

سه سورانیس : پیوسته نه و بیرو بچونه
کۆنه ی خه لکان بگۆرین ، به روانکه یه کی
نوی و زانستی و کۆشیان بکه یین .

دانیال میتیران : نایا به بیرو پای نیوه نه وه
باشتر نییه بلین (من عراقی کوردم یاخود
ئیرانی کوردم) ؟

سه سورانیس : نه خیر نیته نه وه زور به توندی
ره تده که یه وه . باشه بۆ وه ک نیوه ده لین ،
وا بلین ؟

دانیال میتیران : چونکه پیداکرتنه که ی نیوه
له خۆجیاکرده وه له م ولاتانه دوژمتان بۆ
زیاتر ده کات ، زۆرکه سه هه ن دژی نه م
پرنسیپه ن . ده وله تانی جیهان نایانه ویت نمونه
دروست بیت ، نه که ر نا نه و کاته بۆ نمونه
باسکه کان که له باشوری فه ره نسواو خۆر
هه لاتی ئسپانیا ده ژین ، نه وانیش ده یانه ویت
بینه ولات !!

سه سورانیس : ببورن ! نیوه دوشتی زور له
یه کدی جیاواز به راورد ده که ن . چه ند سه ده
یه ک له وه مه ویه ره باسکه کان ده وله ت بوون ،
نه و سه رده مه ی نه وان ده وله ت بوون نیوه ی
نه م ده وله تانه ی نیمرپی که هه ن ، هه رنه بوون

به لام هاوولاتیانی کوردستان په نجا سالیگ
پیش نیمرپی ده وله تیان هه بوو (کۆماری
دیمکراتی کوردستان - خۆره لاتی کوردستان)
یا له سالانی ۱۹۲۰ له سه رده مه ی شیخ
مه حمودی حه فید ، یاخۆ نه و ده سه لاته ی
کوردان له نه رمینای نیستا و (ناوچه ی
قه ره باخ) بوویان .

سه سورانیس : مادام ! هیچ باسکیک نه به کیمکان
خنکینراوه ، نه به رنه نفال که وتوو ، نه
به ریز سیداره ی بۆ هه لخواه .

سه سورانیس : هه موو باسکیک له فه ره نسوا
ده توانیت چی بوو بیکات
جموچۆلی رامیاری ، مامه له ی نابوری و

بلاوکرده وه ی میلبیای ، به فه ره نسی و به
باسکی ، داوا ی بوردن له « مادام » ده که م ،
ده مه وی بلیم ! نیته به هیچ جۆریک ناتوانین
به راوردی ولاتیکی پیشه که وتو و دیمکراسی
وه ک فه ره نسوا له که ل چه ند ولاتیکی فاشی
و دیکتاتۆری داگیرکاری وه ک عراق و ئیران و

سوریا و تورکیا بکه یین
سکریتیرس مادام : نیته باش له مه به ستان
ده که یین ، داوا و بچونه کانتان ته واو

ره وایه ، به لام له که ل نه وه شدا ده لاین
: که م که سه له ده وله تان ناماده ن به
هاناتانه وه یین .

دانیال میتیران : به لی نیوه باس له سه ر
به خویی کوردستان ده که ن ، هه موو
نه ندامانی نه ته وه یه ککرتوه کان دژتان
ده وه ستته وه

سه سورانیس : له که ل ریژم بۆ بچونه کانتان
، لی هه تا نیسته لیژسراوانی کورد هه ر
داوا ی نۆتۆنۆمیان کردوو ، ئی یاشه پیمان
نالین کی دۆستی نیته بووه ؟

دانیال میتیران : من ! من به دل و به کیانه وه
دۆستی نیوه م ، باوه رپکه ن نیته زۆرین .

سه سورانیس : کومانی تیدا نییه ، به لام
نیوه باسی ده وله تانی نه ته وه یه ککرتوه
کانتان کرد .

سه سورانیس : مادام ، سه رنجتان راده کیشم
بۆ نه وه ی که پارتی کریکارانی کوردستان
له رۆژی دروستبونییه وه له باکوری کوردستان

هه ر داوا ی ده وله تی کوردی له سه ر زاره .
چکه له تورکیا هیچ لایه کی تر په لاماری
نه داوه ، له هه موو ولاتانی نه وروپادا
بنکه ی هه یه و نیسرپی له هه رچار پارچه که ی
کوردستاندا به هیژترین پارتیه ، هه فته ی
رابردوو خۆپیشاندانکی مه زنی دور سه د
هه زارکه سیان له نه لمانیا سازکردو دروشمی
نه و خۆپیشاندانه « کشانه وه ی سوپای
تورکی و دامه زرانندی ده وله تی کوردستان »
بوو .

دانیال میتیران : نه وه ی نیته له تورکیا
ده توانین نه نجامی بده یین . نه وه یه که به

هه موو جۆریک فشار بخه یه سه ر تورکیا و
ناچاری بکه یین پاریزگاری له مافی مرۆف بکات ،
له هه مانکاتدا فشار بخه یه سه ر ده وله تی
فه ره نسوا تا به هیچ جۆریک نه ندامیه تی
تورکیا له یه کیته نه زویا په سند نه کات .
تا نه م ولاته مافی مرۆف به کشتی و مافی مرۆف
له کوردستان به تاییه تی ، نه چه سپینئ ، باوه ر
بکه ن که ره فشاری ریکخواه مرۆفدۆسته کان و
پیشکه و تنخوازه کان نه بوایه فه ره نسوا له میژ
بوو نه ندامیه تی تورکیای په سند کردبوو .

سه سورانیس : له سه ر نه م بابه ته نیته یه
نامه یه کمان بۆ به ریژ جاک سه ته ره به ریکرد ،
نه ویش له وه لاما دلنای کردین که په سند کردنی
نه ندامیه تی تورکیا به نده به بار و دۆخی مافی
مرۆف و پاراستنی نه و مافه وه ، به لام نایا
نه و ولاته ی که رژی و یاساکانی بنجینه یان
له سه ر بنه مای کوده تاکه ی ۱۹۸۰ دامه زراوه ،
ده زانی مافی مرۆف یانی چی ؟ نایا شایانی
نه وه یه بیته ریزی دیمکراته نه وروپایه کان ؟

دانیال میتیران : بیکومان نا ، به هیچ شیوه یه ک
به لام نیسته پیوسته هه موو هه ولک بۆ
ره ستاندنی هیرشی سوپای تورکی بۆ سه ر

کوردستان بده یین ، ره ستاندن و بنبرکردنی
نه و چه نگه ی (هه رچه نده چه نگیکی ره سمی
نیه) که له نیوان نه و دیوارته ی له کوردستانی

عراقدا (مه به ستی باشوری کوردستانه) له
نارادایه . نیته ده بیته هه موو هه ول و ته قه لا
یه کمان ته رخانی زانکردن و په ره پیدانی

ناشتی نیوان کۆمه لانی خه لک و مرۆقی جیاجیای
نه م ولاتانه بیت ، هه قمان به سه رمیریه کانه وه
نییه . کاره که ی نیته ده بیته له خزمه ت
کۆمه لانی خه لک دا بیت .

سه سورانیس : نه مه بۆ چونیکی ته واوه ،
به لام نایا خه لک یان نه ته وه یه ک که ده یان
ساله له ژیر نامبارکۆی کتوری و میلبیای دایه و ،

کاربه ده ستان به ناره زوی خۆیان هه ر رۆژه به
بالۆزه یه ک هه لی ده په رینن ، تۆ بللی بتوانی
له م باردی دۆخه دا له یه ک کۆبیته وه .

دانیال میتیران : سه خته ، لی ده توانی .
ته ماشای تورکه کان بکه ن چه ندین ساله
میشکیان به وه پرکاروه که کورد نییه و نه وانه ی

هه ن تورکی شاخاوین ، پیاوکۆن نیستاش
نه وه تا ، هیدی هیدی ، پیده زانن که کورد هه یه ،
نه وه ش نه نجامی نه وه موو کار و کارنامه یه

که زۆر که سی وه کونیوه پینی هه لسان ، نه نجام
تورکه کان نیسته وه ک نه و خه لکانه ی به ر
له ده سال نین .

به لام نه مه کاریکی دریژخایه نه ، نه و رۆژه ی
کوردیه کان له تورکیا نیته ویرانکاروه کانی
خۆیان دروستده که نه وه و ده توانن به زمانی

خۆیان بخوین و بنوسن ، به نازادی بلین ،
هاواربکه ن کوردین ، نه و کاته بریار بۆ شتی دی
ده دریت .

ش. کوپس: نه وه ی نيوه ياسی ده که ن ، مادام ، نه وه داوار خواستی نه وه ی کژنه ، که تاوه کونښته ش باشوری کوردستان پيوه ی ده نالینې . نه کونده کانښی بؤ دروسته کړیته وه نه ناشتیشی تیدا سه روه ره ، نه وه ی نیستا نه وه ی نوپې کوردستان بؤ نه م جوړه نه نجامه پر له ناسوره خه بات ناکه ن ، به نؤتونومی و فیدرالی خوځیان ده ستخه رې ناکه ن ، داوای مافی چاره نوسی سه رتاسه ری کوردستان ده که ن .

دانیال میتیران: به لې، وه لې، نه وه ی نوپې ده بیټ نارامی بیټ ، شت به په له ناکریت ، بؤ نمونه نیمه به درېژایی ده په ها سال بؤ به رگریکردن له کوبا کارمان کرد ، ده مانه ویست نه وه بخه پنه میسکی خه لکه وه که کوبا نادایه کی فراوانی نیوده وه تیه ، نه و کیشی که نیوه له سه رنه و ولته هه تانه به تاله ، نه وه ساله های خایاند که چی هیشتا هه رماووه تی .

سکرتریس مادام: بیرو را بؤچونی نیوه بؤ کارکردن ده که ل کورده کانی هه رچواریاچه که دا بیروپایه کی زؤر ره وایه و نیمه له که لتانین ، نه مه بلچونکی ته وای له جیبه ، کاتیک که نیوه ده لپن ناتوانین کوردی عیراق (مه به سستی باشوری کوردستانه) سه رفراز بکه یین وه ختی که چه ک له نه نقره ره و تاران و دیمه شق وه رده کړین هه روه هاش بؤ پارچه کانی تر .

س. سوړانس: بیگومان نه م جوړه رامیاریه نه زؤکه . نایا که نیسته سه دام له باشوری کوردستاندا نه ماوه ، هاوولتایانمان له وئی سه رفرازن ؟ نه خیر ! به پیچه وانه وه ، بونه ته که وړه ترین تراکیبای نه م سه رده مه .

دانیال میتیران: به لې ! زؤر راسته ، نیمه هه ولاندا ، بؤمان روز کړنه وه که نه و کارانه ی ده یکه ن کاری چاک نین

س. سوړانس: کاک شړکؤ کؤپی خوئی مانگک له وئی بووه تازه که راه ته وه . که رکوڅاری (په لکه زپینه ی) ریکخواوی مافی مرؤف NDH ی به ریز بیرسی بخویننه وه ، له ژماره ی داهاتوودا بابه تیکی تیرو ته سه لی له سه رباروڅخی نیمرؤی کوردستان نویوه .

ش. کوپس: من له ناوه راستی مانگی مارسدا چومه وه ، به راستی باردوڅخی دلته زین بوو ، بؤ نمونه ! به ته له فزیونی کوریدا دیتم که ده په ها لاشه ی که نجی کوز له ناو لوړیاندنا سه فته کرابوون ، له نیوان هه ولیز و پیرمام (هاوینه هه واری سه لاهه دین) سه رزکایه تی هیزه کانی هه ردوو پارته که نه وه نده ی جرت و فرتیان کرد له کؤتایدا هیچکامیان خوځیان لې نه کړنه خاوه ن . نه م لاشانه ، به داغ و ناسوره وه ده لپم : له نه نجامدا وه کوبابه تیکی بیترخ له چالیک به کؤمه ل نیزان .

نه م دوو پارته رامیاری برسیکردنی نه و خه لکه یان کړتؤته به روکړدیتایانه چه کیکي کوشنده بؤ نه نجامدانی مه به سستی تاییه تیان ، ۲۰٪ ی نه و خه لکه ی دویان که وتوون له بهر برسیتیه نه کینا هیچ هوپه کی ترنیه ، چونکی نه مرؤ بارو دڅخی ولت به جوړک که وتؤته وه ، کاتی بارکک به کؤمه لیک سه رخیزانه وه له هه ولی په یداکړنی نانه بؤ نه وه ی منداله کانی

نانیدات ، ناچاره (چه ک) هه لگریټ ، له به رنه وه ی نیمرؤ پیشمه رکه مووچه ی هه په ، له میژوی ژبانی پیشمه رکه دا نه مه نه بووه پیشمه رکه مووچه ی هه بیټ . به لام نه مرؤ به پیچه وانه وه مووچه ی خه لک (فه رمانبه ران) نادریټ به لام هی پیشمه رکه «به لې» ، راستی مرؤف شهرم ده کات به وانه بلې پیشمه رکه ، جارن پیشمه رکه وشه په کی پیرؤز و به سام بوو ، نیستا نه و مانایه ی جارانی له کیسداوه ، نه وه ی شایانی باسه من له که ل هه ردوو لادا قسم کرد ، هه ر له پیشمه رکه ی ناسایی تا لپراسراوانی به رزبه رز ، زؤر سه یره هه موو سه رتاسه ر دژی نه م کاره ساته ن ، به لام که س فزه ناکات ، چونکی کوله یه که ده که ن به میوانی ، نه وکاته ی من له وئی بووم به ریز سه لاح هه ورامی له ته له فزیون دژی نه م کاره ساته قسه ی کرد ، بؤ به یانی له به رده م زانکؤی هه ولیز ده سکوژیان کرد {شه هید سه لاح هه ورامی مامؤستای دانشکه بوو} .

سکرتریس مادام: تا نیسته ژماره ی کوژراوه کان که یشتؤته سی هه زارکه س !! **دانیال میتیران:** نه فرهت نامیزه ، به لام نه که ر نه وه ی نوپې ده لپن ریگایه کی نوپې ده کړینه به رو سه ریه خوپی سه رتاسه ری کوردستانمان که ره که ، نه وه زؤر چاکه ، لې باوه رکه م ریگه په کی که لیک سه خته . **س. سوړانس:** به لام تا نیستا زؤر که س بؤ نؤتونومی خه باتیان کردووه ، نه ی کوا چ سه رکه وتیان به ده سته پناوه !!

دانیال میتیران: به لې ! به لام هه رشته له قؤناغی خوئی . **س. سوړانس:** مادام ! نه و قؤناغانه ی نیوه باسیان ده که ن ، که ر به پیچه وانه وه ریگریټ ، واته نه که ر له پیش هه موو شتیکیدا هاوولتایانی کوردستان نویه رایه تی په کی نیوده وه تی سه ریه خوئی خوځیان هه بیټ و بؤیان دابین بکریټ ، له سه ر شانؤی دیپلوماسییه تی نیوده وه تی جیهانی و کورسیه ک له نه ته وه په ککرتووه کاندا ، واته ده نگیکی نه و سی ملیون هاوولتاییه ی که له سه ر نه م زه وییه ده ژین نه ک له سه رمه ریخ ، نه و کاته کیروکرفتی هاوولتایانمان له م ریگه په وه به جیهان بناسیندرایه و له کؤنسیرتی نیو ده وه تی جیکه ی خوئی بکرداره ، نه ک له سه ر لاشه ی رؤله کانی ، مه به ستم نه وه په که لاشه کانی کیمیکازی هه له بجه و ته رمه جیماوه کانی کوره وه که ی به هاری ۱۹۹۱ بوون کوردیان به جیهان ناساند ، به ری نه م قوربانیه مه زنه و له بیرنه کراوه ی

هاوولتایان بوو ، نه ک شان و شکوی لپراسراوانی نه و پارتانه .

مه به سستی سه ره کی من نه وه په ، بلیم که پیویسته کرفتی هاوولتایانمان وه ک کرفتیکی نیشتمانی ته ماشابکریټ نه ک وه ک کؤمه له که سیک که له چه ند ولتدا ده ژین و کرفته که یان بریتیه له مافی مرؤف و کلتوری هتد .

دانیال میتیران: من به ته وای ده که ل نه و بؤچونانه ی نیوه م ، به لام به مزوانه ناکرؤ بیته دی .

س. سوړانس: نه ی بؤ پولیساریؤ ، که نماینده ی سه دوپیست هه زار تا دووسه د هه زار که سه ، ده وله تیکی سه ریه خوئی هه په و له لایه ن حه فتاوه شت ده وله ته وه دانینیانراوه و کؤتایی نه م سالیس نه ته وه په ککرتووه کان ریفراندم یان بؤ سازده دات ، هه ر چه نده که نه وان له سه ر خاکی خویشیان نین !!

فه له سستیبه کان دوا ی نه وه ی زؤریه ی پایته خته کانی نه وروپایان له خوین هه لکیش و له نامیزی نه م دیکتاتوریه تی عه ره بییه وه بؤ باوه شی نه و دیکتاتور ته راتینیان ده کرد ، نیسته باوه ریپکراون و جیکای خوځیان له بواری نیوده وه تیدا بؤ دیارکراوه !! قاسملوی شه هید هه ر ده م ده ی وت : چونکی تیرؤریست نین که س نامان ناسیت ، به لام له هه مانکاتدا نه وه ریزو رومه تمه نییه بؤ هاوولتایانی کوردستان .

دانیال میتیران: حه یف و مخابن که که سایه تیه کی وه کو نه و ناوا له به یین برا .

س. سوړانس: به لې که ر بمایه نیمرؤی له م بار و دڅخه ناسکه ی کوردستاندا جیکه ی خوئی ده کرت ، به راستی جیکه ی چؤله .

دانیال میتیران: به لام نه و له که ل لابرندی سنوره کاندا نه بوو .

س. سوړانس: به لې نه و له و باوه ره دا بوو که هاوولتایان خوځیان سه ریشک بن و برپاریده ن ، که س له جیاتی نه وان برپارنه دات ، نیمه ش هه ر له سه رنه م باوه ره پین ، نیمه نیمرؤ کویرپایه لی خواستی هاوولتایانمان ، نه وه ی نوپې باسی نؤتونومی ناکه ن .

دانیال میتیران: به لې هیچ زیندانیه ک نایه وئت له زیندانه که یدا بمینته وه .

سکرتریس مادام: داوا که تان زؤر ره وایه به لام ستراتیژیکی درؤز خایه نه .

ش. کوپس: که ر هاوولتایانی کوردستان نوینه رایه تیه کی نیوده وه تی سه ریه خوئی خوځیان هه بیټ ، له لایه ن

دیللماسییه تی جیهانییه وه دانیانراو بیټ و له سه ر شانۆی جیهانیدا بیټه ده مرستی هاوولاتیانی کوردستان له هه ر چوارپارچه که دا له جیاتی نه وه ی که مرۆڤکی کوردستی وه ک نیوه ی به ریز بچن له که ل نه م سه رزک پارت و نه و سه رزک پارتدا قسه بکه ن ، ته نیا له که ل ریڤکخراویکی سه رتاسه ری کوردستاندا مامه له ده که ن . له باتی نه وه ی هه رجاره بالۆزه یه کتان بۆ لینه ن ، نه و نوینه رایه تییه کوردستانییه یه که ننگ و یه که ده ست بیټه پیشه وه ، نایا نه مه به لای نیوه وه باشتر نییه ؟؟

دانیال میتیزان : چۆن باش نییه ، ده کړی چۆنییه تی پرۆژه که تان باس بکه ن .

س.سۆرانس :

پـرۆژـه ی
ئایینده مان
بریتییه له
کۆنگره ی
نیشتمانی
کوردستان
(سییه مین
کۆنگره)
له مه و پیش
دوو کۆنگره
له شاری
له نده ن ساز
کـراون .
کۆنگره ی
سییه م له
هاوین یا
پاییزی
ئیمسال له
هیلسنکی
پایته ختی
فینله ندا
سازده کړی
، ماوه ی

ده یان هاوینیشتمانی کوردستان و ده یان هاوولتی نه وروپی کوردیست نیمزایان کردوه بۆ به ریز « مارتی ناھتیساری » سه رزک کۆماری فینله ندا نیردراوه ، داوای لیکراوه میوانداری کۆنگره بکات .

دانیال میتیزان : تانیسته په ترۆس په ترۆس کالی وه لآمی نه داونه ته وه .

س.سۆرانس : وه لآمیکی نه رتۆی نه داوه ته وه .

دانیال میتیزان : زۆرباشه که واته من

خۆم په یوه ندی پیۆده ده که م به ته له فۆن قسه ی له که ل ده که م !

س.سۆرانس : زۆر سوپاس . باوه رمان وایه هه مان فشار و رامیاری سه پیندراوی جیهانییه که ریگه ندا به ریز په ترۆس په ترۆس کالی

کاریکی
وایکات به
ناماده
بوونی
نماینده ی
نه ته وه
یه کگرتوه
کان یان
نالای شینی
نه ته وه
یه کگرتوه
کان له
کۆنگره
که ماندا ،
چونکی
نه مه یانی
دانپیانانیککی
شیوه نیو
ده وله تی
ده بی به
کیرو گرفتی
کوردستان .

دانیال میتیزان : بیروباوه ری نیوه بۆ یه کگرتن و پشگیریکردنی یه کدی له نیوان هه ر چوارپارچه که دا کاریکه زۆر به دلێ منه .

س.سۆرانس : نه وه کاکله ی بیرو بۆچونی ئیمه یه . چونکی که ر ئیمه خۆمان به رینه پیشه وه و داوای یارمه تی له دۆستانمان بکه ین ، وا چاکره که یه که ده ست و یه که ده ننگ بین .

نه وه ی شایانی باسه چه ند بانگه وازیک ناراسته ی ته وای ریڤکخراو و پارته کوردی و کوردستانییه کانی هه ر چوار پارچه کراوه ، هه نیکیان وه لآمیان داوه ته وه ، چاره پئی نه وانی دیش ده که ین ،

له وینه که دا به ریزان - شیڤۆ کۆبی - مادام دانیال میتیزان - سکرتیزی مادام دانیال میتیزان - سیروان سۆرانس

دانیال میتیزان : په ترۆس په ترۆس کالی باش ده ناسم ، مرۆڤکی زۆر دیمکراته .

سکرتیزه مادام : له وانه یه نماینده یه ک به شیوه یه کی تاییه تی بنییت نه ک به ناوی نه ته وه یه کگرتوه کان .

ش. کویس : به لێ ، نه وه ده زانین ، به لآم که ر نه م کاره نه نجامبدریت مانای نه وه یه کیروگرفتی ئیمه ده بیته بابه تیگی نیۆده وله تی .

دانیال میتیزان : له و باوه ردام که ئیسته بابه تی کورد بۆته بابه تیگی نیۆده وله تی .

س.سۆرانس : به داخه وه ! مادام ، نه مه وانییه له کام کۆنفراسدا له کام دانیشتمدا باسی ئیمه کراوه

دانیال میتیزان : راست ده که یت ، چه ندسال له مه ویه ر باسی کوردم بۆ « مادام بوش »

ده رگمان ناوه لآیه بۆ کشت که سیکی دلسۆز .

له سه ر هه ر ژماره یه کی بآلۆکراوه ی « کۆنگره » دا به درشتی نه وه مان تۆمار کردوه « چاره پوانی پیشنیاری دروست و برپاری راستی نیوه ین » ئیسته چاره پئی ده که ین که به ریز په ترۆس په ترۆس کالی وه لآمان بداته وه به نارندی نوپه ریکی تاییه تی خۆی بۆ کۆنگره که مان له که ل نالای شینی نه ته وه یه کگرتوه کان .

ده توانم نه م بانگه وازه تان پیشانبده م که دراین بانگه وازه ، له ۱۰ / ۶ / ۱۹۹۵ بۆ به ریز په ترۆس په ترۆس کالی سکرتیزی کشتی نه ته وه یه کگرتوه کان ره وانه کراوه ، له مه و به ریش له کشت لآیه کی جیهانه وه

سالیکه کۆمیته کانی کۆنگره له چه ندین ولاتی دنیادا له نه وروپا ، ئۆسترالیا ، نه مریکا ده ستیان به کارکردوه ، نه وه ی شایانی باسه رۆژ به رۆژ ژماره مان پتر و باوری کارمان فراوانتر ده بیټ .

مه به ست نه وه یه ، نه م کۆنگره یه بیته ره نگدانه وه ی بیرو را و بۆچونی هه موونه و هاوولاتیانه ی که به شداری تیدا ده که ن ، هه روه ها ده مانه وئ له ریگه ی نه م کۆنگره وه پرۆژه یه کی پوخت و دروست بۆ هاوولاتیانی کوردستان نه نجام بده ین .

کۆنگره مه بدانیکی نازاد و والایه بۆ نازادی بیرو رای کشت رۆله کانی کوردستان له هه ر چوارپارچه ی کوردستان و هاوولاتیانی کوردستان له هه نده ران .

په یامنیږی دلانپار- پاریس

چاوپیکه وتنیك له گه ل به ریږ

پیریسی Pierre Bercis

سه روکی ریڅخراوی پاراستنی مافی مروڅ NDH

پیشیه کی

ریڅخراوی مافی مروڅ NDH ، Nouveaux Droits De L'Homme له سالی ۱۹۷۷ له پاریس ، له سه ر بنچینه ی به لگه نامه کانی کومونه ی پاریس سالی ۱۷۸۹ او جارډانی جیهانی مافی مروڅ (سالی ۱۹۴۶) دامه زراوه .

NDH له روژی دامه زرانیه وه تانه مروڅ چ له فدره نسا و چ له ده روه ی فدره نسا چا چه ند ده ستکه وتی کی به رچاوی وه ده ست هیناوه .

له فدره نسا NDH چه ند پرؤزه په کی یاسایی بو په رله مانی فدره نسی پیشنیارکردوه ، زوریه ی نه م پرؤزانه ده نگیان بو دراوه و بون به یاسای کوماری فدره نسا ، بو غونه نویتین پیشنیاری NDH که له کانونی دووه می ۱۹۹۴ دا پیشنیارکراوه له ۲۵/۱۰۰ جزوه راندا په رله مانی فدره نسی ده نگی بو داو کرا به یاسا ، بریتی بو له یاسای ریگرتن له مروڅ له سه رمان ، به پیی نه م یاسایه شاره وانی نه و شارانه ی که ژماره ی دانشتوانیان له ده هه زار که س پتره پیوسته له وه رزی سه رمادا جیگای نوستن بو بیماله کان داپین بکن .

NDH ته نها به رگری له مافی مروڅ له فدره نسا ناکات ، به لکو مه بدانی نه م کاره بیسنوره ، بو نمونه: له نیوان سالی ۱۹۷۸ تا ۱۹۹۴ NDH به سه ریه که وه سه ی سه دویه نجا هه فته مانگرتنیان له به رده م بالیوزخانه ی نه رجه نتین بو پشتیوانی کردن له دایکانی مه بدانی مایس سازکردوه (دایکانی مه بدانی مایس بریتی بو له کومه لیک دایک ، هاوسه ر و خوشکی نه و که سانه ی که به ده سستی ژه نه راله کانی نه رجه نتین که سه رده سه لات بوون ، ونکران و بیسه روشون بوون ، نه م ژنانه وینه ی ونبووه کانیان ده کرده ملیان و له مه بدانی مایسدا له بو نیس نایرسی پایته ختی نه رجه نتین به ده وری مه یدانه که دا ده سورانه وه ، به داخه وه گوزانی رژیمی پیاده کردنی دیمکراسی له نه رجه نتین به هانای نه م دایکانه وه نه هات ، چونکی کارلوس مونعیم (سه روکی نیستای نه رجه نتین) ژه نه راله کانی به خشی و ونیوانیش هه تا نیسته بیده نکویاسن)

هه روه ها NDH به رگری له هونه رمه ندان و نووسه رانی په نابه ر ده کات ، به سازکردنی پیشانگه یا خه لاتکردنی نه و په نابه رانه ی یا نه و که سانه ی که له بواری پاراستنی مافی مروڅدا ده نووسن . دواترین پیشه نگه که NDH سازیکرد به ناوی (نه مریکایلاتین له پاریس) له لایه ن به ریژ فرانسوا میتران کرایه وه ، هه روها گوزارتیک به ناوی « Arc en Ciel » = په لکه زیږینه « بلاوده کاته وه که بو بلاوکردنه وه ی چلاکیه کانی نه م نوزگانه و به رگریکردن له مافی مروڅ له گشت کونجوکه له به ریکی نه م جیهانه ته رخانکراوه .

به ریژ پیریسی سه روکی NDH (ته مه نی ۵۴ ساله) په کیکه له مروڅه ناسراوه کانی ریزی به رگریکارانی مافی مروڅ له فدره نسا و بگره له جیهانیشدا ، له م چه ند سالانه ی رابردودا و له ژسر ته وژی حکومتی چه پرده کان پیریسی و چه ند که سیکی تر ، وه کو بیترنارد کوشنه ر و خانم دانیاال میتران توانیان چوارچیپوه په کی فراوانترو نویتر له ناقاری به رگری له مافی مروڅ له فدره نسا دایگرن . به لام به داخه وه وه کو له و چاوپیکه وتنه دا بو تان روون ده بیته وه له به ر چه ندین هو که ته نها په یوه ندی به خومانه وه هه به نیمه زوریه ی کات له م هه ولوته قه لا گه رموگورانه بیبه شین . به ریژ پیریسی له ۱۹۹۵/۵/۲ دا پنشوازی لیپرسراوانی کومیته ی ناشتی و پیشگیری نیشتمانی کوردستان / لقی فدره نسا / کاک شیتروکچه لال و کاک سیروان سوزانی کرد ، نه مه جاری دوومه له گه ل به ریژاندا کوده بنه وه ، له به رنه وه ی بوچون و لیکدانه وه کانی به ریژیان له روانگه په کی قول و دوا ی چه ندین سال هایکاری بارودوخی کوردو کوردستان خه ملیون بویه نه ک هه ر جیگه ی گومان نین

به لکو له دلسوزی و خوښه ویستیبه کی بیسنور بو هاوولاتیان و ولاتی داگیرکرومان هه لده قولین ، به باشمان زانی له دوتزی نه م گفتوگوه دا بیروراکانی بخینه به رچاوی هه مووان ، چونکه هه رود ک جیگه ی خوښحالیه ، له هه مان کاتدا جی هی سه رسورمانه ، که : چون بیروراکانی پیرس بیرسی له سه ر هه مان هیلی کومیته ی ناماده کردنی سیبه م کونگره ی نیشتمانی کوردستان و کومیته ی ناشتی و پیشگیری نیشتمانی کوردستان !!

سوزانس :

سوپاسی نه م پیشوازیه تان ده که ین ، نه م دیاریه بچوکه تان پیشکه ش ده که ین ، که دوا ین ژماره ی گوزاره که مانه (دلانپار) هه رچه ند به داخه وه که ناتوانن بیخوننه وه !!

پیریس :

زور سوپاس ، گوزاریکی ریکویپیکه !

سوزانس :

نه وه ی راستی بیت چونکی له میژه به رگریکردن له مافی مروڅتیا ن کردوته نه رکی سه رده کی ژبانی خوتان و هه موو کاتی خوتان بو ته رخان کردوه ، له هه مانکاتدا ده میکه ناگاتان له پیشیلکردنی مافی مروڅی کورده له سه ر خاکه داگیرکراوه کی ، زور به لامانه وه گرنکه بیروری نیوه له م قوناعه ناسکه ی خه باتی هاوولاتیانمان بزاین . چون رابردو و ناپنده ی خه باتی هاوولاتیانمان هه لده سه نگیان ، له به ر شاره زایی نیوه له م بابه ته به شیوه یه کی قول و فراوان گومانی تیدانیبه که بیروری چاودیزانی بیانی بو نیمه بایه خی تایبه تی خزی هه یه .

پیریس :

یه که مین خال که هه ر له نیستاوه پونسته بیلیم ، که بومن هیچ گومانی تیا نیبه نه وه یه : که چاره نوسی نیستا و داهاتووی کوردستان به ده ست هاوولاتیانی کوردستان خلیسانه وه یه ، به لام نه گه ر بیروری خودی من ده پرسن له سه ر چاره نوسی کوردستان ، نه وه یه بی هیچ چه ندوچونیک ده لیم : چاره نوسی کوردستان ته نها له دروستبونی ولاتیکی سه ریه خولا له هه ر چوارپارچه که ی کوردستاندا ده بینم ، باشترین شیوه ی نه م ولاته به بیرو رای من نه وه یه که بریتی بیت له کوماریکی فیدرالی بو نه وه ی ریژ له نه ریت و میزوی جیباوازی هه ر چوار

پارچه که بگریخت، چونکی له هه ر چوارپارچه که دا یه کیوون هه یه به لام داگیرکار و میژوی به ره و پیتشه وه چون هتد، جیاوازن . وه لی نه وه ی هه میشه جینگه ی سه رسورمانی من بووه له نیستاو له رابردوویدا نه وه یه که داوای سه ره به خو بوون له لای زۆریه ی کورد ناوی له کوله که ی ته ریش دا نییه !!

به بیرورای من ته نها چاره سه ری بنچینه بی ده وله ته، لی نه ز ناتوانم له کوردیک کوردتر بم .

کۆیس :

به ریز بیزنارد کوشنه ریش هه مان بیرورای نیوه یان هه یه .

پیرس :

گه ره له گه ل دۆستی خۆم بیزنارد هاویرین ، جینگه ی خوشحالیه چونکه زۆرجار بۆچونه کافان جیاوازن .

سووانسی :

نه و خاله ی نامازه تان بۆ کرد خالی ته وه ری خه باتی هاوولاتیافانه ، وه ک ده زانن پارت و ریکخواه کان له هه ر چوارپارچه که دا پرۆگرام و بیرورای جیا جیا یان هه س ، هه یه داوای نۆتۆنۆمی بۆ نه و پارچه ده کات که خه باتی تیدا ده کات ، هه یانه داوای فیدرالی یا سه ر به خۆی پارچه یه که ده که ن ، به لام پرینسیپ و باوه ری نیسه له کۆمیتیه ی ناشتی و پشگیری نیشتمانی کوردستان بریتیه له خه باتیکی سه رتاسه ری بۆ نازادکردنی کوردستان و پیکهینانی ده وله ت .

پیرس :

به ته واوی مافی خۆتانه ، چونکی نیوه یه که دوو ملیۆن نین ، بریتین له نه ته وه یه کی سی ملیۆنی و خاوه ن کلتوریکی مه زتن ، شایانی نه وه ن به پیتی نه ریت و یاسای نیۆده وله تان ولاتی خۆتان هه بیته .

سووانسی :

به لی وه ک ده زانن ولاتی وا هه ن که ژماره ی دانیشنوانیان له چه نه هه زاریک تیپه ر ناکات .

پیرس :

به لی ، مۆناکۆ ، لینششتاین ، به لام به رای من ته م مه سه له یه ته نیا ده که ویته سه رشانی خۆتان ، هه رچه نه ده گه لان و ولاتانی جیهان به رپرسانی خۆیان هه یه ، لی زۆرگران و دژواره زۆریه ی ته م ولاتانه له سه ر یه ک خال بگه نه یه ک چونکی هه ره یه که و به رژه وه ندی جیاوازی خۆی هه یه .

به لام نیوه خۆتان ده توانن له سه ره نه و خاله ریک بکه ون ، زۆریه داخه وه ده لیم نیستتا نه وه نابینم .

سووانسی :

به لی ته مه یه ک له خاله لاوازه کانی نیسه یه .

پیرس :

باشه !! به لام مرۆف که نه خۆش که وت چاره ی خۆی ده کات !!

سووانسی :

به لی زۆر راسته ! نیسه چاره سه ره یه که مان ده ستپیکردوه ، وه ک جاری پیتشو بۆمان باسکردن ، ماوه یه کی باشه هه ولده ده ین هاوولاتیانی نیشتمانیه روه ره له هه ر چوار پارچه که و ریکخواه و پارتیه کانی هه ر چوار پارچه له سه ر یه ک پرۆژه ی کۆنگره ی نیشتمانی کۆ بکه ینه وه ، نه وه سییه مین کۆنگره یه ، هه رچه نه ده رای نیوه وایه که هیلسنکی سارده و دووره !! به لام نومیسه وارین به شداریان بکه بیته و گه وره مان بکه یته . کۆنگره ی ته مجاره له یادی په نجا ساله ی بیره وه ری دروستبوونی ته ته وه یه کگرتوه کانه ، که به راستی له ماوه ی ته م په نجا ساله دا هیچی نه وتۆی بۆ نیسه ته نجام نه داوه ، کۆنفرانسی مه درید له سه ر خۆره لاتنی ناوه راست بوو که چی باسی نیسه هه ره نه ش هاته گۆزی . به لام نیسه واز ناهینن ، نه وه تا په ترۆس گالی ده یه ها نامه ی له هه موو لایه که وه پینگه یشتوه بۆ چاوه دیری کردنی کۆنگره که مان یان به لانی که مه وه ناردنی نالایه کی شینی ته ته وه یه کگرتوه کان .

لی ده مانه وی بزاین ، به بیرورای نیوه داوی په نجا سال له دروستبوونی ته ته وه یه کگرتوه کان نایا کانی ته وه نه هاتوه که ته م ریکخواه جیهانییه ی له بنه ره تدا بۆ پاراستنی مافی مرۆف و ناشتی جیهانی یه ، ناوړیک له نیسه بداته وه و گیروگرتی کوردستان بخاته ناو لیستی کاره کانی داهاووی خۆی ؟

پیرس :

به لی ، بۆچی نا ، کۆنفرانسی مه درید ته رخانی فه له ستینه کان کرا ، چونکی ته وان کاریان کرد تا فه رامۆش نه کرین ، له سه ر شانۆی نیۆده وله تی خۆیان دا سه پاند ، من نالیم هه مو کاتیک ریگای دروستیان به کارهیناوه ، چونکه هه ندی جار ره فتاری ته وانم به ردادکردوه ، من خه باتی ناشتیخوازانم پیناشتره ، له گه ل ته وه شدا دژی خه باتی چه کداری نیم ، به شیوه یه کی ره ها ، به لام خه راپترین خه باتی ناشتیخوازانم له چاکترین خه باتی چه کدارانه باشتره ، هه ره چه نه ده فه له ستینه کان له چاو کورده کان به ته ژمار زۆرکه مترن ، به لام خۆیان له سه ر شانۆی نیۆده وله تیدا سه پاند ، ته م کاره ی کورده کان تا نیسته نه یان توانیوه ته نجامی بدن ، به بیرورای من ته مه هۆیه کی سه ره کییه که نه ته وه یه کگرتوه کان ناوړی لینه داونه ته وه

سووانسی :

باشه ! نه دی به بیرورای نیوه چۆن ده کری

هاوولاتیانی کوردستان خۆیان سه پینن .

پیرس :

ته گه ره من کورد بومایه !! ته گه ره !! کوردبومایه ته وه وه ک ته و کاره ی نیسه به تامان ریکی خه ن ، منیش هه ره نه و ناواته م ده خواست ، هه موو نوینه رانی چوارپارچه که له جینگه یه کدا خرکه مه وه مه درید بی پاریس ، رۆما ، هیلسنکی بیته بۆ پیکهینانی کۆنگره ی نیشتمانی کوردستان له کۆتابی کۆنگره که دا به یانی سه ره به خۆیونی کوردستانم بلآوده کرده وه ، وه ک ته و کاره ی نه مریکاییه کان له سالی ۱۷۷۶ دا کردیان ، ته مه خه باتی رامیاریه که به لاهه وه زۆر له خه باتی چه کداری گرنگتره ، بۆ نمونه ته و کۆنفرانسه ی کورده کان له هولنده پیکهینانیه بوه هۆی ناربه زایی و بیزاری رژمه چکۆله که ی تورکیا .

سووانسی :

به داخه وه ! که ته م کۆنفرانسه ته نیا ته رخانی کورده کانی باکووری کوردستان کرابوو (تورکیا)

پیرس :

ده زانم ! مخابن ، به لام ویستم ته وه تان بۆ سه لیم ته که چۆن ته و کاره ناغا فیله ی ته نقه ردی هه راسان کرد ، وه لی گه ره هه موو پارچه کانی تریش ناماده بونایه و له کۆتابیدا سه ره خۆی کوردستان و پیکهینانی میری کاتی بلآویکرایه وه ، ته وه ده بووه کاریکی مه زن بۆ هاوولاتیانی کوردستان جا با هه ره فیشه که شیته کانی ته نقه ره و نه وانی تریش له گه لیدا هه لچونایه . نیسه له کاتیکیدا له چله کاند له لایه ن نازیه کانه وه داگیر کریان ناچاربوین له ده ره وه ی فه ره نسا له له نده ن په رله مان و میری دروستیکه ین .

ته م کاره مه زنه ش له تاکه که سیکه وه ده ستپیکرد له ۱۸ ی مارس / جۆزه ردانی ۱۹۴۰ دا ژه نه رال دیگۆل بانگه وازی بلآوکرده وه که سه رشۆر ناکات و داوای کرد له گشت نیشتمانیه روه ره کان وه ک نه و فه ره نسای داگیرکراو قبول نه که ن و بین له ریزی ته ودا بۆ نازادکردنی ولات خه بات بکه ن . سه سال داوای ته م بانگه وازه په رله مان و ده وله تیش دروستکرا ، به راستی تا دنیا دنیا به فه ره نسایه کان قه رزاری نازایه تی و که سایه تی ژه نه رال دیگۆلن . ته م نمونه هینایه وه بۆ ته وه ی بۆستان سه لیم که ده تواتریت په رله مان و ده وله ت دروستکرت بی ته وه ی پیتان له سه رخاکی خۆتان بیته ، ته وه ی شایانی باسه نه و کاته فه ره نساش وه ک نیوه بیکه س بوو په رله مان و ده وله ت دروستکردن بریتین له پیکهینانی ریکخوایکی یاسایی ، فه ره نسا له سه ربوون و نازایه تی ژه نه رال دیگۆله وه به نازادی خۆی شادبوو .

سۆرانس :

به لى زۆر راسته كه سايه تيبه كى مه زنه و هه موو ژيانى ته رخانى فه ره نساو فه ره نساويه كان كرد، دواى چه ند سال سه رۆك كۆمارى، كاتيك مرد مليونه هافر نك فه رزار بوو، زۆر مه زن بوو ، به لام نه وه ي جىگه ي داخه ئيمه ژه نه رال ديگوليكمان نيه !!

پيوس :

كه واته له گولفاره كه تان جار بده ن !! بلين : بئوميدانه به شوين ژه نه رال ديگوليكى كوردا ده گه رين . بيران نه چيت بنوسن مووچه يه كى باشيشى بۆ ده برينه وه !!

سۆرانس :

جگه له وه ش ! وه ك ناگادارن له م سالاندى دوايدا خه باتى هاوولاتيانى ئيمه يان پچرپچرو ناهه موار كرده و نمونه يه كى زه ق خه باتى باشورى كوردستانه . سه رانى سه و پارتانه جارنك له به غدان و جارنك له چيا و جارنكى دى به غدا جارنكى دى چيا و ناوشاخ نه و گرفته دلته زينانه ش باسناكم . هه رينم شه رمه

كويى :

له راستيدا ناتوانين به وه بلين خه بات، به لكو هيلى به رژه وه ندى چه ند سه رۆكيكى پارت و ريگخراوه كان.

پيوس :

باوه ركه ن نه وه بۆ هه موامان ناشكرايه !! به لام نه مه هۆ نيبه كه كۆلنده ن ، هه رچه نده نه و كه سانه ي باسيان ده ك نه ريباز و پرينسيپه كانيان ديمكراسى نين ، لى كۆلدان هه له به . نه وه ي دلخۆشكه ره نه وه به كه هاوولاتيانى كوردستان زيندو و چالاكن .

سۆرانس :

زۆر راسته ، نه مه به كيكه له هۆبه سه ره كى به كانى مانه وه ي ئيمه ، چونكه وه كو خۆتان ده زانن چه ك نيبه له دۆى هاوولاتيانى كوردستان به كارى نه هينن كيميگاز ، نه نغال ، راپيجان ، كۆكوژى هتد ، لى جىگه ي داخه كه م كه س له سه ر ئيمه ده كه نه وه

پيوس :

نه وه ش راسته ، سه ره تاي ناشنايم ده گه ل گيروگرفتى كوردستان زۆر به گه رمى كه وتمه به رگرى كردن له مافه ره واكانى ، به لام دان به وه دا ده ئيم كه كاتى بيمين كورده كان چه نده ناكۆكى و جباوازيان له نيواندا هه به و چۆن به لامارى به كتريش ده ده ن ... جار به جارى به راستى ده به نه وه بلين و دانى پيدا بئيم ، كه خۆم تۆزىك كيشايه وه ، هه له به ته به دللىكى ناخۆش و ته زبه وه .

سۆرانس :

ئوهدده وارين كه ئيستنه ناشناى ئيمه بوويت كه به راستى دوژمنى باوه كوشته ي نه م

شخانه ين كه باستان كرد ، ئيدى جارنكى تر ناوړ له خه باتى كوردستان بده يته وه .

پيوس :

به نوميديكى زۆره وه ! به راستى ئيمه ده بيت زۆرجار خۆتان له گه ل پۆلۆنبيه كان به راورديكه ن ، نه وان دواى نه وه ي چه ندين جار له لايدن داگيركارانه وه داگيركران ، پرۆسيه كان ، روسه كان هتد ، به لام له ۱۹۱۸ دا له و كاته ي كه ده بو ئيمه ش نازاد بونايه ، به لام شه نستان نه بوو ، نه وان نازادبوون ئيمه به ژيرده ستى مانه وه .

ئيستاكه ش نه چوه بچيت ، نه م نه ركه ش ته نها ده كه وئته سه رشانى خۆتان ، نه وه بزائن كه له سه ره تادا كاره كه زۆر سه خته چونكو ديپلوماته كان به هاسانى نساپوون به لام له كوتاييدا رادين .

ئيمه بير له وه مه كه نه وه له ولاته كان و ده وله ته كان له گه ل دوانه كانتان ناگوچين چونكه نه مه پرسيارى ناويت ، به لام پيش نه وه بير له ريگخستى و پينكهينسانى په ره له مان و ده وله تى كوردستان بكه نه وه و به ناماده يى بيه ن به رووى جيهاندا ، نه مه ته نها ريگه به ، هه ر ريگايه كى تر بگرن نه وا ناگه نه هيج و هيج به هيج ناكه ن .

وتراوه « ته نها كاره نه نجامدراوه كان سه نكى مه هه كن » ئيمه پرۆزه به كى له وى باسمان كرد اپينكيتن ، له سه ره تساوه پيوسى تاكات "دورو دريؤ بيت و ته كنكى نالۆز بيت .

گه ر ئيستنه فه ره نسا له ژير ده ستى داگيركارنكدا بيت ، نه وان نه له سه ري ك لاپه ره دا پرۆزه به كى سه ره كيم بۆ هاوولاتيانى فه ره نسا داده ريشت بۆ نه وه ي زۆرترينى خه لكى نه و ولاته م" له ده ور كۆبكرديابه وه ، نه مه كارنكى سه خت نيه ، ناسانه .

سۆرانس :

جاره كدى تر كه به كترمان بينى وتتان له به غدا بويت ، ئايا نه و روانگه به ي له سه ر عيراق و رژيمى فاشى سه دام هه تان بوو بۆتان هاته دى ؟

پيوس :

به راستى عيراقم وه كو ولاتيكى ناوميد هاته به رچاو ، به لام له گه ل خه لكدا زۆر په به نديم نه كردو له به ر كه م وه ختيش پيم نه كرا بچمه كوردستان ، وه لى نه وه ي شايانى باسه نه و سميناره ي به شداريم تيدا كرد ژماره ي ته ستيره له شانكە كان وه ك ژماره ي مامۆستاكاني زانكۆ وابوو .

سۆرانس :

ئايا وه ك هه موو جارنك هه مان قه وان بۆ بيگانه كان ليده ده ن ؟ به ئيمه شيان نه وت كورد ئۆتۆنوميان هه به و ، نازادن

..... هتد ؟

پيوس :

به لى ، به لام نه و خورمايه ي نه وان ده يان خوارد ناو كه كدى له گيرفانى مندابوو !!

كويى :

ببر و راي ئيمه له سه ر دوارۆزى باشورى كوردستان چه ، گه ر بيتو خۆرئاوايه كان په به نديان له گه ل رژيمى عيراقدا ناسايى بكه نه وه ..

سۆرانس :

وه كو فه ره نسا و روسيا و چين خه ريكن ؟

پيوس :

پيوسه پرسيارنك له خۆمان بكه ين ، ئايا داين كردنى مافى كورد و پاراستيان مه رجيكى به نه ره تى ناسايى كردنه وه ي په به ندى عيراقه به م ده وله تانه وه ؟ نه مه ش مه رجيكى تازه به له كيشه كه دا و شانسيكى زۆره به كه عيراق و سه دام به هيج كلوجيك په سه ندى نه كه ن .

به بير و راي من ته نها نه مريكا و له به ر نه وه ي كه كينه به كى تايبه تيان له سه دام هه لگرتوه ، ته نها نه وان له وانه به نه و مه رجه يخه نه به رچاو چونكه ده يانه وئت سه دام له عيراق ده ره رپين .

سۆرانس :

به بير و راي ئيمه نه مريكايه كان مه به ستيايه و ده يانه وئت سه دام له عيراق نه مينيت ؟

پيوس :

من راويژكارى سه رۆكى نه مريكايى نيم به لام له بير و راي خۆم زۆر دلنيام كه نه وان نه وه يان ده وئت .

سۆرانس :

به لام له گه رمه ي جەنگى كه نداوا نه وكاته ي سه دام لاواز بوو ، له ئيستى زۆر ناسان تر بوو بۆچى نه و كاته نه يان ده كرد ؟

پيوس :

له كاتى جەنگى كه نداو نه م جەنگه به جەنگيكى پاكۆ ته كتولۆزى ناسراوبوو ، نه مريكا جەنگيكى به كوژراوى گه ره ك بوو ، له به ر بير و راي گشتى ناوه خۆى نه مريكا نه يان ويست خۆيان بهاوتنه ناو جەنگيكى ناوخۆى عيراقى كه بيگومان سه ده ها لاشه ي كوژراوانى نه مريكايى تيدا ده كه وت و به جيده مان .

سۆرانس :

له روانگه ي رامباريبه وه دلنيان كه نه مريكا چه زبه ده ره راندنى سه دام ده كات ؟

پيوس :

به لى ! هه رچه نده ده توانين ته وه ش ره چاو بكه ين ؛ كه بو به ره به كانيى رژيمى نايد تو لاكانى ته هران پيوسيتيان به ده سه لاتيكى به هين له عيراقدا هه به .

كويى :

ئايا وه ك چاوده يرنك نه م بار و دۆخدى كه

دلانیچار

په پوینه وه

بلاوهی بکه وه

په باپه تی به پیتر

په سه رهی بکه وه

پارمه تی

و

کوومه کی

په کوپکه وه

کوردستان

و

هاوولاتیانت

له پیرمه که

هاوولاتیانت

له یادت ناکه ن

ناویشانی دلانیچار

P.O.Box 533

00101 Helsinki

Finland

پوستگیرون

KNPSC - PSP

800024-12855719

په لئی..... باسی فه له ستینه کانم کرد
کاره تیروریستیبه گانی وان دژی به رژه وه ندی
په گانی نیسرانیل بو، له بهر نه وه ی
نیسرانیل ولاتیکی نیمچه دیمکراسیبه نه و
کاره یان به ره وا نازانم به لام گهر کورده
کان نه م کاره بکه ن دژی رژیمی سه دام
حوسین یا تاران یا نه نقد ره یا دیمه شق
نه وه تیئده گه م، هه رچه نده خه باتی
ناشتخوازانه م زور پی باشته، به لام هه ندی
چار و هیندی رژیم چاره ی تر جیناهیلن .
کوپس :

راسته کوردستان جوگرافیایه کی ناهه مواری
هه به، سه رانی پارتیه کان بو پاکانه ی
په یمنیان له گه ل داگیرکاری کوردستان
ده لئین : کوردستان ده روزه به کی به سه ر
ده ریاوه ی نیه !! نایا نیوه ده لئین چی ؟
پیرس :

به راستی نه وه پاکانه نیه !! هه رچه نده له
جوگرافیا زور به هیزنیم به لام نیپالیش
نه که وتوته سه رده ریا، نه وه ش ده زانم
که چه ندین ولاتی نه فریقایی له سه ر
ده ریاش نه بوون و نازادیش بوون .
سوژانس :

دوا پرسپار، چه زده که م ده رباره ی خولی
دووه می هه لیژاردنی سه رکومار، که
هه فته ی دها تووده بدوین.

پیرس :
نیوه گوئی مه ده نه نه م هه لیژاردنه ! جاک
شیراکی دوینی جاک شیراکی نیمرۆ نیسه،
خۆ گه ره نالن جۆپی هه که نیسته وه زبری
ده ره وه به بیته سه رۆکی وه زیران زور
باشه، چونکه مرۆفیکی زور پیشکه وتنخوازه
بهروبرای نیوه جیگه ی خۆیه تی، به لام
هه ولده ن له م قۆناغه دا زیاتر بیر له خۆتان
بکه نه وه .

سوژانس :
زور سوپاست ده که یین، به راستی به گهتو
گوئی نیوه دلشادبوین.

کوپس :
زور سوپاس

پیرس :
به خیرهاتن، وه ک « کوردیکی دل »
دوباره ی ده که مه وه که سه ره تایی نازادی
و سه رفرازی له هه لیژاردنی نوینه رانی هه ر
چوار پارچه که و پیکهینانی ده وله تیکی کاتی
دا ده بینم، بۆنه وه ی هاوولاتیانی کوردستان
له سه ر شانۆی نیوه وله تی په ک ده نهگ
بینه پیشه وه و بو به رژه وه ندی کورد و
هاوولاتیانی کوردستان کاربکه ن .

نیسته له باشوری کوردستاندا له نارادایه
پیتان چۆنه ؟ باشه ؟
پیرس :
نا هه روه ک وتم، تاکه ریگه ی سه ر
فرازی کوردستان، هه ر نازادی سه رتاسه ری
کوردستانه، نه ویش به گیتانی کونفراسیکی
نیوه وله تی له ژیر چاوه دیری نه ته وه
په کگرتوه کاندا، به لام دوای نه وه ی که
خۆتان ریگه که ون، نه و ده وله تانه ی که
نیسته کوردستانیان له ژیره ستدایه ده بی
له کوردستان بکشینه وه .

کوپس :
سه رانی کورد ده لئین نیمه ناوچه په کی
نازاد و کوردستانیکی سه ره ستمان هه به
، ناوچه ی نازاد مانای کیانیکی سه ره خۆ و
به زرکردنه وه ی نالایه، هیچ که سیکیش
مافی نه وه ی نیه پی بنیته نیو سنوری
نه خشه ی نه م ناوچه په ؟ نه وه ی جیگه ی
سه رنجبه وا سیوپینج هه زار سه رباری تورکی
به جبه خانه وه ته راتین له و ناوچه نازاده
ده که ن !!

پیرس :

نه م ناوچه په ناوچه په کی نازاده بو تاکه
نامانج و به رژه وه ندی نه مریکا و داروده
سته گانی، بۆیه ش سه ربارانی تورکیا به و
په ری نازادیه وه چونه ناوچه ی نازادکراو،
به داخه وه، به لئی له بهر جیگه ی تایبه تی
تورکیا، وه ک ژندارمه ی ناوچه که و رۆلی
تورکیا له جبه نگی که نداو و نه و په یمانه
سه رباریه ی تورکیا له گه ل خۆناوایه کاندا
به ستویه تی، وای کرد کاره که یان داپوشن
، هه رچی نه مریکا شه، بل هه موو که س
ناشکرایه، دیبلۆماسیبه تی به رژه وه ندی
په کلایه نی هه په و به س .

سوژانس :

نازانم، ده توانم بلیم نه م هیزشه ی تورکیا
گه ر سویدیکی هه بوپی، نه وه بوکه نابروی
رژیمی تورکیای له لایه نی سه رباریه وه
به جاری بره، به گویره ی پسپوره کانی نیهر
تورکیا شکستیکی گه وره ی هینا له
هه مانکاتدا پیشگیری گرفتی نیمه به تایبه تی
له میدیای جیهانیدا پتر بوو، بو نمونه له و
رۆژه وه نیدی هیچ گوفاړیک یا رادیۆ و
ته له فزیۆن چیترنالین تیروریسته کانی پ.
ک.ک، به لکو ده لئین جیاخوازه کانی
پارتیا کارکه رین کوردستان، هه ر چه نده
وه ک خۆبشتان ده زانن کورد هیچ کاتیک
تیروریست نه بووه هه روه ک شه هید دکتور
قاسملۆ ده ی فه رموو « گه وره ترین هه له و
گه وه ره ترین شانازی کورد نه وه په که کاری
تیروریستیان له ده ره وه ی ولاتی خۆیان
نه کردوه »

پیرس :

هه وکردن به قايرۆسى

EBOLA

له سه ره تاي مانگي مايۆي ئه م سالدا ده نگويايى بلاوبونه وه ي قايرۆسيكى سامناك جيهاني خسته ترس و له رزه وه ، له به رنه وه ي قايرۆسى Ebola به كيكه له و قايرۆسانه ي له ماوه به كي كورتدا مرۆف ده كوۆي .

له بهر ترسناكي و خيزايى بلاوبونه وه ي قايرۆسه كه ريخراوي ته ندروستي جيهاني ، ريخراوي كوئترۆلي نه خوشيبه كاني ئه مريكا ، ئينستيتوتى پاستيۆر له پاريس و ريخراوي كوئترۆلي نه خوشيبه كاني سويد و چه نده ها ريخراوي تري جيهاني و نزيكه ي ٤٠ پسيۆري قايرۆسان گه يشتنه و لاتى زائير له ئه فريقا يو ريگاداناني نه هيشتنى بلاوبونه وه ي قايرۆسه كه و ده ستگرتن به سهر بلاوبونه وه ي نه خوشيبه كه دا .

Ebola ناوي رووبارنكه ده كه وئته و لاتى زائير و بۆ به كه مين جار له ده وروبه ري ئه م رووباره دا قايرۆسه كه جياكرايه وه ، له بهر ئه وه قايرۆسه كه ناوي ئه و رووباره ي لينا .

له سالي ١٩٦٧ دا ته نيا ٣١ تووشبو به و قايرۆسه و شه شيان له وانه مردن .

له سالي ١٩٧٦ دا له سوډان و باكوري زائيردا قايرۆسه كه بوه هۆي تا خوئنبه ربون (Hemorrhagic Fever) و له و لاتى زائيردا له ٥٨٣ تووشبو ٥٢٥ يان مردن .

له سالي ١٩٩١ دا تووشبو به كه به به كيك له قايرۆسه كاني خيزاني (Filoviride) له سويد له مردن رزگاركر ، ئه مانيش دوو قايرۆسن به نچوي Ebola و Marburg

دوو هه ميان له ئه لمانيا و به لگراد جياكراوه ته وه و ناسراوه ته وه .

له سالي ١٩٩٢ دا قايرۆسه كه به هۆي گيانه وه ري كراوه وه گه يشتۆته ئيتاليا .

له سالي ١٩٩٣ دا قايرۆسه كه به هۆي گيانه وه ري تووشبو وه گه يشتۆته ئه مريكا .

له سالي ١٩٩٥ دا قايرۆسه كه بوته هۆي مردني زياتر له ١٢٠ كه س كه زۆريه يان خزمهت گوزاران و كاديراني بيگانهي نه خوشخانه ي ناوچه ي Kikwit به بوون .

هۆي نه خوشيبه كه

قايرۆسيكى شينه باريكه و درۆي (٣٠٠ - ١٥٠٠) نانوميتره ، به كيكه له و قايرۆسانه ي سه ر به خيزاني Filoviride يه . ئه م قايرۆسه به كيكه له كوشتنه ترين قايرۆسه كان و به هۆي خوئين به ربوئيكي زۆره وه نه خوش ده مرئت .

ريگاكاني گواستنه وه ي قايرۆسه كه

- * په يوه ندي كردني راسته و خو به نه خوشه وه ده بيته هۆي گواستنه وه ي قايرۆسه كه .
- * په يوه ندي كردني راسته خو به شله ي تووشبو وه وه كو خوئين ، ميز و ليكي ناوگه روو .
- * هه نديك قايرۆسان ده لئن ، قايرۆسه كه به هۆي هه واشه وه ده گوئزرتنه وه به تايبه تي له نيوان ئه نداماني خيزانيكدا .

نیشانه كاني نه خوشيبه كه

ماوه ي كركه وتني قايرۆسه كه له نيوان ٥ - ١٠ رۆژدايه ، جاري وا هه به ماوه ي كـر كه وتنه كه كه مترشه ، زۆريه ي كات له ناكاو تووشبو تايه كي به هيز ، ژانه سه ر و سنگ و سك ، رشانه وه ، هيشكه كوڤه ي ليدت و پاشتريش گلانده ليمفاويه كاني بن هه نگلي گه وره ده بن .

له پينجه مين رۆژدا نه خوش توشي جۆره ها خوئنبه ربون ده بيت ، وه كو خوئين پـژاني لووت ،

خوئين تيزاني چاو ، تف و به لغه مي خوئناوي ، پسايي له شيوه ي زگچووندا و زۆرجار پيش بلاوبونه وه ي نه خوشيبه كه مرۆف شك له ديزينتري ده كات !

له قوناغي كۆتايي هه وكرده كه دا خوئين به هه موو كونه كاني له شي نه خوشدا دپته ده ره وه ، به م شيوه به نه خوش خوئيكي زۆر له ده ستده دات و پاشتريش نه خوش توشي خه والوي ، بورانه وه ، له هوشخوچون و له رزين ده بيت ، ئه م نيشانانه به لگه به بو تووشبوني كۆنه ندامي ناوه ندي ده مار .

له دووه م هه فته دا تووشبو به هۆي خوئنبه ربووني زۆر و جياواز و هه روه ها ناته واوي فه نكشني ئه ندامه كاني تري نه خوشه وه تووشبو ده مرئت .

ده ستنيشانكردني نه خوشيبه كه

ده توانريت قايرۆسه كه به ريگاي چاندن جيا بكرتنه وه و به هۆي ميكرۆسكوپي ئه لكتروئيبه وه قايرۆسه كه له خوئندا ده دۆزرتنه وه و ده ناسرتنه وه .

هه ر وه ها ده توانري به ريگاي تاقبگه وه دژه ته ني دژه به ئه نتيجيني قايرۆسه كه ده ستنيشانكردت .

خوپاراستن

له بهر ئه وه ي نه خوشيبه كه زۆر درميبه ، زۆر پيۆسته تووشبو له نه خوشه كاني تر جيا بكرتنه وه و پيۆسته برژانده وه ي برين و كه لوپه لي رۆژانه ي به كار هيتراو و پيخه في نه خوش به جيا پاكز بكرت ! هه روه ها به كار هيناني ده ستكيش و جزمه ي لاستيك و كه مامه ي ده م و جل و به رگ و كلاوي تايبه تي له لاينه ن نوژدار و خزمه ت گوزاراني نه خوشگه وه زۆر زۆر پيۆستن .

چاره سه ر كردن

تائيست هيج ده رمانيك نيبه قايرۆسه كه له ناوبه رت ، هه روه ها هيج كوتانيكيش نيبه به رگري له مرۆف بكات تا توشي قايرۆسه كه نه بيت .

ستۆكهۆلم

هه یاسی خاس

هه یاسه له ئه ورستان چباسه ؟

- جا خاره هه یاس وه لامت دانه وه ؟
 - هه ر یه که و دوو، ئه وه نیه هه نوکه بۆ وی یاس ده که م .

براده ران پرسیان :

- ئی ده بلی با ئیمه ش بیزانین .

- وه لامت که ی زۆر کورته

براده ریک وتی :

خاره هه یاس ئه م پرسیاره زۆر گرنگه و په بوه ندی به چاره نوسی ملیۆنان هاوو لاتیبه وه هه یه، چۆن هه روا به یه که دوو وشه وه لامت ده دریته وه .

- چاوی خاری انه گه ر مرۆف لیزان بی خۆ چاره نوسی ملیۆنان هه ر به یه که دوو ووشان ده کریت ، وه نیبه ؟؟

- کورینه به خودای ئه وه ش راسته، گه ر مرۆف ژیر و لیها تو بوو ، وه لامت سه د پرسیاره وا به وشه یه که ده داته وه !!

- ده ی مادام جه ناهت هیئده زۆر زانه ده فه رموو بزانین چۆن چۆنی وه لامت ئه م پرسیاره ده ده بته وه ده فه رموو

ده ی !!؟

ئه و براده ره توژی راماو وتی :

- خۆمن ئه م وت ئه ز ده توانم وه لامت ده مه وه ، ئه ز ده لیم ئه گه ر مرۆف لیزانی ، باوکم ! ئیوه بۆ وا پیاو شه رمه زاره که ن؟

یانی ده تانه وی هاوارکه م و بلیم من لیئی نازانم ، ئای هیشتا له و « ئه گه ر » نه گه یشتوون !!

- ده ی خۆت لیئی ده ربا زکرده

- کاکي براینه مه به ست خۆ لیده ربا زکردن نیه ، پیاو نابج شتیکی وا بلی له سه ری بیی به مال ، دوا ی ده لین ، کچی له مارکسی پرسیره

« ئیوه نه وه نده باسی که پیتال ده کهن مه به ستان چیه ؟؟ » وا باوه مارکس له وه لامت ئه م پرسیاره دا ئه و کتیبه

به ناویانگی نوسیوه که به « کاپیتال » ناوی رویشتوو ، به لامت ئه وه ی خاره هه یاس پیچه وانده ی ئه مه یه ، ئه وه لی وه لامت که ی کورته و هه ر هیئده ی نامه که ی ئه وانه .

- ده ی هیجت پینه ما ناخرو ئۆخری هه ر له ملی خاره هه یاست گیرکرده وه !!

- خۆ خۆتان له من چاکتری لینازانن خاره هه یاس بیکه راهی خوی ئه و مشتو مره بپرینه وه و دره نگه با برۆین

خاره هه یاس کاغه زی ده رهیناو خوندیه وه :
 - تا سالیکی دی ئه وه ی ماوه ئه ویش ته واوده که ن ، هه ر { خۆی } و { خۆی } ده میننه وه ، جا ئه گه ر { خۆی } { خۆی } له ناویبات

ئه وه { خۆی } ده مینینه وه ، خۆ گه ر { خۆی } { خۆی } له ناویبات ئه وه هه ر { خۆی } ده مینینه وه ، جا له هه لیزاردنی داهاتوودا گه ر

{ خۆی } ده رنه چی ئه وه مسۆگه ر { خۆی } ده رده چی !! جا هه ستان تائه وان ده رنه چون با خۆمان بۆی ده رچین ؟؟؟

ته سبیحه که ی خرابوو ، وتی :

براده رانی دلانپار نامه یه کی سه پروسه مه ره یان ئاراسته کردووم

کۆری براده ران سه رقالم بون به گفتوگۆ و دانوستاندن ، وتم :

- خاره هه یاس ده کری بزانم ئه و نامه یه چیه ؟

- شتیکی وانیه کاغه زیکی سپی له وسه ر تائه م سه ر ته نیا پرسیارنکیان لی ره شکرده ئه وه ، له دامینی نامه که شدا نوسیوانه « تکایه زوو وه لامت بده وه » چونکی له م روژانه گوڤاره که ده نپرینه چاپگه ئه گه ر دوا بکه وی ئیدی گله بیمان لی مه که .

- جا وه لامت دانه وه ؟

- ئه وی راستیی منیش وه لامتیکي کورت و به قه د پرسیاره که ی ئه وانم بۆ نویسنه وه !

وتم :

- خاره هه یاس پرسیاره که هاسان بوو ؟ یاخود گران بوو ؟؟

- هه ی له خارت نه که وی ما پرسیار هه یه له ده ست خارت قوتاریی !!

- جا خودی چیلیم ، ئه تو بۆخۆت روژی ده جارن ئه وه دووباره ده که بته وه و ده لیئی « ئه منیش مرۆفیکي ئاسایی وه ک ئیوه م » ، به لامت به خودای ئه من چ وای نابینم ، بۆیه ده پرسم ، خۆ گه ر نه ت توانیی وه لامت بده بته وه ئه وه ئیدی دیاره که سیکي وه ک خۆمان ئاسایی ، ئه ما راستی من له وه به شکم بۆیه به دل ده خوزام بزانم پرسیاره که چیه و

وه لامت که ی تو چیبوه

خاره هه یاس ده ستی بۆ باخه لی برد و وتی :

- هه رچه ند نه ریت و یاساش وایه که پیش بلاو کردنه وه به که سی پیشان نه ده م ، به لامت مادام تو حه زده که بیت ، فه رموو بیخوینه وه !!

لاپه ره کاغه زه که م ده کردوه ، هه ر براده ران کاغه زیان به ده ستمه وه دیت ، هه موویان رویان له من ناو پرسیان ئه و نامه یه چیه ؟
 - کاکه هیچ نیه !!

- کاغه زیکی سپی ئاسایی و چیترنیه ..

- کاکه فیلمان لی مه که ، ئه وه تا له و دیوه وه ده بینین به ک دوو رسته ی لیتوسراوه !!
 - چاوی خاری اپیناوی بۆ ئه وانیشی بخوینه وه با زوو بپرینه وه !
 کاغه زه که م له سه ر میزه که دانا و وتم :

- فه رمووون بیخوینه وه و با دلتان داکه وی

راستی نامه که هه روه ک خاره هه یاس باسی کرد ، لاپه ره یه کی سپی بوو ، چه ند رسته یه ک زیاتر چیدی تیئا نه نوسرابوو . ده ی ده زانم ئیوه ش حه زده که ن هه ر پرسیاریکی له خاره هه یاس کرا بیزانن ، جامادام وایه فه رمووون با به ده نگی به رز بیخوینمه وه و هه موو لاپه کتان گویتان لی بیی ، ئحمیکم بۆ کرد :

- به ریژ خاره هه یاس

ئه م کاتده باش

پارتی و یه کیتی له سه ر ئه وه ریک که وتوون هه لیزاردن تا سالیکی تر دواخریت ، ئه مه دوا هه والی کوردستانه !! به رای تو بۆچ ؟؟ تکایه به زووترین کات وه لامت بده وه . چونکی به په له یین گوڤاره که ده نپرینه چاپگه .

ئیتیر خۆشیتان

برایانت له گوڤاری دلانپار
 - جا به خودای ئه و پرسیاره یه کی که ده توانی وه لامت بداته وه وه کی ده لین « علمول غه بیی هه بیی » { براده ریک وتی }

- جا باشه باوکم بۆچی ئه و پرسیاره ئاراسته ی خودی سه روک حزبه کان ناکه ن ، چما خۆشیان ده زانن بۆچ ئه م برپاره یان داوه !! { یه کی تر وتی }

براده ریکی تر پرسى :

دیسان په شیو نیشتمانی به کولی داداو که وته وه ولاتی غه ریبی

ماچه کانی کرده نارنجوکی وشه و له ده ربه ده ربه وه بناگوږی نه وانه ی سمی که که رامه تی نه ته وایه تیان روشاندین و رینگه ی کوره وی نه ته وه یان ، که رووه و ده روازه ی نه ته وه په ککرتووه کان بوو به ره و به غدای تاوان و سفلس گۆری .

له گهل نه وه ی په شیوی شاعیر به گوته ی « موچه مه د مورته زایی » که شیعره کانی په شیوی ته رچومه ی زمانی فارسی کردووه « له سه رسنوری عبراق و نیژان له پیکدادنیکی پارتیزانانای دژ به نیسپریالیزم شه هید بوو » بوو ! نه و هه واله ی که هیندی که س به راستیان وه رگرتبوو، که چی دوا به دوا ی راپه رینه مه زنه که ی باشور په شیو به ده ننگ ووه نکي شیعری تاییه تی خویه وه له هه ولیری پایته خندا په یدا بوه وه دوا ی چه ندین سال ده ربه ده ری چاوی په ولات و هاوولاتیانی کوردستانه که ی رون بوه وه .

پیشوازی که رمی جه ماوه رو به کیتی نوسه رانی کوردستان و شیعردستانی په شیو و کوره شیعریه کانی شاعیر له زوره ی شاروشاروچ که کانی کوردستان و ده ستیشانکردنی برین و زامه کانی نه و سه رده مه ی جه ماوه ر و به تاییه تی هه لویستی جه وامیزانه ی شاعیر ده رهق به براکوژی به گشتی و شه ری خو کوژی پارتی و په کیتی به تاییه تی ، دیسان بونه هوی نه وه ی په شیوی شاعیر رینگه ی ناواریه ی و ده ربه ده ری و دوره ولاتی بگریته به ر .

دیسانه وه په شیو کوردستانی شه که ت و ماندووی دا به کولیا و هه ره ته ی غه ریباتی بوو . قوناغ به قوناغ تا ولاتی فینله ند . نیسپرش دوا ی سالانیکی دریزی ته مه ن ، له موکلا ، له شاری لاهیتی له نیو ده ننگ و ره نکي ده یان شاعیر و نه دبیبی جیهاندا ده ننگ و ره نکي شیعری کوردی پر له زایه له ی شاعیریکی دووره ولات له نامیزی غه رییدا ده بینینه وه .

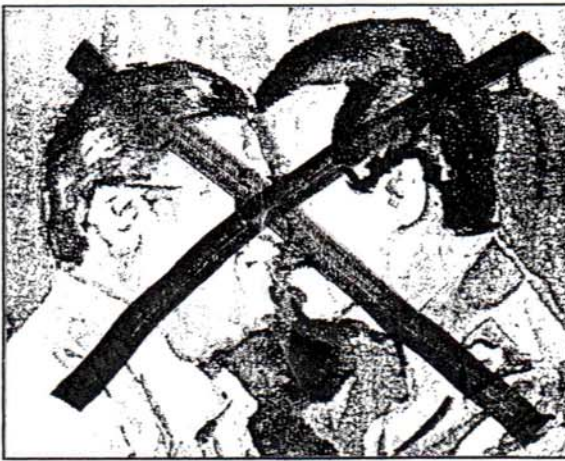
لاهیتی ؛ شاریکه نریکه ی دوو سه عات له هیلسنکی دووره ، (موکلا) ش ناوچه په کی تابلیتی جوان و سه رنجراکیشی نه و شاره یه ، له م ناوچه یه دا هه ر دووسال جارنک کورپکی چه ندریزی به ناوی « دیساری نوسه رانی جیهانی لاهیتی » سازده کریت .

له م دیداره جیهانییه ی نه م سالدا ۱۸-۲۲ / ۶ ۱۹۹۵ نریکه ی چل نوسه رو شاعیری ناوداری ولاتان به شداربوون . سه ره رای ده یان نوسه رو شاعیری فینله ندی و جموجولیکی به رچاوی روژنامه نوسان و کارگیرانی رادیو و ته له فزیون . له نیویاندا نوسه ری باسکی به ناوده ننگ بیرناند و نه تاخاگو و ستیفانو بیینی نیتالی و ناده م میچنینکی پوله ندی نوسه ری ناوداری رووس فاسیلی نه کسینوزف

مناله کان !
نه ی بی لانه ، ژین تاله کان !
شه و له خه وما ریوارنک بووم
بژباره گای « یوسانت » ده چووم
که ده روازه که ی قووتی دام
ره شم بیینی نالای هه بوو
سپیم بیینی نالای هه بوو
هه رچیم بیینی نالای هه بوو
قیژاندیان :
« نه ی بی ولات بژده ره وه
نه ی بی نالا بژده ره وه »
منیش گوتم : مه قیژنن !
که ده چمه وه ،
نه م چیرۆکه
بژ منالان ده گیزمه وه

ده ق نریکه ی چاره که سه ده یه ک به ر له نیسپرش ، له یه که م فیستفالی شیعری کوردیدا که له شاری داگیرکراو و ژیرده سته ی بابه گورگور سازکرا غه بدولا په شیوی شاعیر نه و خه ونه ی بژ منالانی کوردستان گیزاپه وه ، له و روژه وه چه ندین « یوسانت » هاتن و چوون ، به لام نه ته وه ی کوردو هاوولاتیانی کوردستان نه و ری یه یان به رنه دا که شاعیر پیشاندیان ، نه و رینگه ی به ره و ده روازه که ی باله خانه ی نه ته وه یه ککرتووه کان ده رواه له و ساله وه کوردستان به دوا ی ده نکي نه و شاعیره بویره وه به ریوه یه . سالی ۱۹۹۱ باشوری راپه رین و خوین گه ووه ترین کوره وی میژوویی به ره و ده روازه ی نه ته وه یه ککرتووه کان ده ستیکرد . وه ی سه د حه یف و مخابن ؛ نه وانه ی له حه فقاکاندا ده یان ویست ده می شاعیر بگرن ، نه و جاره ده ستیان نایه گه روی پر له هاواری کوره و ته رمی هه مو نه و منالانه ی په شیوی شاعیر چاره که سه ده یه که به زه نکیه ی ره نکینی وشه رینگه ی به ره و ده روازه ی نه ته وه یه ککرتووه کانیان بژ ده نه خشین ، له به غدای پایته خندا وه ک کورته بالا له به رده م { سه رۆک کیمی گاز } قوت بوونه وه و ده ست له ملاتی بوون !

نه وه ی ماچت کرد روو نه بوو ؛
تۆماری قانونی جه نگه ل ،
شووره ی به رلین ،
سمی که ر بوو .
نه وه ی خواردت خوراک نه بوو ؛
گۆشتی زارو ،
خوننی داوین ،
کاسه سه ر بوو ،
نه وه ی شه وی تیبیدا رازای
پیخه ف نه بوو ؛
خوله میشی ولانیکی
له نه تله سان ده ربه ده ریوو .

شاعیر له ولاتی غه ریبی و ده ربه ده ربه وه نه و کورته بالایانه ی رسواکرد ، شلپ و هۆری

ژنه شاعیری رومانیش ئانا بلاندینا ، له کۆپله شیعریکیدا ده لئ:

دار و دره خت جاران چاویان هه بوو ،
 ده توانم سویند بخۆم ،
 گومان له وه ناکه م .
 که من وه ختی: دره ختیگ بووم بینایم هه بوو ،
 له بیرمه ، ده حه په سام
 که سه رنجی بالی نه و مه لانه م ده دا
 کاتی به به رده مدا تیده په رین .
 به لام نازانم بالنده کانیش نه و سا
 سه رنجی ، چاوی منیان ده دا یا نا
 * * *

په شیوی ئاواره له گه ل نووسه وکروسی ئاواره فاسیلی نه کسینۆف

په شیوی شاعیری کوردستانی چه ند هۆنراوه یه کی خوینده وه ، لئ هه روه ک نه ریتیگی تایبه تی کۆره شیعریه کانی خۆی ، سه ره تا به (سه ربازی ون) ده ستیپیکرد :

که وه فدیی: ده چیتنه شوینی
 بۆ سه ر گۆزی سه ربازی ون
 تاجه گولینه یه ک دینی .
 نه گه ر سبه ی
 وه فدیک بینه ولاتی من
 لیم بپرسی:
 کوانی گۆزی سه ربازی ون ؟
 ده لیم :
 گه ورم
 له که ناری هه ر جوگه یی
 له سه ر سه کۆی هه ر مزگه وتی
 له به رده رگای هه ر مالی
 هه ر کلیسه یی
 هه ر نه شکه وتی
 له سه ر زناری هه ر شاخی
 له سه ر دره ختی هه ر باخی
 له کوردستان
 له سه ر هه ر بسته زه مینی
 له ژیر هه ر گه زه ئاسمانی
 مه ترسه ، که میگ سه ر داخه و
 تاجه گولینه که ت دانی .

دوینی ، نه مری ،
 دیسان ، دیسان ، دیسان ،
 له سه ر تانکیک دانیشته ،
 سه ری له ناو ده سه کانی خۆی
 شارده وته .
 دیسان ده قه ومی .
 بۆدابه ست ، فیننوس ، چاچانستان .
 نه تلاند . جۆرجیا .
 پنۆم پین .
 هه موویان لاون ، لاون ، لاون
 دایک ، تو له کوئی ،
 باوک ، وا دیسان ده قه ومی
 شاعیر و نووسه ری ئینگلیزی رووت
 پادیل ، له هۆنراوه ی « ناره زووی
 ریچکۆله کانی سه ر ایفو » دا ، ده لئ:
 له م شه وانده ی مانگی نابدا ،
 له کاتیکدا دلاره کانی تری نه وروویا
 له په نجه ره شووشه داره کانیا نه وه ،
 سه رنجی نه ستیره کشان ده ده ن
 نه م له گه ل خۆشه ویسته که ی خۆیدا
 له سه رزه ویه کی ره ق و ته ق
 له نیوان چه ند نۆنۆمییلیکی سووتاودا
 راکشابوو.....

(که له سالی هه شتاوه په نابه ره له نه مریکا)
 شایانی باسه دکتۆر عه بدولا په شیو و
 ماموستا موحه مه د بۆز نه رسلانیش له م
 دیداره دا نوینته ری کوردستان بوون .
 به رنامه ی دیداره که هه موو رۆژیک له سه عات
 ده وه به خویندنه وه ی نه و تیکستانه
 ده ستیپیده کرد که به گشتی له ژیر ناویشانی
 [نووسه ران و سه رده م] دا بو ، نه م
 خویندنه وانه کۆری ده مه ته قی و دانوستاندیان
 له نیوان ناماده بواندا گه رم ده کرد ، دوا ی
 دوو کارمیر پشودان (۱۲ - ۲) دووباره کۆره
 کان به رده وام ده بوون تا پشوی ده مه و
 نیواره . شه وانیش ناماده بووان ده پوونه
 چه ند به شیک و هه ر به شه کۆریکی باز نه یی
 ده مه ته قی و گفتوگویان له سه ر گهروگرفته
 کانی سه رده م پیک دینا ، هه روه ها دوو
 کۆری شیعیر خویندنه وه ش له به رنامه که دا
 هه بوون : کۆری یه که میان - سه رله نیواره ی
 ۶/۱۹ بوو ، نه مه یان کۆریکی نازاد بوو . هه ر
 شاعیریگ ناره زوی بکرادیه شیعری خۆی
 ده خویندوه . کۆری دووه م به ناویشانی
 (خویندنه وه یه کی شیعری جیهانی) بوو ،
 سه رله نیواره ی رۆژی ۱۹۹۵/۶/۲۰ له
 کتیپخانه ی گشتی شاری لاهیتی سازکرا .
 جه ماوه ریکی زۆری شیعیر دۆست تینیدا
 ناماده بوون . نه م کۆره تایبه ت بوو به سینزده
 شاعیر که هی یانزده ولات بوون . کوردستانی
 نیمه ش یه کیگ بو له م ولاتانه . په شیو له
 هه ر دوو کۆردا چه ند شیعریکی خۆی
 خوینده وه ، ته رچومه ی ئینگلیزی و فینله ندی
 شیعریه کانی په شیو له لایه ن (یۆکه مالینین)
 خویندرا نه وه .
 به خته وه رانه دکتۆر عه بدولا په شیو چه ند
 کۆپله یه ک له شیعری هه ندی له و شاعیرانه ی
 له ئینگلیزی و رووسی یه وه بۆ کردوین به
 کوردی ، له وانده شاعیری سویدی مالمستین
 بۆدیل ، که له هۆنراوه یه کی داده لیت :

دکتۆر عه بدولا په شیو ، و موحه مه د بۆز نه رسلان ، گفتوگۆ له سه ر رۆلی یه کیتی نووسه رانی کوردستان له هه نده ران

تۆمارکراوه :

[سه ره بری ثقافه و مهاره تی تایبه تی
خویانه وه چۆن تکییف بکه ن ئیجتماعیا
له کۆمه لگای حازردا] .

ده گه یته نه و نه نجامه ی که وا پینه چی
نه وانه ی خزمه ت به موسته زعیفین ده که ن
واجیبه له سه ریان ته عبیرو موقره دات و جمله
کانیان ، که تاموژیبه کی [له به ر دلیان پی
ده به خشی] به گوژیبه ی ده برینی گوژیاری
هه له بجه « } له سه ر شیوه ی نه م جوژه
ناخافتنه بی که نه که هه ر به نووسین ، بۆ قسه
کردنیش له نیو خه لکاندا مایه ی پیکه نین و
گالته پیکردنه به لکو زۆرجار له کۆرۆکۆبونه وه
کاندا بۆ نوکته شتی له مجوره بابسه تانه
ده گبێدرینه وه . هینده ی تری له سه ر نارۆم ،
نه وه کا له ریچکه ی نه وه ی مه به سته ببێم
دور بکه ومه وه ، که ره خنه یه له ناوه رۆکی
خودی چه ند نووسینیکی گوژیاری هه له بجه .

نه وه ی هه ر له و نووسینه ناوبراوه دا ده دیتری
و جیگه ی ره خنه و به توندی لیوه به ده نگا
هاتنه نه مه یه که نوسه ری باسه که ی {عه یب
له کیبه } ده نوسی :

[ده ورائی جاهیلییه ت بخوینه وه ، قانون و
یاسای ژبان و له بیعه داله تی و ناته منی و
مه حرومییه ت له هه موو بوعدیکی ژبانداو ،
کوشتن و تالان و برین و فراندنی ژنان و
زینده به گۆرکردنی کچان و نه وه ی له ئینسان
ناوه شیته وه ، زیاتر چیت دیتنه به رچاو] .

جا نیسته به خۆم راده په رموم له نوسه ر
پیرسم « ده ورائی جاهیلییه ت » که قۆناغیکی
میژوی تایبه ت به عه ره بی قوره بش و ناوچه
کانی حیجازه چ په یوه ندی به کورد و
کوردستانه وه هه یه ؟؟ .

ده ورائی جاهیلییه ت : که بته رهستی و زینده
به گۆرکردنی کچان و نه وه ی له سه مرۆف
ناوه شیته وه ، رواله تیکی کۆمه لگه ی عه ره بی
پیشه رکه وتی ئیسلام بووه ، چی په یوه ندی
به کۆمه لگه ی کوردستانی خۆمانه وه هه یه ،
بۆچی ده بی نه م هه موو «عه یب و عاره »
که ماسیبه وا به خوینه ری کورد پیشانبدریت
که میژوی کۆمه لگه ی نه ویش هه مان نه و
میژوه بوه که عه ره به کانی به رله ئیسلام
بوویانه و گوايه به هاتنی ئیسلام له نیو نیمه
شدا له نیو چون ، له کاتیگدا دیاره که نه
میژوی کورد میژوی عه ره به و نه میژوی
عه ره بیش میژوی کورده و به لکو دوو میژوی
جیاوازن ، هه رگیز نانه یه ک . جابه گوته ی برای
نوسه رمان قورنان که { هدی للمتقین } و ده بی
خه لکی کوردستانیش به رله گه یشتنی قورنان
« هه مووی ناموته قی بوین » کوردیش وه ک
عه ره ب بته رهستی بووی ، و کچانی زینده
به چال کردبج !!

هه له بجه هه له بیجی !

هه ر بزوتنه وه یه ک که له نۆژه نه وه سه ره هه لده داته وه ، به تایبه تی گه ر میژویه کی
پرشنگذاری به پیژی نه بی ، تیژرۆ و بیسه روه به ره . خۆ گه رله خۆی بیئاگایی نه وه خیرا
سنور شکینی ده کاو ده که ویتته زنده رۆیی و هه له وه ، نه و جا په له قازی خۆ ده رباژکردن و
بیانوگرتن و پینه کردن ، تا وای لیژی ئیدی له به ر پینه و په رۆیان سه ر و سه کۆتی
هیند ناشیرین ده بی مرۆف ئیدی ناخواری چاره ی به دی به دیکاته وه .

بزوتنه وه ی ئیسلامیه کانیش له کوردستاندا ، وادیاره ره تیان بردوو و خۆ گرتنه وه یان هینده
کاریکی ئاسان نییه ، به داخه وه نه وه ی نه م ره تیردنه شی لیکردن به ته قله لیدان و سه ره
نگونیوون و ریشمه له ده سته ره چون باوه ره به خۆبونه که هه رچی بیکه ن و ببێن راستییه و
هیچ قسه ی له سه ر نییه ، نه و باره ی سه له مینه وه که نابه ره ره خنه ی رۆشنییرانی کوردستانن ،
هه ر نه وه یه ریخۆشکردوو بۆ نه وان ، به تاره زوی خویان ، هه رچی به بیریان دابی و نه وه ی
لاپه ری پیپرکریته وه دریشی لینا که ن .

یه ک له و هویانه ی خۆ لاته ریک کردنی رۆشنییرانی کوردستان له وه وه سه رچاوه ی هه لگرتوه
که هه رده م ترسی نه وه یان هه یه بکه ونه به ر ده مودوو بیته زه بی و فتوا نامیژویه که ی
ئیسلامه تی و ئیسلامیه کان و ده هۆلی « کافر بوون » یان بۆ بگۆتری و مۆری « زه ندیق »
یان به نیو چه وانه وه بندریت نه و جا ده ستکوژیان ره وایه ! دیاره نه مه شیوه یه کی
هه ره کۆن و دواکه وتوی ئیسلامیه کانه له به رایه ر هه ر ره خنه و قله یه کی به جی .
هه لیه ته نیمه ، له م نووسینه ماندا ، سنوری ده قه ناینبیه کان (قورنان + حه لایس) نابه زینین نه وه
جیگه ی تایبه تی خۆی هه یه .

وه لی ده بی بلیم نه گه ر بزوتنه وه رامیارییه نایدۆلۆژیکانی تری کوردستان له هه له و که م و
کورپه کانی میژوی خویان شتی فیژ نه بوین ، نه وه به وته ی گۆرین بزوتنه وه ناینبیه که هه ر
هیچ فیرنه بووه .

بۆیه وادیاره برابانی گوژیاری هه له بجه ش وای به چاک ده زانن هه رچی گه یشت شباوی
بلاوکردنه وه یه ، به داخه وه !! خۆ نه و رسته یه ی « هه رچی بلاوده کریته وه و مه رج نییه
له گه ل بیرو بۆچونی نیمه دا بگۆنجی » که من چه ند جار له براده رانی خۆمانم داواکردوه له سه ر
روپه ری گوژیاری دلانپاری لاده ن ، بۆته بیانویه کی چاک بۆ خۆ په راندنه وه و خۆ پاراستن له
ره خنه و پریشکی کوره ی ره خنه گران ، نه وه نده ی نه ز سه ردبیم و ده به م نازانم بۆچ ده بی
که سیگه یا لاپه نیگه گه رله گه ل بیروباوه ریکدا نه بن ، هه روا له هیه چ و خۆرایی ریگه ی
بلاو بوونه وه ی بۆ خۆشیکه ن ؟ ده ی ده بی له پاییی چی نه و هه موو ماندو بوون و پاره ی
لیدن تایبگه یه نه خه لکانی دی ، تۆ بایی هۆی نه مه ته نبا هه ر دیمکراتیه تی گۆرین و
نازادی بیر و باوه ر بیع و به س ؟؟

نه و جا گه ر چاوی مامره تی له گوژیاری هه له بجه بگێرین شتی سه یرو سه مه ره مان ده که وته
به ر چاو که من لیژه دا هیندیکیان به سه رده که مه وه هیواداریشم برابانی سه ره رسته کاری
هه له بجه به دلفراوانی یه وه لیعی وه رگرن و نه گه ر دلنیا بوون نه و قسانه م به سود و به رژه وه
ندی نه وانه نه وا هه ولده ن چیتر له و بایه تانه وردبینه وه که له گوژاره که یاندا بلاویان
ده که نه وه ، که هیندیکیان بابته تی نه و باسه ی من نین .
خۆ گه ر ببینه سه ر شیوه ی نووسین بۆ نمونه سه بریکی باسه که ی (عه یب له کیبه) بکه ین
و سه رنجیکی نه و تبیییه ی به ژماره (۱) له دامینی نووسینه که دا تۆمارکراوه بده ین ، که
پره له تشتی وه هابی :

[ئیسلام بی نه قس و عه یبه . عه یب و نه قس له مووده عیانی ئیسلام دابه] نه مه به راوردبکه ین
له گه ل نه و چه ند دیره ی له بلاو کراوه ی « فیدراسیون » دا و له لاپه ری ۱۳ دا به م جوژه

له کاتیځدا نه م رواله ته له میژودا ته نیا له میژوی عه ره بدا بیستراوه . نه وه نده ی من ناگاداریم هه ره نه بی له میژوی گه ل و نه ته وه دراوسیکامان هیچ نه ته وه به کی تر نه م کاره نه گریسه ی نه کردووه . به م جوړه به فراوانکردنی قوناغه که و ریخوش کردن بوی هه ره وه ک نه وه ی ده وړانسی جاهیلیه ت یاسایه کی له کاتبه ده ر بی و به له قه له مدانی میژوی سه رتاپای مړوفايه تی پیش نیسلام به « ده وړانسی جاهیلیه ت » ، کاریکی نه ک هه ردور له راستیبیه به لکو پیچده وانه ی راستیبیه تی میژوه . پیشکه شکردنی میژو به روله کانی نه م سه رده مه ی کوردستان به مجوره ، له « جاهیلیه ت » به ولاره زارواه به کی تر نیبه بشی له قه به ری بکریت . خو نیسته ش به راوردکارانه ته ماشایه کی رویه ری نه خشه ی جیهان بکه ین ، نه ک هه ره ب { به پیوه ری به ره وپیشه وه چوونی جیهانی نیمرمان } خوی له جه هاله ت پیژگارنه کرا ، به لکو هه موو نه و ناوچانه ش که نیمرمان نیسلامه تی یان تیډا بلاوه له جغزی « ده وری جاهلیه ت » دا قه تیس ماون .

نه مه ره نگه تاراده به ک هیشتاراستیبیه کی شارواه به له زوریه ی خه لکی کوردستان که له رلاژگاریکی پر له چه رمه سه ری و برسیډیا ده ست به پوشکه شکه وه ده گرن ، وه لی به هه لدانه وه ی لاپه ره کانی گوڅاری هه له بجه و وردبوونه وه له ناوه رپکی نوسین و گواسته وه له تیکسته ناموژگاری و ریتونیه کان بو هه لوئستی رامیاری ، چاکتر نه وه مان بژورنده بیته وه . پاکانه کردن بو نه وه ی به ده ستي نیسلامه کان له گه ل کورد کراوه ، پاکانه کردنه بو عه ره ب و هه موو نه وانه ی له گه ل کوردیان کردووه . گه ره سه رنجبکی قسه کانی به ریژ سکرتری گشتی یه کگرتوی نیسلامی بده ین ده بینین نه ک هه ره نه و کارانه به تاوان له قه له م نادا به لکو له پنه ی نه وه ی « کساری فهدین » زه مینه ی پاکانه شیان بو خوشده کات ، به لام من لیډه دا به چاکی نابینم هینده له گه ل به ریژ سکرتری گشتی یه کگرتوی نیسلامیدا پیدا بچم ، نه وه نده به سه له به ریژیان بیرسم :

نه ری نیډه سه رچاوه کانی میژووتان خوښوډته وه ؟ هه ره زور دور نه ریډین « کورد و عه جه م » یا هه ره سه رچاوه یه کی دی ؟ نه ری کوشتنی سه دان خیزانی کورد ، قانگدانیان به دوک له به ده ستي زوله والیه کی عوسمانی (۱) کاریکی

فه ردیبه یا هی نه و ده وله ته نیسلامیه به که خه لافه تی ده گبیرا ډده یان نمونه ی که لاپه ره کانی میژوی نیسلامیان ره ش کردووه هه مووی کرده وه ی فهدری بوون ؟؟

جابا سه بری نه و دژکاری یه بکه ین که له دووتوی نه م وتوویره دایه و که به ریژ سکرتری گشتی یه کگرتوی نیسلامی نا ناگایانه تیډان که وتووه کاتی ده لی :

{.....} له نه بوونی نیسلامدا مړوفايه کان کویله ده کریڼ و میلله تان نه نفال ده کریڼ و نیباده ی جه معی ده کریڼ و که سیش نیبه بلی بو ؟

به ریژ سکرتری گشتی توش له گه ل نیبه سه رنجبکی نه وه بده « له نه بوونی نیسلامدا نه نفال ده کریڼ » ، یا « نه نفال » وه ک زارواه و یاسا ، به شیوه و ناوه رپکه وه ، له قورئاندا داهیندراوه ؟؟ نه نفال یه ک له سوره ته کانی قورئانه . نه نفال به بوونی قورئان و نیسلامه وه به نده ، نه ک به نه بوونی نیسلامه وه . دیاره گه ره م کومه له کرده وه درنډانه ی قورئان له زارواه ی نه نفالدا به ره جه سته ی کردوون له قورئاندا نه بوايه ، نیمرپش که س نه ده هات به خودی سکرتری گشتیسه وه له باتی هه زاران وشه ی تر که هه ن بو ناساندنیان هه ره نه نغالی به سه ره زاردا بهاتایه .

جا بو نه وه ی خوښه ری هیژا وا تیښه گات نه م قسانم له خوڅراییه یا هه لبه ستراون ، فهدروون بابه یه که وه بگوازیڼه وه بو به شه عه ره بیبه که ی هه له بجه و « حول الاعلام الاسلامی » که جگه له وه ی ناوه رپکه که ی به ستراوه ته وه به و نویسته ی له ژیر ناوینشانی « الصنم الحاکم و الصفحه السوداء » به لگه هیئانه وه شه بو نه و رسته ی به پیچده وانه وه ی راستی له لاپه ره ۴۱ دا « کورد له ژیر بالی ده وله تی نیسلامیدا (ته نانه ت عوسمانیش) چه وساووه به ی حساب نه بووه) ، سه رنجده لیډه دا « مذکره الی البروفیسور نجمدین اریکان » چی ده لی :

((الفتنه القائمه الان والتي اشعلها (الماسونی) مصطفى کمال عندما بسط له الامر و استقر الحکم فی یده ، ظل (کما تعلمون) يشعل الفتنة و ابقى النار مشتعله بين الشعبين))

نه مه ش یانی پیش هانتی که مال نه تاتورک کوردایه تی نه بووه و هه موو نه و رایه رین و شوړش و گشت نه و سه رکرده قاره مانانه ی بزوتنه وه ی رزگاربخوازی کوردستان له « کوفار و مولحدین بوون » هه موو شه هیدانی کوردستانی به ره له مسته فاکه مال نه تاتورک

که به ده ستي سولتانه هوڅی و درنده ده به نگه کانی خه لافه تی نالی عوسمان خوڼ یان رژاوه ، هه موو نه و خوڼ و تالانه ی کوردستان به ده ست والی به خوڼمژه کان کاری ره وا بوون !!

دیاره ده به پیش په بدابوونی که مال نه تاتورک و هه لگبرساندنې ناگری فیتنه ، سه رکرده کورده کان بوین ناگری فیتنه یان هه لگبرساندنې و به ناحق به گز سولتانه کاندا چوښه وه !!

نه مه نارو وایی یه به رایه ره به میژوی کوردایه تی . ره وادانه به کوشتن و هه لواسینی ده یان و بگره سه دان سه رکرده ی قاره مانی کوردایه تی که نه وه ی نیمرپی کوردستان شانازیان پیوه ده کات ، نه مه نه و کاره ساته یه که به ده ست تورکی موسلمان به سه ره کوردستاندا هیژا . نووسه رانی نامه که ده نوسن :

((ان الصحوة الاسلامیه تبشر بفجر جدید و امل کبیر طالما راود الکثرین ، قد یعید للامه التركیه المسلمه وجهها الجمیل و صورتها الحقیقیه و تاریخها الملی بالجهاد و الصناعه)) چاکه نه تان نویسه « الصناعه و الکومپیترات » .

له راستیدا میژوی تورک له ناوچه که دا خالی گه ش چبیه نیډدانیبه . تورک چ پیشه سازیشی نه هیئاوه ته نارا ، مه گه ره به ده ردی ماموستا جه واد مه لا ده بیژی هه ره « نیږگله و خازوق » (۲) ! دا به شکردنی کوردستانیش داهینانی حکومت « الکفر » نه بوو ، به لکو پیش نه وان هه ردوو نیمپراتوریه ته زوردار و درنده کانی نیسلامی « شیعده ی سه فه وی و سونی عوسمانی » کوردستانیان له نیوان خویناندا دابه شکردیو ، هه ره نه وه کانی نه وانیش بوون ده ستیان له گه ل ده و له تانی « غه یره نیسلام و کافیر » ینگلز و فه ره نساو هتد ، تیکه ل کرد ، و دیواره به شداری دابه شکردنی کوردستانیان کرده وه .

گوڅاری هه له بجه ش هه ره چه نده ی هه ولیدات ناتوانیت میژو ناوه ژوکات و له جیگه ی نه وه ی ده نگی راسته قینه ی کوردایه تی شه هیدانی هه له بجه به ته نیا ده بیته ده نگی هه له ی بیچی و به س!

سه رچاوه کان :

۱- بروانه گوڅاری هه له بجه ژماره ۲۲ و ۲۳ مارت ۱۹۹۵ ، لاپه ری ۹ . هه روه ها گوڅاری فیدراسیون ژماره ۵ / ۱۹۹۵ ، لاپه ری ۱۳ بو ژنده ره کانی تر بروانه هه مان سه رچاوه ی یه که م گوڅاری هه له بجه / به شی کوردی و عه ره بیبه که ی .

۲- کوردستان نیشتمان و گه لیکی به ده ولت گوڅاری دلانپار ، ژماره ۱ سالی ۱۹۹۵ ، لاپه ری ۲۴ ، په راویزی ژماره ۱۱ .

خویندنه وه ی میژوی ته زموونی شکست له شیعری { په ریزادوگوله که ی دوژمنی }

شیرکو بیکه س دا

تیرامانیش کارکردنه له پانتایی نه ست و ناناگاییدا ، له ویشدا راستیبه تی رووداوه کان و تیروانینی مرؤف به رامبه ر (خودی خوی ، ویسته کانی و شکسته کانی ، بوونی مرؤفانه ی و مرؤفایه تی و ناماده بوون و ناماده بوون) ده رده که ویت . به واتا « نه ست » پانتاییبه که که سانسور ده ستی پیناگات ، له ویدا (من) میژو وه ک له راستیدا هه یه و که سیه تی تایبه تی (من) وه کو خوی ده خوینتبه وه ، کاتی پینانه ی نایدولوزی له ته زموونی پیشتری شیرکوذا له پرؤسه ی داهیناندا ده گوزا بؤ پینانه ی شیعری و له جیهانبینی نایدولوزیبه وه جیهانبینی شیعری به ره مده هیئا، روویه کی توانای داهینانی شیرکو ناکرا ده بوو ، لیژه شه وه رووکردنه ته زموونیکي نوی روویه کی تری توانای داهینان ده خاته روو .

وه ک گوتمان نه گه ر ته زموونی پیشتری شیرکو له گوتاری مانه وه دا به رجه سته بوویت و ته وه ی جیگیرکردیت که هه ر یه که وه کو پاله وانیکي براره سه رنجی میژوی خومان بده ین ، نه وا له « په ریزادو نافات » دا پیمان ده لیت ؛ نیمه خودیکي تیکشکاوین ، خودیکي بیناسنامه ، خودیک که به دینوایی میژو هیچ پراکتیکیکي دیاری نه بووه .

(من) ی بکه ر که خودی شاعیره نیستا دوا ی کاره سته کانی تیکشکاندن راوه ستاوه و له و میژوه ده روانی که وه ک ویرانه یه که و توانای خود دروست کردنه وه ی نه بووه و تاکو سته وه حتی نیستاش نه یتوانیوه (بیروکه ی خود دروستکردنه وه پراکتیک ، به لکو [زیندوو بوونه وه کافان له رابردودا خود فریودان بوون ، خه ونه کافان زب و له ته نکاودا مه لسه مان کردووه و شاعرمان نازارداوه و فیبری ناخاوتن نه بووین] ته وه راستی میژوی نیمه و پراکتیک کردنمانه له پانتایی ته و میژوه دا .

نیستا (من) ی بکه ر ده لی ته وه ماهیبه تی راستی (من) ه که یه یوه ست به جیهانبینی شیعروکه ده بته ماهیبه تی نه ته وه ، (من) نه ک « رابوونه وه » ی پراکتیک نه کردووه ، به لکو ره وان ی « رابوونه وه » ی هه ره س پینانه وه و هه شان له ته ک فاکته ره کانی تیکشکاندن خودی خودا کاریکردووه ، هه ره ک پیشتر گوتمان (من) له پراکتیک کردنی خودکوشتنیکي ناراسته وخودا بووه .

(من) داوا له ره وان ی زیندوو بوونه وه (په ریزاد) ده کات که به م تایبه تیبه تی تیکشکاندنه وه بیناسی و له ودیوی زانینی ته و راستیانه وه هه ولی خود دروستکردنه وه بدات و له ویشده وه میژوی نوی و عیشقی نوی و گولی نوی بخولقینی .

نیستا له سه ربنه مای روانین و پراکتیک کردن و تیرامان (من) میژوی خومان که میژوی بکه ری ده قه که یه به م شیوه ی خواره وه به پیی تافه کانی دیاری بکه ین ، نیستا کاتیکه (من) توانای ته وه ی نیبه ناماده بوونی خوی تیدا بسه لمینیت ، رابردوو سه رده می تیکشکاندن و هه ره سی (من) ه ، ناینده تافیکه (من) ده خوازیت بیته تافی رابوونه وه و پراکتیک کردن و خود سه لماندن ، که واته نیستا به پیی (من) ی بکه ر :

رابردوو = تافی تیکشکاندن و هه ره س و لده ستدانی ناسنامه یه .

نیستا = تافی ناگرده یی و رامانه له ته نجامه کانی تیکشکاندن .

داهاتوو = تافی نه ناسراو له رووی پراکتیکه وه و هیواخواستن بؤ رابوونه وه .

شیعری (په ریزادو گوله که ی دوژمنی و نافات) سه ره تای نوین که پیشتر لای شیرکو چ له رووی بنیادی شیعریبه وه چی له رووی جیهان بینیه وه « هه ولدان بؤ بنیادنانی گوتاریکی نوی ته ده بی » ناماده بوونی خوی نه سه ماندووه . گه رچی ره نگه وه کو سروشیکي زور لاواز له سه ره تای روانگه وه ده رکه وتیت ، به لام ته م وه کو شاعیر له دوا ی ته م سه ره تایه نه رویش و زیساتر رووی له پانتایی میژو و رامیاری کردوه ، له ویش گوتاری مانه وه ی بنیادناوه ، که وه ک فاکته ریک کاریکي ده کرد بؤ سپاردنی ته ته وه به نیایی مانه وه ، گه رچی زوریه یکات ته م مانه وه یه وه کو باریکی چاره نوی « قه ده ر » خو سپاردن به ده ره وه ی خود ده رکه وتوو و مانه وه باریک بووه له ده ره وه ی پانتایی میژو و جوگرافیای رامیاری نیمه دا برپاری له سه رداوه و نیمه وه کو « خود » ی خومان هیچ رولیکمان له و برپاره بان کارلیکردنیدا نه نیبیه . ته م سه ره تایه کی که له شیعری « نافات و په ریزادو گوله که ی دوژمنی » دا به دیارده که ویت ، سه ره تای بنیادنانی ته زموونیکي نویبه لای شیرکو و رنگای به ره و بنیادنانی ته زموونی شکسته ، که به پیچه وانه ی ته زموونی پیشتریبه وه « به ره مهینانی گوتاری مانه وه » که ته زمونیک بوو پانتایی گومان و گرمان و تیرامان و تیروانینی رژه بی تیدا سراپه وه و نیایی ناماده تاکه ته لته رناتیقه ، ته و نیاییه ش له ته نجامی کارکردن له نیسو میژوو و رامیاریدا وه به رهاتوو . که سرپنه وه ی پانتایی پرسپار له گه ل خودا ده هیئی ، له راستیدا سرپنه وه ی پانتایی پرسپاریش مانای گه رانه وه بؤ سته کانی به ر له به ده ق بون ده گه یه نیت ، به لام شیرکو له و شاعیره تاک و ده گه مه نانه یه که توانای دروستکردنی پرسپاری له پانتایی میژو و سیاسته تدا هه یه .

له و پانتاییبه شدا په ناگایی و هوش فاکته ری سه ره کی به ره مهینانی ده قن ، ته م باره ش راسته وخو ده گه ل کارکردن به پیی پیوه ری نایدولوزی و له باریکی تردا دروستکردنی سه ره رمان بان دوخی ناسایی که له ته زموونی شیرکوذا « پیشمه رگه ، سه روکی سیاسی ، حیزب » بووه هاوشانه . هه ریه که له مانه ته و باوکه رزگارکه ره بووه که مرؤفی کوردیان له قولایی تراژیدیای کاره سات و شکستدا رزگارکردووه .

به لام له (نافات و په ریزاد) دا شیرکو له ده رگای ته زموونی شکست ده دات ، ته زموونیک که نیایی ناماده جیگای نامینیتبه وه ، تیرامان به رامبه ر میژو و که سیه تی نه ته وه و که سیه تی داهینه ر (خودی شاعیر) جیگای ده گریته وه .

له رووی بنیادی فرمانه وه له م شیعره دا روویه رووی تافه کانی رابردوو ، رانه بردوو هه روه ها رابردوو به رده وام ده بینه وه ، هه روه ک تافی رانه بردوو که ده می ئیستا ده نوینی له رووی کاریگه ری سیمانتیکانه وه هیندی جاریش به هوی ناوه لفرمانی کاته وه پیژانه ی ناینده ش ده دات . تیکه لکردنی سه رجه م تافه کانی فرمان که هه رسی تافی زه مه ن ده نوینی (رابردوو، ئیستا، داهاتوو) هاوشانه له گه ل باری هه ست به شکست کردنی (من) دا و کاریگه ری پرۆسه ی تیکشکاندن وه های لیکردوو که په یوه ست نه بیت به یه ک تافه وه ، نه مه ش له و روانگه یه وه بینه ست ده بیت که نه بوونی ناسنامه و نا ناماده بوون له ئیستادا ده گه رنینه وه بو ساته کانی تیکشکاندن واته رابردوو.

هه ر کاتیکش له و شکسته راده مینج هبوای دروستیونه وه بو ناینده ده خوازیت ، نه مه ش پانتایی کات له شیعره که دا فراوانده کات که راسته وخز په یوه سستی نه و بواره یه که شیعری شیرکو کاری تیدا ده کات و بریتیه له پانتایی میژو ، میژوش خویندنه وه ی رووداوه کانه له رووی کرۆتۆلۆژی وه .

فرمانی ده قه شیعری (په ریزاد و گوله که ی دوژمنی) له ریژه یه کی به رزدا فرمانی تیپه ره ، نه وه ش په یوه سستی دوو دوخی بکه ری ده قه که یه . بکه ری (نا ناماده یا سایکۆلۆژی) که له ده قیگی رامیاری یان میژویی وه گو (په ریزاد) دا نه و بکه ره بریتیه له هیزی تیکشکینه ری بکه ری (سینتاکسی) که لیژه دا ده بیته هیزه تیکشکینه ره کانی که سیتی ئیسه وه گو نه ته وه ، نه مه له لایه که وه ، له لایه کی تریشه وه فرمانی تیپه ری ده قه که که بکه ری (من) ن زیاتر نه و ساتانه به دیاره که ویت که پراکتیکی نیگه تیفی نه نجامداوه ، پراکتیک کردن به ئاراسته ی تیکشکاندنی که سیتی (من) خوی ، که نه مه ش پیژانه ی پرۆسه ی (خوگوشتنی) من زیاتر به رجه سته ده کات . هه روه ک پیشتی لیبی دواين ، به واتا (من) وه گو خودی بکه ر « شیرکو » واخوی ده بینی که { بکوژی هه تاو ، روبار ، گوله گه نمی په نجه و بکوژی بارانی سه وزو و سووو و بکوژی به خت و بکوژی له ش } ه ، نه مه ش مانای نه وه یه که (من) وه ک بکه ری ده قه که وه هیزی جوله و دروستکه ر له پانتایی ده قه که و گواسته وه شی بو نیو پانتایی سیۆسیۆلۆژی کاری له سه ره موو نه و توخمانه ی سه ره وه کردوو و له ناویردوون که تیکرا پیژانه ی رابوو وه و زیندووونه وه خود دروستکردنه وه یان هه لگرتوو په یوه ست به جیهان بینی شیعره که .

له بنیادی ده قه که دا (ناوه لئاو) که بوته بته مای دروستکردنی گه لیک وینه ی جوراو جورو لیکچراو پانتاییه کی گه لیک فراوانی داگیرکردوو ، نه م باره ش ده قه که ی کردۆته ده قیگی پیاه لده ر « وه سفی » و وه ستاو ، ناوه لئاویش دابه ش بوون بو ناوه لئاوی نیگه تیف و ناوه لئاوی پۆزه تیف .

بکه ری نه و رستانه ی ناوه لئاو تیاياندا نیگه تیفه (من) ی بکه ری سینتاکسی ده قه که یه ، سه رجه م ناوه لئاوی نیگه تیف به مه به سستی به رجه سته کردنی دوخی تیکشکاندن و ناکرده بی نه و بکه ره کار ده که ن ، ناوه لئاوی نیگه تیف تیکرا به مه به سستی ئادگارکردنی (وه سفکردنی) نااماده بوون و شکستی که سیتی (من) ی بکه ر ، واته که سیتی نه ته وه به کار هاتوو .

نه و ژماره که مه ی ناوه لئاوی پۆزه تیف که له ده قه که دا به کارهاتوو ، ده که ونه نه و پانتاییه وه که وه سفی (فینیسیا و نه لیزابیت و دانتی و فان کوخ و بیتهؤفن و دوستۆفسکی و لورکا) یه ، به واتا وه سفی پۆزه تیف په یوه سستی ده ره وه ی (من) یان (نه وان) ه ن که بریتین له خودی نه و داهینه رانه و نه و شارستانی و میژوه ی که نه وانی به ره مهیناوه ، نه ویش شارستانی ناماده و خاوه ن ناسنامه ی روژناواییه .

هاتی نه و وینه چهره و پرو لیک پچراوانه ی که لیژه دا ناوه لئاوی ده قه که توخمی سه ره کی به رجه سته کردنیانه په یوه سستی ئیشکردنی نه ست و ناگاییه که له سه ر زه مینه ی شکست و سه رنجدانی شکستی (خۆ) به دوا ی یه کدا وینه فریسه دات ، پچرپچری و جیاوازی نه و جیهانینی و پیژانانه ی که هه ر وینه یه ک یان چه ند وینه یه ک به ره مدنیته ، به لگه ی به دیار که وتنی کاریگه ری پرۆسه ی تیکشکاندن و له هه مانکاتدا پشتکردنی (من) ی بکه ره له وه لام و چاره سه ری ناماده که پیشتی له نه زمونی شیرکو دا باریکی ته واو دیارو ئاشکرا بووه ، لیژه دا نه و نیاییه ناماده یه ون ده بیت و له بری وه لامه ناماده کانی ئایدۆلۆژی ، شاعیر به دوا ی دۆزینه وه ی پرسیاردا ده گه رپت .

ئیستا نه وه مان بو ئاشکرا ده بیت که شیعری (په ریزاد و گوله که ی دوژمنی ، ئافات) سه ره تایی نه زمونیکه نوین لای شیرکو ، شکاندنی سنوری گوتاری مانه ون و هه لگدان به ره و بنیادنانی نه زمونیکه تر که (نه زمونی شکسته) ، نه مه ش پشتکردنه له شیواز و جیهانینی پیشتی که له سنوری خۆسپاردن به نیایی ناماده و ئاراسته کردنی ئایدۆلۆژیانه دا

گیری خوارد بوو ، نه و باره ش په یوه سستی باری وه ستاندنی کورد بوو وه که نه ته وه یه ک که هه رده م چاوه رپانی ده سستینادیار (قه ده ر) ده کات .

چاره نویسی خودسپاردن به « نه وانی تر » ، واته به ده ره وه ی خود یان زیندوکردنه وه ی هه موو که سیتی تیکشکاو ی نه ته وه له که سیتی (قاره مانیک ، حزبیك ، سه رکرده یه ک ، دا) ، یان خودسپاردن به سروشت و گه رانه وه بوی به مه به سستی هاوشاهه نگی بوون له پیئاوی بنیادنانه وه دا ، به لام له (په ریزاد) دا هه موو توخمه کانی بنیادی ده قه که به مه به سستی به رجه سته کردنی بزۆینه ریتی و نه و نه زمونی شکستی که له نه ستدا گیره ده گوازیته وه بو پانتایی ده قه که ، به لام دوا جار (من) وه گو خودی بکه ر ده بیته (نه ته وه) ، سه رباری گیزانه وه ی ساته میژویییه کانی تیکشکاندن بیته وه ی بکه ری تیکشینه ر دیار بکات خوی تاوانبار ده کات له به ره وه ی که هۆکاره کانی زیندووونه وه یا سیمبوله کانی زیندووونه وه ی هه ره س پیهیناوه یان نه پتوانیوه له گه وه ری گرفته کان تیگات و { شیعری نازارداوه ، له ته نکاودا مه له ی کردوو } له رووی پراکتیکه وه به ره و زیندووونه جوله دروستیکات .

له نه نجامی نه م پراکتیکه نیگه تیفه شیدا (من) خوی به تاوانبار ده زانیت و پییوابه چیتر نه له ناستی دروستکردنه وه دا ، نه ده توانی به و ئاراسته یه جوله دروستیکات .

بۆیه داوا له (په ریزاد) ده کات به مه رگی بسپیری و له و دیووی میژوی نه می تیکشکاو خۆتیکشکینه ره وه میژوی نوی و عه شقی نوی گولی نوی بخولقیستی ، نه مانه ش سیمبولی دروستکردنه وه ی بنیادی تیکشینراوی که سیتی نه ته وه بی ئیسه ن و ته نها له سه ر بته مای نه و تیزوانینه وه ده توانیت هه نگاو به ره و ناینده ی نوی بریت .

لیژه دا نه وه ئاشکرا ده بیت هه رچۆن شیرکو له بنیاد نانی (گوتاری مانه وه) دا له پانتایی میژوی بزۆتنه وه ی رزگاریخوازی نه ته وه بی ئیسه دا گه لیک پیش ئایدۆلۆژی و به رنامه و ستراتیویه تی بزۆتنه وه که که وتوو ، هه مان شیوه له بنیادنانی (گوتاری شکست و نه زمونی شکست) یشدا هه رچۆن به درۆیایی قۆناعی دوا ی روانگه له ریزی پیشه وه ی رابه رانی گوتاری مانه وه دابوو له شیعری کوردیدا ، هه مان شیوه ده به ویت له بنیاتانی نه و نه زمونیه نوییه شدا که به نه زمونی شکست له نه ده بی کوردیدا ناویرمان کردوو { بروانه خیتابه کانی نه ده بی کوردی ژماره / پینج / گوڤاری - خه رمانه } دیسان رابه ر بیت ، به لام ناشی نه و راستییه پشتگوڤخریت که

سه ره تاي ئەم ئە زمونە بە بئايەکی شیعری بە هێژە وە هەر لە سه ره تاي حە فتاکانە وە لای (ئەنوەر قادر) بە دەر کە وتوو و بە تاییبە تی لە هە لایە ستی (زیندە خەون و تارماییە کان) دا ساڵی ۱۹۷۳ بە تەواوی بەر جەستە کراوە و شێرکۆ دوا ی بیست ساڵ دە گەرێتە وە بۆ ئە و ئە زمونە ، بە لای ئیستا شێرکۆ قول دە بیته وە بۆ ناخی رووداوە کان و کە لاوە بە کی سیۆسیۆلۆژی و میژویی و ره وشتی دە بینی و پیمان دە لیت : ئە مانە برینە کانی ئیسمەن ، ئیسمە ی بیبون و نا نامادە ، ئیسمە ی بیناستامە و ئیسمە ی شایانی سه رزە نشت ، هەر چۆن کاک ئە نوەر لە (زیندە خەون و تارماییە کان) دا پیئیکۆتین ، بۆ ئەم مە بە ستە بروانە (نوسەری کورد ژمارە ۳- ۴ خولی راپەرین ، زیندە خەون و تارماییە کان و دە نگێ ئە نوەر قادر ، نویسی : عە تا قەرە داغی) .

شێرکۆ ئیستا لە ناسینی گە و هەری رووداوە کانه وە رادە بیته وە و لە ناو کارە سات و

کارێگەری پرۆسە ی تیکشکاندنه وە میژوی کە سیئی تیکشکا و و بیناسنامە ی ئیسمە دە خوئینته وە ، پیمان دە لیت : ئیسمە هێچ نامادە بونیگمان نییە ، خالیکی کوژاوە بین لە سه ر جوگرافیای خۆسە ماندن و نامادە بوونی ئە تە وە کان لە رووی ناسنامە و پراکتیکە وە ، ئیسمە لە تراژیدیای تیکشکاندن و لە چاوە روانی ئە نجامە تیکشکینتە ره کانبدا دە ژین ، ئیسمە ی ون و بیناسنامە لە ئە گەری مەرگ داين ... بە لای ئە بوونی ناسنامە ی ئە تە وە بی یانی سپرینە وە و سپاردن بە و دیوی میژو ، ئە مەش پیژانە ی وە ستانە لە سای مەرگە ساتدا ، لە بەر دە م چرکە ی ون بوونی ئە بە دید ، ئە مە جیهان بینی (پەرزاد و گولە کە ی دوژمنیە تی) کە خوئیندنه وە بە کی بابە تیانه ی میژو و کە سیئی ئە تە وە بی ئیسمە یە ، لە رووی راستیشە وە هە تا میژو وە ک خۆی ئە خوئندرێتە وە و هە موو روو دە زینو و شکست و هە ره سه کانی

پیشان ئە درێت و لە سه ر بنه مای تیگە یشتن لە راستی ئە و میژووە کارنە کریت نا شیئ ئە نجامیکی چاک بە دە ستیبت ، شێرکۆ لە دوا ی (دە ره ندی پە پوله) تاکو ئیستا گە لێک شتی نویسووە ، بە لام لە راستیدا تە نها (پەرزاد و گولە کە ی دوژمنی ، ئافات) دە شی و دە ک دە قی شیعری سه بر بکرین و مایە ی لیدوان و قسە لە سه رکردن بین ، پیم وایە سه رساری کارێگەری ئە زمونە حە فتاکانی « ئە نوەر قادر » بۆ نویسی ئە م جوژه شیعره شێرکۆ دوا ی خوئیندنه وە ی { گوناھ و کەرنه قال } ی بە ختیار عە لی بیری لە م جوژه نویسنه کرد بیته وە ، هەر چۆن بیئ شێرکۆ ئە گەر بە دوا یی ئە م ئە زمونە دا بروات ره نگە لە لایە ک خۆی لە شیوازی سووا ی پیشتی رزگاریکات ، لە لایە کی تیش ئە گەر بیە ویت دە توانی لە و هە موو نویسی مونا سه باتە دوورکە ویتە وە و شوناسنامە ی شاعیری ئە لە گیرفان بینی و خۆی لە پاشکۆ یە تی حیزب و باوکی سیاسی رزگاریکات .

گروپی مافی مرۆف لە په رله ماندا
په رله مان
۰۰۱۰۲ هیلسنکی
فینله ند
بۆ سه رکرده کورده کانی باشور ؛
په ریزینه !

نامه ی سه رهکی گروپی مافی مرۆف لە په رله مانی فینله ند
خاتو ئوله ئە نقیله بۆ سه رکرده کانی باشور

ئیمە نیگە رانی پر داخی خۆمان دە رده برین سه بارهت به بار و دلخی ترسناکی ژیا نی گە له که تان که دوو چاری گە مارۆیه کی ئابووری نوولایی هاتوو ، دلسۆزانه ش ئومید وارين که له دوا رۆژدا نه ته وه ی کورد بتوانی ژیا نی خۆی له سه یاه ی ناشتی و شکۆمه ندی دا بنیات بینی .

به هە رحال ، به پیئ ئاگاداری ئیمە ، ئە و په ره لمانه ی له سا لی ۱۹۹۲ دا هە لبرێردرا و هە رو هە حکومه تیش ئە مرۆ سه رپه رشتی نه ته وه ناکەن . پارته سیاسیە رکه کاره کان دە سینه و تاقم و کاریه ده ست و ناوچه په رستانی خۆیان چه کدار ده کەن .

به پیئ ئە و راپۆرتانه ی پیمان گە یشتوون ، مە ئموره کانی پۆلیس ، له به ندیخانه کاندا ، خە لک چه زره به ده دن و چه کداران به شیوه یه کی نا قانونی که سانی وایان کوشتوه که خۆیان به ده سه ته وه داوه .

هە ره شه و تۆقاندن و ئە لقه یه کی بۆشی پر ترس و بیمتان به رامبه ر به یه ک به کاره ی ناوه و له وانه یه ئیستاش هە ر به کاری بیئ . هە روا راپۆرتە کان دە لێن که ئە و رووداوه دلته زینانه له سه رده ستی چه کداران و کاریه ده ستانی پارته سیاسییه کان ئە نجام ده درین ، یا ئە و دام وده زگایانه ی له بن با لی ئە واندا کوئترۆلی سه ربازی ناوچه که یان له بن رکیفه .

هە لبه ته ئیمە په ی به وه ده به یین که له رووی قانونییه وه خۆبه رپوه بردنی کوردان هیشتا نه برپاوه ته وه . ره وشی ئیوه نه چه سپاوه . بگره دوا روژی میله ته که تان له مە ترسیدایه . که لیک هۆ هە یه ، هە روا پیوستییه کی ناشکراش هە یه بق هاوکاری کردنتان له لایه ن دنیا ی ده ره وه .

ئیمە ده مانه وی پی له سه ر ئە وه دابگرین که شه رعیه تی خۆ حکومداریه تی به ستراوه ته وه به سروشتی حکومه ت خۆی . به وه ی ئایا ئە و حکومه ته ریز له یاسا و ناسایش و به تاییبە تی مافه کشتییه کانی مرۆف ده کری یانا . هە ره ها مه سه له ی یه کسانی ژن و پیاو بایه خیکی که وره ی هە یه . له م رووه وه نه ته وه ی کورد له رۆژه لاتی ناوه راستدا ، هە میشه پۆزه تیفانه بیهاوتا بوه .

ئیمە دلسۆزانه به هیوا ی ئە و په ری سه رکه و تنتانین له و ری یه دژواره ی له به رده متاندا یه بق ناشتی و خۆ به رپوه بردنیکی سه قامگیر .

۱۹۹۵/۷/۵ ، هیلسنکی

ئوله ئە نقیله

ئە ندامی په رله مان

سه رهکی گروپی مافی مرۆف لە په رله ماندا

فینله ند

نامییری زورنا

به شی دیکه ی ندم نامیره (پیک) ی پیده لین
(برپوانه وینه که به شی B) نه مه شیان
بریتیبیه له پارچه قامبیشیکی گچکه ی جلوری
(پوکه - واته نه رم) که ده خریشه ناو (لووله
) یه کی ته نه که وه و به پارچه (ته نه که یا
خود - کودی - واته کوله که) به کی
بازنه بی (برپوانه به شی C) کوتایی دیت که
له شیوه ی (۱۰۰) فلسی دایه ، ندم
پارچه به ش بلا نه وه به زورناژن (با)
له ده مه وه وه رنه گری، به لکو له که پووه وه .

جوړه کانس زورنا

زورنای عه ره بی :-
به قه باره بچوکی له ش و ره حد تبیه که ی
ده ناسری .

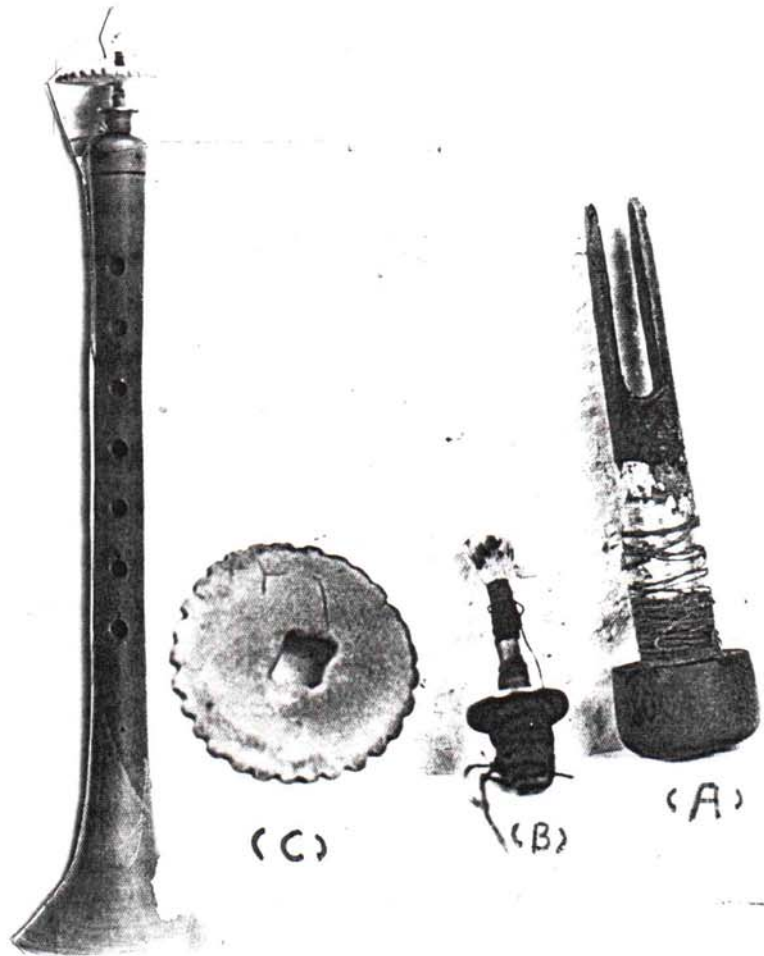
زورنای کوردی :-
چ له رووی ده نگی بی یا قه واره ، له
زورنای عه ره بی که وره تره .

زورنای به سره :-
له هه مرو رووید که وه له هه ر دوو جوړه کانی
سه ره وه که وره تره (بلاوکراوه ی القیشاره
ژماره ۲۷ ی مانگی نادار ، سالی ۱۹۷۶)
ده نگیسی که ره تره قه به تره ده بیت به پیچه
وانه وه ش ، ده نگی ناسک و تیژ و باریک تر
ده بیت ، نه مه ی خواره وه ش قه واره ی دوو
نامییری زورنایه .

زورنای به که م
له صوزه خانه ی فولکلوری قه لای هه ولیتره
دریژی = ۲۹ سم ه
تیره ی ره حد تبیه که ی (۷) سم ه
زورنای دووه م
له مه ر - خدرمه رجان - ه
دریژی = ۴۲ سم ه
تیره ی ره حد تبیه که ی (۱۱.۷) سم ه

ده رباره ی ندم نامیره ده خوئینه وه :
(زورنا) لووله به کی داره ، لای خواره وه ی
وه که ره حد تبیه کی ناوکلور و لای سه ره وه ی
لووله که شی ، پارچه به کی داری دوو فلیقه ی
تیدایه ، پییده لین نیره ، ندم نامیره به (فارسی)
سورنای - واته (نه ی سوور) ی پیده لین و
(زورنا) ش له نه سلدا وشه به کی (تورکی)
به ، هه رله سه ده ی چواره به می زایننه وه ش
(نای سپی) و (نای ره ش) و ... تاد
له نیرانا به کارهاتووه . { دکتور حسین عدلی
مه حفوز ، معجم الموسیقی العربیه ، هه روه ها
دکتور حوسه بن عدلی مه حفوز ، کتابی -
قاموس الموسیقی العربیه ، لاپسه ری ۸۵ ،
به بغداد سالی ۱۹۷۵ دار الحرید للطباعه }
(زورنا) نامرازیکی - مه به سستی نامیره -
(موسیقای فویستی میلی کوردانه به ، له
دار دروستده کریت ، بنه که ی له شیوه ی)
نه ی (دایه ، سه ره که ی زل و پانه له شیوه ی

(زورنا) به کیکه له نامیره کانی فوو ، له دار دروستده کریت ، به شه سه ره کیبه که ی
ندم نامیره له به شه کانی دیکه ی دریژ و گه وه ره تره و بریتیبیه له لووله به کی دریژی کلور
لای سه ره وه ی (وه که سه ری نامیری (باله بان) وایه و لای خواره وه ی شی ، وه که ره حد تبیه
) له لای سه ره وه ی (نه و سه ره ی که پیکه که ی تیده خریت) پارچه به کی هه به { برپوانه
وینه ی ژماره ۱ به شی A) ، ده چینه ناو کلورایی لووله ی زورناوه و پییده لین : (نیره)
له ناو لووله ی زورناشدا ، به ناسانی ده توانین بیخولینینه وه ، که جیگای خوی گرت ، ده گاته
نزیک کونی سیبه م (له حدفت کونه که ی رووی سه ره وه) ی زورنا و له رووی دواوه ش
به کی کون هه به ، نه مه یان ده که وینه ناوه ندی کونی به که م و دووه م ، کونه کانش په نه
یان ده خریشه سه ر ، هه ندی زورناژن ، له له شی ره حد تی زورناکه ش ، چه ند کونیک
گچکه ده که ن ، بژ نه وه ی ده نگی نامیره که (زر - واته - قه به) نه بی ، به لکو
ده نگی به ره و (به رز - واته - باریک یاخود تیژ) ی پروات .

نامییری زورنا و چه ند به شیکی

ره حه تی دایه ، به هۆی پارچه به کی بچوک که پیتی نه وتری (پیکه) و به ده م نه گیری و فووی پیداده کری ، زورنازه نی وه ستاو شاره زا ، به هه ناسه و ده ست و په نجی ده هونه روه ربیه وه ، ناوازی ساز و به سۆز و به سته ی پرچۆشی تاد [گوڤاری به بیان ژماره ۵۶ ی ته موزی ۱۹۷۹]

میژووی نامیرکه

له نیگاری هه لکۆلۆوی (تاق وستانی ، سه ر ده می ساسانییه کاند) ریژی دووه می موسیقاژه نانی دوا ی پادشای نه و کاته ، پیاویکه (زورنا) ده ژه نی [د. ص. ره شید ، الالات الموسیقیه فی العصور الاسلامیه ، لاپه ری ۲۶۹]

زورنا ده گه ریته وه ، بۆ سه رده می پیش ئیسلام ، بۆ سالی ۱۶۰ ی زاینی ، نه من رام وایه نه م نامیره له نامیری (بووق - واته - شه پپور - که میژوی ده گه ریته وه بۆ ۲۶۰۰ سال پیشزاینی وه رگیرابی ، نامیری (نوبوا) ش هه ر له م نامیره وه رگیراوه و په ره ی پیدراوه .

دروستکردنی زورنا

هه ندی له زورنازه نه کان ، نامیره کانیان ، له تورکیا و سوریا وه بۆ دئ ، له موسل یش دووکس هه بوون به ناوی (سه عید فه یلی و نه جیم فه یلی) نامرازی تابه تیان هه بوو نه و زورنازه نه ی مه به سته بوابه ، داری فه یسی دوا ی نه وه ی زۆر چاک وشک ده بوه وه ، ده بیرده لایان و نه وانیش بۆیان دروستده کرد ، واته شیوه ی ره حه تی لای خواره وه ی نامیره که و دووفلیقه ی ناو کلۆرابی سه ره وه ی لووله ی زورنا و حه فت کونی سه ره وه و په کی بنه وه بۆ په نجی ی ده کرد تاد ، به لام بۆ پیک ی زورنا سه عدی نادر ، ده لی :

بۆ نه و مه به سته ده چونه جیگایه کی فه میشه لانی هه بیته ، وه ک کانیه ی کۆیه ، جۆره فه میشیک هه یه (پوککه) ی ده لینی ، ره نگ ی سپییه ، که به دوو په نجی ده یگوشین . مه یله و نه رمه . نه و جا نه و فه میشانه خو شده که بن و کلۆرابی ناویان پاک ده بنه وه و ، به پارچه قوماشیک ده یگوشین ، نه و کاره دوا ی پارچه کردنی فه میشه کان ده کری . قوونکی یه کیک له سه ره کانی پارچه فه میشه که به ده زوو ، جوان ده به سته ی ، دپاره سه ره که ی دیکه ی فه میشه که ، به هۆی به سته ی سه ره که ی نه ولا ، ده می ده کریته وه ، نه و جا به نه سپایی ده یخه یته ناو کونی لووله یه کی

کانزایی باریک ، بۆ نه م مه به سته لای ته نه که چی یا زیوچی ناماده مان کردوه ، نه و جا به چه قۆیه کی گچکه و زۆر تیز قه میشه که ده برین و خو شده که بن ، هه ر زورنازه نه به گۆیه ی دلی خۆی نه م کاره نه نجام ده دات ، زۆریه ی زورنازه نان ، به ده سته خۆیان (پیک) بۆ زورنای خۆیان - چی ده که ن - واته - دروستده که ن (کاتیکیش ، زورنازه ن بچج بۆ سه رشایی و داوه ت ده بی (۱۰ - ۱۲) دانه له و قه میشانه ، له ناو قودوویه کی تاییه تدا ، وه ک به ده گ هه لگرت .

زورنا نامیرکی میلییه و ته نیا بۆ بوونه کانی دنایی ، به کاردیت و به هیچ شیوه به ک له بوته ی نابیندا به کارنایه ت ، به لکو له هیندی شوین هه ره به گوناھی ده زانن و گویشی لیناگرن .

ناوی نه م نامیره له فۆلکلۆری کوردی و شیعی شاعیراندا :-

۱- بی زورنا هه لده په ری (شیخ موحه مه دی خال ، په ندی پیشینانی کوردی ، لاپه ری ۱۲۷ .

۲- سیر بخۆ و (زورنا) لیده (په ندیکی گه لیک باوه)

۳- ساین له (زورنا) بیژی ناهیت (نه حه ده فه ره نی - کتییی کانی ، لاپه ری ۷۲

۴- زورنازه ن که برسی بوو ، بیری کفته ی شایی ده کات . (شیخ موحه مه دی خال ، په ندی پیشینانی کوردی ، لاپه ری ۲۶۱

۵- به گیره ی هه ره په رکی (زورنا) له ده ده ری [عومه ره ده شته کی ، په ندی کوردی ، لاپه ره ۱۱۱]

۶- خه یالم وایه زورنایه ک ، له سه ر شاخ و چیا لیده م تاد [بورهان قانیع ، دیوانی قانیع ، لاپه ره ۱۳۶]

۷- من و زورنا) و س پی ی و (ده هۆل (لیدانه تامردن) موحه مه دی مه لاکه ریم ، دیوانی بیکه س ، ۱۹۸۰ به غذا ، لاپه ری ۱۲۶ .

زورنازه نانی به ناوده نگس کورد

خوا لیخۆشیوو (خدر مه رجان) ناوی ته واوی (خدر عه ولا مه رجان) هه ، به مام خدر مه رجان ناسراوه ، هه ر له ته م نه ی مندالییه وه دایک و بابی ده مرن و خزمسانی به خبۆی ده که ن ، دواتر ده گوازیته وه بۆ شاری هه ولیر له وی (نه حه ده گۆرابی) زورنازه نی به ناوده نگ ده ناسی ، ناوبراو زورنازه نی ناوچه ی هه ولیر بوه .

کچی گه وره ی خۆی پیشکه ش ده کات ، نه و تیکه لیبیه ده یخاته سه ر خولبای هونه ری زورنازه نی .

به رای مام خدر مه رجان ، به ناوده نگ ترین هونه رمه ندانی نه م بواره (مام ده نوون) و (عوسمانوک - نی لای کۆیه) بوون .

{ عه زیز عوسمان عه بدولا } که به عه زیز خه له کانی ناوی کردوه ، خدری عه ولای شیخه ی ، مام حه مه ده مین مامی حه مه سور تاد .

سه ید که ریم سه ید شیخ موحه مه د سه ید یونس ؛ سه ید که ریم ده هۆلکوتی زورنازه نی به ناویانگ (سه یده کۆره) بووه ، واته باوکی خۆی ، دپاره زورنازه نی له باوکییه وه فیبووه ، سه ید کۆیره که هه ر دوو چاوی کۆیر بووه ید که مجار بوه که شمشالی ناسی لیداره ، دوا یی خولبای زورنا ده کات و خۆی فیر ده کات ، به که مجار ده هۆلکوتیکی جو هاوکاری ده کات که ناوی میکاتیل ده بی و خه لکی ده ره ندی گۆمه سپان ده بی ، دوا ی نه و کورپکی ده ره ده رو هه تیم و بیکه س که ناوی عه بدولا بووه هاوکاری ده کات .

ته ها سالح حوسین

نه مشیان قوتابی باوکی بووه ، باوکی ته ها زورنازه نیک بووه له کوردستان وینه ی نه و که م بووه ، توانای نه م هونه رمه نده شتیکی سه یرو سه مه ره بووه ، وتراوه له سه ر پشت درێژ ده بوو ، باگوردانه کیان ده خسته سه ر سنگی و ده هۆلکوت له سه ر باگردانه که داده نیشته نه و نه ویش ده ستیده کرده زورنا لیدان .

حه مه چاوه ش :

حه مه زورنازه نیکی گه لی به ناویانگ بووه ، میژدی (زوله یخا وه لی - گۆرانبیژ بووه ، دواتر کۆژراوه ، ماوه یه ک له سه رکه پکه کان لای عه باسی مه مه نداغای چاوه ش بووه ، له زورنا و دوزه له و بلویر و باله بانژه نی تاد ، زۆر وه ستابوووه ، هونه رمه ند قاسم که ریم ده لی : مام فه ره ج یه ک له باشترین زورنازه نان بووه ، باوکیشم له ده هۆلکوتانا وه ستای چاک بووه ، نیمه هۆزکی زۆر بوینه ، له بته ج و بناغه وه هه ر هه موومان چاوه ش بوینه ، کور له باوک و باوک له باپیر و نه ویش له باپیره گه وره فیبری موسیقا بوینه !!

جو اناسی

کۆرپنی له فارسییه وه بۆ کوردی زاریسورانی

سە رێکە سەحە هە سەرە قە هاروف

Jugement Synthetique a Priori

یه کێکە له توژینه وه بنجینه یه کانی (کانت) له باره ی نه مه وه یه که زانست به چ رویدە که نه نه نجامدیت . دیاره به یانی ته واوی نه م داخوازیه له چه ند دێرپکدا جیگه ی نایته وه ، به لام به سه رکردنه وه ی به شیکیان به کورتی و له پیناوی روشنکردنه وه ی هه ندیک لایه نی نه م کتیبه ، به تایبه تی دواین لایه ره کانی به شی یه که میدا پێویسته .

کانت ، ده لیت : یه کێک له بنه ماکانی زانستی مرۆف « هه ست - به » و بنه ماکه ی تری « بیر - ه » داوه ری یاخود زانست به دیهینانیش بریتیه :

له مه دی که به که میان وینه یه که له جیهانی ده ره کی به یاریده ی هه سته کان له وێژداندا یان بیردا نه خشه گریت ، نه و کاته توانای هوش ده که وینه کار به پینی بنجینه و یاسای دیارکراو که به م کورته یه ناتوانین هه مه بی رونکه یه وه ، نه و کاته نه و وینه یه یانه و شیوه گوشه کات و شتی که له خۆی بۆ زیاد ده کات ، به م شیوه یه پیکهاته یه که له هه ست و بیر یان هوش دروستده بیت که هه مان داوه ریبه .

نه وه ی که بیر له خۆیدا هه یه تی و له به کارهینانی هه سته کاندایه کاریان ده بات زانستی زه ینی یه ، چونکه له پیش درکاندنه وه هه ست بوونی هه یه و نه وانه ش { زانیاری پشین - ی المعرفة القبلیه = A Proiri } پنده لێن .

نه وه یه که زه ین له ریگه ی هه ست و نه زمونه وه ده رکی پیکردوه و نه نجامی هیناوه وه که « پاشینه = مؤخره » یه که له درکاندنی هه ستیدا و نه مه یه به { زانستی پاشینه = المعرفة البعديه = A Posteriori } ناوی نراوه .

نونه یه کی روشن له زانیاری « پشینیه » که به گشتی هوشه کبیه و به ره مه ی نه زمونه ، نابیت یاسای نه ندازه یی بیرکاری { وه که نه وه ی بلیم : کورتترین ریگه ، ماوه ی نیوان دوو خال راسته هیله } که واته مانای داوه ری نه مه یه که زه ینی مرۆف دوو تیگه ی جیاواز له یه که دی به یه که وه یه ستیت و بارگری گوزاره یه که به بابه تی نه هادیک بگه به نیت .

نه م داوه ری به ش جاریک زانیاری نوێ به ده سته خات و جاریکی تریان ته نه ا زانیاریک هه لده بۆریت که له خودی بابه ته که دا هه یه .

جۆری یه که م به داوه ری { پیکهاته = ترکیب Jugement Sythetique ناو ده بریت نه م جۆره که بارگری پیشتر له کرۆکی بابه ته که نه بیت و زه ین نه وانی به یاریده یه کی دی په یدا کردوه و بابه ت بۆته به سه ره وه نان ، وه که نه مه دی بلین : ته ن خاوه ن کیشه و بونی کیشی ته نیش شتی که نه یه که په یوه ندی به تیگه ی ته نه وه هه بیت ، به لکو بارگریکه که زه ین له جیه کی دیه وه به دیهیناوه و به دی دینیت .

جۆری دووه م به داوه ری { شیکردنه وه = تحلیل Jugement Analytique ناو ده بریت } له م جۆره داوه ریبه دا نه وه ی بابه ته هه لده گریت یا بارده گریت تازه نییه به لکو له خودی بابه تی « پیشتر » دا بوونی هه یه و به یاریده ی شیکردنه وه به شی دراوه ، وه که نه مه ی بلین : ته ن خاوه نی به ره (بعد)

چونکه هه بوونی به ر پیناسه ی سه رویده ری ته نه و شتیکیش به ری نه بیت راسته و خۆ ته ن نییه .

له سه ر نه م مه به سته ی سه ره وه له داوه ری پیکهاتوی پشینیه ، داوه ریبه که زانیاریک به ده سته وه ده بات « پیکهاته یه » یه و به دیهینانیشی نه نجامی پینه ستانی زه ینه و به کاربردنی زانیاری زه ینی خۆرسکی پشینیه یه .

Methodologie ناسینی رووه زانستییه کان

بریتیه له ناسینی رووه زانستییه کان یان هۆیه که ، که بیری مرۆف له پیناوه دۆزینه وه ی راستی له زانستی جۆراو جۆردا به کاری ده بات ، نه م لیکۆلینه وه یاریده ده ریگی زۆری بۆ چاره سه رکردنی کۆسبه کانی « زانست » یان به دیهینانی زانست داوه ، که به کێک له گه وه ترین هۆی فله سه فه ، نه ویش به م جۆره زانست په یدا ده کات و به های جۆره ها وشیاری که بۆ مرۆف به دی دیت . نونه ی زانیاری گشتی و زانستی فله سه فی چه ؟ له ویدا هه ستینکراو و دیاره کانی جیهان واته له راستیدا ماکی خاوی زانست گه لیک هه مه جۆره و په ی پێبردنیشی دژواره .

که سی توژه ر ناتوانیت نه وانه به رویده کی به هوشی و ته مه لی ، به پینی بریاردان لیکۆلینه وه ، به لکو نه گه ر به ویت توژینه وه یه که ده یکات به ره مه ی به ریک بیت ، ناچاره که به پینی یاسا و ده ستورکی تاقیکراوه وه کاربکات ، به واته یه کی دی ده بیت زانستیانه لینی ووردبسته وه . زانیی نه م ده ستور و رووانه و ریگه ی به کاربردنیان بابه تی زانستی میتۆدولوژیه .

ده لێن وشیاری له نه نجامی زانسته وه دیاره مه رجی سه رکه وتن و به دانا بوونه .

به لام له ریگه و رووداوه کانه وه به ری زانست به دیهینان هۆیه که که به یاریده یه وه ده تواندیت هه میشه به پیشکه وتنی نوێ و نوێتر مان بگه به نیت .

نه مه ش زانستیکی وشک و ئالوز و نه زۆک نییه به لکو باشترین بزۆینه بۆ فراوانکردنی چۆیه ی زانستی مرۆفایه تی .

میتۆلوژی به ته وا که ری وه دیهینانی تایبه تیتی زانستی ده زاندرت ، چونکه کاری نه مه یه له نیوان زانستی جیاوازا که مرۆف له جیهانی تایبه تخوازی نه مرۆدا نه وانه له یه که دی جیاوه کاته وه رووی په یوه ستی و به کگرتن به دی ده هینیت و نه م روانگه یه ش له ریگه ی ناراسته کردن به گرنکترین روی هاویه شی نه وانه وه که هه مان روو ریباری په ی بردنه به راستیه تی زانست نه نجامده دریت .

Mythologie دانوستاندن ده رباره ی نه فسانه

له روانگی زمانه وانیه وه میتۆلوژی مانای « دانوستاندن ده رباره ی نه فسانه » ، له م سه دانه ی دواییدا Mythe له ولاته روژناوییه کاندایه مانای داستانی ناراست واته درۆ { هه لبه ستراو } به کارده بردرا ، که به شیوه یه کی ره ها پیچه وانه ی راستی و به خه یالپلویان ره چاوده کرد ، نه م مانایه تایبه ته به تیگه ی زاواوه ی نه فسانه که به کار

هینانی له وه رگیژانی زماندا Mythe به کاردیت، له به رابه ریدا ته م رسته به به کار دیت { ان هذا الاساطیر الاولین } به لام له سه ده ی نۆزده به مدا تۆزه ره وان روی ته م خاله بوونه وه . ده برینی زاراره ی Mythe نه ک ته نها به تیگه ی بنچینه بی ته و هاوتا ناکن به لکو راستی پیچه وانه ی ته وه چونکه له زاراره ی عییل یا هۆزه کاندانه و نه فسانانه ی که ناوی Mythe ده گرنه خۆ نوینه رو بیستای راستیه له کاتبه ده ره کانن .

له نه نجامی ناگادارپون له م داخوازیه وشه ی Mythe مانایه کی تایبه تی به خۆه گرت ته ویش بریتیه له دانوستاندن له باره ی بابه تی ته م جۆره ته فسانانه که تیره هه مه جۆره کانی مرۆفی قوناغه دیرینه کان ده رباره ی خوداوه ند یا قاره مانانی سه ر به ناین و باوه ری گیانی میلی ته وان بوون ، چونکه زۆریه ی ته و نه فسانانه بۆ خودایانی جۆره کانی یۆنان هه لیه ستراون .

هه ندیک جار وشه ی میتۆلۆژی به روتی مانای زانستی ته فسانه کانی یۆنان ده رده بریت به لام ته مه راست نییه چونکه ته م جۆره ته فسانانه تاراده به ک له سه رانسه ری جیهاندا بلاون ، بۆ نمونه ته فسانه کانی هیند له ته فسانه کانی یۆنان که مترین ، زۆریه ی خیلده سه ره تایبه کان له ده ستییکی وریا بوونه و ی بیردا ته فسانه یان واته ته وه ی که دایانهیناوه ، به راستیان زانیوه و باوه رپان پیهه بووه ، چونکی راستیه تی ژبانیان به پیرۆز له قه له مده دا ، واته باوه رپان وابوو که جیهانی بوونه و ره بنه چه ی پیرۆزیه و « کات » له م جیهانه دا پیرۆز بووه و گشت راستیه کاتبه ده ره کان که ژبانی مرۆف جگه له دووباره بوونه و ناته واوی ته و شتیکی دی نیه و کاتی هه لهاتنی ته و کاته پیرۆز و مه زنه Temps Sacre - Grand temps یان له به رگی روداوی نمونه بدا ره نکپیاده ته وه .

ته فسانه کان روداوی « میژوی پیرۆز » ن له به رامبه ری ته مه شدا ته فسانه ناوبراوه کان داهینانیکن بۆ گشت کار و کرده وه به کی دواپی مرۆف و بۆ مرۆقیشه که به زۆرداری به ره فتاری نمونه بی خویان و قاره مانان که له و نه فسانانه دا گوێزارونه ته وه ، یان گیژانه وه ی کار و کرده وه یان له کۆتی کاتی « نیستا » پیدا { کاتی پیرۆز » سه ریه ست بووه و به کاتی « مه زن یان پیرۆز » ده گه ن .

بیرمه ندانی سه ده ی نۆزده به م به م ته نجامه گه یشتن که Mythe خه یالداریتی نییه ، به لکو ته زبکی بیری به که به ته رزی بیری مرۆفی نیمرۆکه جیاوازیه کی هه مه بی هه یه و به بۆنه ی نیشانه کردنی قوناغه کانی بیرده زاندرین له ته ووترین جۆری « بیری گه له کۆبی Pens- ee Collective » له ره وتی میژوا هه مان Mythe ن ، تا له م سه رده مه شدا « بیری

گه له کۆبی » به ته واوی له ناوه چوه به لکو شوینه واری ماوه ته وه ته ویش به شیوه ی هاوگیری کومه گه له مانای نیشانه یه کدا یا جه فه نگیکی کومه لایه تیدا .

بۆ نمونه ته و کاریگه ریه ی که نالای ولات له بیری خه لکاندا ده یخاته وه و ته وه سه ته ی که ده خرۆشیت له راستیدا هه مان جۆره هاویه شی بیسه ، ته م هاوگیریه هه مان دۆخه که له کومه لگه سه ره تایبه کاندانه له به رابه ر نیشانه ی دیدا هه بوه ، له هه مان کاتبیدا به کار کردن به ناوه رۆک Mythe به دی هاووه .

نمونه یه کی دی که له مانای ته واوی Mythe به درێژی میژو ماوه ته وه ، نه رستی پیرۆزکردنی نان وشه رابه له ناینی مه سیح دا Eucharistie که کاتۆلیکه کان به نوینه ری روده کی و ماسکی گوشت و خوینی مه سیحی ده زانن و باوه رپان وایه کاتی که ته م ده ستوره له کلیسادا په پره و ده که ن مه سیحی راسته قینه له نیوان گشتیاندا ناماده ده بیت .

ته مه نمونه یه کی چاکه بۆ رونکردنه وه ی وشه ی میتۆلۆژی و مانا راسته قینه که ی چونکه ته فسانه راستیه که ته مه یه که مه سیح تیگه یه ک نان له نیوان گشت موریده کابیدا به لاشده کات و ده لیت :

ته مه له شی منته و جامیک مه ی پیده دان که ببنۆشن و ده یگوت : ته مه شیان خوینی منه ، پاشان ته مه بووه هۆیه ک بۆ فه رامۆشکردنی کاتی مرۆف یا ناپیرۆز و گه رانه وه بۆ ده ره کات یا پیرۆز ، چونکه ته نها له م کاته « پیرۆزه » دایه که ده توانریت بوتریت مه سیح هه همیشه ناماده یه .

Naturalisme

سروشتی یی یا ره سه نایه تی سروشت

ره سه نایه تی سروشت له فه لسه فه دا ناوی قوتابگه یه که ، که سروشت له جیهانی داهیناندا به بنچینه ی به که م ده زانیت و باوه ری وایه که سروشت جگه له خۆی به شتیکی دی به وه به ند نییه ، هۆی هۆداری « علله العلل » بوونی نییه ، یا گه ر بسوون یشی هه بیت له خود یا له ده رونی سروشت دایه ته ک له ده ره ویدا . به رامبه ر به مه ناتورالیزم گه ر سه ر به هیچ هۆیه ک نه بیت ته و ماتیریا لیزمه Materialism ، ته گه ریش باوه رپان به هۆیه کی دروست که ره بوو له خودی سروشتدا ته و Panthesime له ، واته « یه ک بوون » = وحده الوجود .

به لام له نه ده بیاتدا ته م زاراره یه پیناسه ی ته واو و بشیری نییه ، ته نی به رویه کی گشتی ده توانین بلین ؛ سپوت یا خه سله تی ناتورالیزم به سه ر نوسه رانیک داده سه پیندریت که په بره ی « سروشت » بکه ن .

واته ته وه ی که ده یان بینی و ده رکیان پیده کرد هه مان شتیان تاراده یه ک بیکه م و زیاده تومارده کرد ، به کورتی لاساکه ره وه ی سروشت بوون و دروشیمان به یانکردنی هه سه ته راسته قینه کانه به و گوێره ی راسته و خۆ له سروشتدا وه روده که ویت و به پیده ستکاری کردنیان { واته هه لیژاردنی هه ندیک لایه ن و لاپردنی هیندیکی دی } یا تیکه لکردنی هه سستی خۆیان به وان { چونکی زۆرجار کاتیک مرۆف شتییک له ده راوی سۆزی خۆیه وه ببینیت له راستیدا چیه تی ته و شته ده گوێریت } .

Neo- Criticisme

ره خنه گری نوئی

قوتابگه ی نیوکرتیک له سه ده ی نۆزده یه مدا له ته لمانیا و فه ره نسا گرنگی هه بسوو و په رچه کرداریک بوو له ناست نایدیالیزمی ره های « هیکل » دا .

ته م قوتابگه به تایبه تی له فه ره نسا شیویه کی دژ یا پیچه وانده ی به رامبه ر به فه لسه فه ی پۆزیتیفیزم و فه لسه فه ی زانستی له خۆیدا گرت و به ناماده یی له باوه ری (کانت) دا له « ره خه نه ی هۆش » دا به یانکراوه و پشتی به بنه مایه کی ریزه بی ته و زه مینه ی باوه ریکی نوئی به دی دینسا به ستوه ، که به شی زۆری سه ریه ستکردنی مرۆفه .

ته م ره وته باوه ریکی نوئی به دیهینا و دامه زرتیه ره که شی به رینۆفه ر Renouvier ده ستپیده کات که به نه ژاد فه ره نسبه و له سالی ۱۹۰۳ دا کۆچبیکردوه .

شوینی ته و له هه ولدانه فه لسه فه کانی سه ده ی نۆزده یه مدا له م رووه گرنگی له خۆی گرتوه که جۆره گه رانه وه یه کی ریباز کردوه بۆ باوه ره کانی کانت { به کورتی به هه ندیک گۆرانکاریه وه } له هه مان کاتبیدا « زانستی » سه رو سروشتی « میتافیزیک » Positivisme نازاد کردو له بری ته ودا « په رستنی هه سستی » هینایه نارا .

به های کومه لایه تی باوه ری ته م قوتابگه له و روانگه یه وه یه که باسای سه ریه سستی تاکه که سی و رینمایای دانراوه ناکاریه کان ده سه پینیت .

ره خنە ی هونە ری

ره هبه رجه لال

گۆرپنی له عه ره بیه وه بۆ کوردی

به شی دووه م

هه لۆیستی جوانی

له کۆتایی به شی پێشودا، وتمان له و تۆژینه وه ماندا زاراوه ی « ئیستیاتیکا » ناماژه به بۆ فراوانترین و گرنترین تیگه یشتن له تیگه یشتنه کانی لیکۆلینه وه مان . چونکی ناماژه ی بابته تی وا ده کات ده شی کاری هونە ری باخود بابته تی سروشت بن ، ههروه ک چۆن ناماژه ی شتی جوان یا شتی وا ده کات که به لایه نی ده رککردنی ههست یا لایه نی تره وه به ها به کبان هه به ، وه ک شتی « نازه نین » و بالآ و گالته جاری { کۆمیدی } . پێشنیارم کرد بۆ شیوه یه کی کاتی : که ده شی به بابته ت بگوتری « ئیستیاتیکیه » هه رچه ند به شیوه یه کی دیارکراو ده رکی بکه یین ، واتا هه ر کات ئاسایی ته ماشامان کرد به نیازی چێژ لێ وه رگرتن لێی ، نه ک بۆ مه به ستیکی تر ، ئیسته پێوسته ئه م پێشنیاره شیکه ینه وه و فراوانتری بکه یین .

ئیمه بواری ئیستیاتیکا له سه ر بنچینه ی جۆریکی دیارکراوی « ته ماشاکردن » سنورده که یین ئه مه ش واته ئیمه شتی نابێژین ده رباره ی ئه و بابته تانه ی که به م ئاوایه ده رکه کړین . ئیمه گرفتی سنورکردنی ناوه روکی ئه م شتانه و ، سه پوته هاویه شه کانیان به لاوه ده نین - ته گه ر سه پوتی هاویه شیان هه به ی - نه م گرفته به کراوه یی جێدیلین . لێ چه ند تیۆریکی لاسکاری جوانانی هه دن ئه م هه لۆیسته ده گرنه به ر ، ئه وان وه ک ئیمه له وه وه ده ستپێناکه ن و په رسن : « تاقیکردنه وه ی ئیستیاتیکی چه ؟ » به لکو وا ده نۆژنه زاراوه ی « ئیستیاتیکا » که ناماژه ی چه ند ئادگاریکی دیارکراوی هیندی شت ده کات ، که به هویه وه جوانه ، له کاتیکیدا شتی وا هه دن لێی ببه شن ، دوا یی ئه م تیۆریان به شیوه یه کی دیارکراو ئه رکی گه یشتن به و ئادگاران به گرنه به ر . کاتی ده گه نه ئه و ئادگاره جیلاکارانه ، له و تاقیکردنه وه دا ئه وان به پێکهینه ری بواره « ئیستیاتیکی » به که .

لێ ئیمه له تۆژینه وه که مان هه مان ناقار ناگرینه به ر ، بۆچی ؟ بۆ ئه وه ی ئیمه به مانای دروست « ره خنه گر » بێن ، ده به ره وایی به و تیرپوانینه مان به یین ، ئه م ره وایی پێدانه ش دووانست ده گرته به ر :

به که م ، ده بێن هه ولدانه لاسکاره کانی شیکردنه وه ی بایی هونە ر و جوانی به هۆی ئادگاری « ئیستیاتیکی » جیاکار ده رکه وتوووه که پتر له پێوست سنورکراون ، لیکدانه وه بان بۆ ئه و جۆراوجۆریه مه زنه ی نیوان کاره هونە ریه کان نه کردوووه ، بۆ سه رجه م شته کانی تریش ، که ته واو جیاوازن ، خه لکانیش گرنگی ده دن به ته ماشاکردنیان ، ئادگاری که وا ته ماشاکراوه گوايه بنه مای پێناسه ی « ئیستیاتیکیه » که « گونجان » به (۱) به به شیوه یه کی تابه تی ، که به جۆره ها شیوه ی جیاواز له لایه ن بیرمه ندانی چاخه کان شیکراوه ته وه . به گشتیش ئادگاری کاره هونە ریه کانه ئه وان به که خه لکان له سه رده میکی میژویی دیارکراو باخود سه ر به بابته تیکی دیار و سه رنجراکیشتن و لای خه لکان مایه ی سه برن ، له گه ل ئه وه شدا ئه م ئادگاران به و ده خرینه به ر نیگامان که ئادگاری هاویه شی نیوان

(۱) « ئیمه ده زانین که گونجان هاوتای دانپیانراوی جوانی بووه یا نامانجی هونە رمه ند بووه به درێژایی چاخه کانی فه لسه فه ی هونە ر » گیلبرت و کۆهن میژوی جوانانی Katherine E. Gilbert and Helmut Kuhn : A History of Aesthetics rev ed . Indiana University Press , p 186 .

ته واوی بابته ته ئیستیاتیکیه کان بن ، به جۆری هه ر بابته تیگی که له و باره وه که ماسی هه به ی له بواری ئیستیاتیکی دوورده خرینه وه ، به م شیوه یه ئه و هونە ریه ی سه ر به شیوازیکی تابه ته ، یا سه ر به سه رده میکی دیارکراوه وا ته ماشاده کړیت وه ک ئه وه ی غومسه ی به رزی ته واوی بایی ئیستیاتیکی به ی .

له گه ل ئه وه شدا هیچ ریگرتن نیبه له وه ی که هونە ریکی ته واو جیاواز ده گه ل کاتدا سه ره لدا . ئه م کاتشه ئه وه مان بۆ ده ر ده که وه ی که بابته تی وا هه ن به لایه نی ده رککردنه وه نرخی خۆیان هه به ، به لام ئه و ئادگاران به جارن به « ئیستیاتیکی » داده ندران نیانه ، ئه وه ش وای ده رده خات که شیکردنه وه ی ره سه نی ئیستیاتیکی له وه و پێش زۆریتر له پێوست سنورکراوه ، باخود ئه وه مان بۆ روئده کاته وه که شیکردنه وه ی سروشتی بواری ئیستیاتیکی خه رابی ده گه ل داده کړی .

بۆ ئه وه ی ئیمه ییش نه که وینه ئه م جۆره گۆشه ته نگه وه که ده بێته هۆی که نه فت کردنی بیر ، ئیستیاتیکی وا ده ناسین که بنچینه ی جۆریکی ده رککردنه ، ئه وه ی به کجار بابته خداره ئه وه یه که له کاتی ده ستکردن به و تۆژینه وه به یا هه ر تۆژینه وه یه کی دی ناوه هایی ، مرۆف سنوری ته نگی پتر له پێوست نه کاته گه رده نی تۆژینه وه که ی ، هه ر نه به ی پێوسته ئه مه به رێبازی پێشینه aprion ئه نجام نه دریت ، واته پێش ئه وه ی ده ستبکه یین به تۆژینه وه له به رووبوی بابته ت ، چونکی گه ر له ده ستبکه وه توند و گرژ خۆمان به سه وه ، وا پێده چی که راستی زۆر گرنگ فه رامۆش بکه یین ، خۆ گه ر ئیستیاتیکی و بناسین که ده رککردنی بابته تی دیارکراوه ته نیا بۆ ده رککردن و به س ، ئه و گشت ئه و بابته تانه ی خه لکان هه لی تیارامان یان لێ ده وه ده سه تهناره ، هه ر چ جۆریک بن ، ده که وند جعزی تۆژینه وه که مان .

ئه م بابته تانه ش ته واوی جۆر و چاخ و شیوازه جیاوازه کانی هونە رن ، ههروه ک چۆن بابته تی جیا جیا و دیمه نی سروشتیش ده گرته وه ، دوا ی ئه وه ش ده توانین بگۆژینه وه شیکردنه وه ی بونیادی ئه م بابته تانه وه بێن تاج په یه ک ویکچون له نیوانیاندا هه به . ئه مه ش به سه ر هۆی دووه می هه لێژاردنی ئه و پێناسه یه ی زاراوه ی « ئیستیاتیکی » مان ده کات ، که له وه و پێش و له کۆتایی به شی به که م باسمان کرد .

گه ر بمانه وه ی له وه بگه یین مه به سه ل « هونە ر » و « جوان » و تاقیکردنه وه ی تابه تیمان به وان چه ، ده به ی له وه ی ری و ریکاره بگه یین که ده رککردنی ئیستیاتیکی کارپێده کات .

هه روه ك دیتمان ده كړی، كاری هونه ری به جوړه ها شیوه ده رز بکړیت و بنرخبندریت - له روی ره وشته وه ، به و پیبی به لگه به کی کومه لایه تیبیه هتد ، گه ره چاوی زانای کومه لایه تی یا بیرمه ندیکي ره وشت له کاره که چوینه پیشه وه ، نه وا ناگه ینه نه و بابیه ی که تیدایه ، بل گه یشتن به و نامانجه پیوسته سه رنجی کاره که دور له خو خه ریکردن به ره سدی و نه نجامه کانی بده بن ، به م جوړه شیکردنه وه ی نه م شیوه ده ریکردنه بل راقه کردنی بابی نیستیتایکی هونه ر و « نه ك میژوی یاره وشت هتد » مانای نیستیتایکی « جوانی » پیوسته .

* * * * *

بیری تاکوته رای ده ریکردنی نیستیتایکی وه ك هه موو بیره کانی دی میژوی خوی هه یه ، له گه ل نه وه ی نیمه به درژی میژوی بیرکردنه وه ی تیژی جوانی له بابه تی جیاجیادا به سه ری ده که ینه وه ، له گه ل نه وه ش له سه ده ی هه ژده یه م نه بی له ده رز کردنی نیستیتایکا نه و بابه خه ی پینه دراوه ، ته نیا له دوا ی نه و کاته وه بونه بیریکي زور به ریلو ویاو ، که واته با هه ولده بن هیندی هژیسه میژویه کانی نه م هژکاره وه ده ربخه بن .

هونه ر به درژی میژو تاوه کو سه رده می نیسته مان ، له سه ر بنچینه ی نایستیتایکی شیکراوه ته وه و نرخیندراوه : له پیناو سودی کومه لایه تیدا به رز ریژی لیکراوه ، یا خو له به ر نه وه ی سوزی ناینی له ده رونا جوړشده ، یا له به رنه وه ی خه لك به لایه نی ره وه شتیبه وه به ره و باشر ده بات ، یانیش به هوی نه وه وه چاوگیکی زانینه . ده شی خویند ر ده رکي نه وه بکات که بابی هونه ر له گشت نه م بازارنه له سه ر بنچینه ی نه و نه نجامانه ی پیمان ده گات بنرخبنی ، نه ك له به ر گرنگی ناوه رڼکی .

به لام له سه ده کانی دوایدا بایه خدانیکي تیبنیکراو له رووی نیستیتایکی هونه ر هاتوته ناروه . گرنگرین هژیسه کانی نه مده ش ، گوزانی مه زنی شوینی هونه رمه نده له نیو کومه لدا که پتر له کومه ل دابراوه ، نیدی وا ش ته ماشای نه ده کرا که یه ك له وه ستایانی هه ره کارامه یه ، هه روه ك له کومه لگه ی یونانی و سه ده کانی ناوه راست واپا بووه ، به لکو واته ماشا ده کړیت که له ناپوره ی خه لكانی دی دا به وه جیاده کړینه وه که خاوه ن توانای نافراندن یا « بلیمه تی » به سه ره رای نه وه ش جموجولی جوانکاری هونه رمه ند له نه رکه کانی تری کومه ل ترازیرا ، چاکترین نمونه ش پونه مده به سه موزیکایه ، که به درژی میژویاشکوی هونه ری جوړه کانی تری جموجول بووه ، واته سروده

کانی کارو ، موزیکي په رستگاکان ، موزیکي بونه کان و سترانی جه ننگ ، هه روه ها واپا بوو که له راژه ی ناین بی ، بو نه داگردنی نه ریته کانی په رستان و ناهه نگی ناینی له کارده هیندرا ، هونه رمه ندی پایه به رزی نه لمانی پوهان سباستیان باخ (۱۷۸۵-۱۷۵۰) وتوبه تی من پیویه موزیک ده نوسم « تا به خوداوه ندا هه لیلیم » به لام موزیکفانان به درژی ماوه ی سه ده ی نوزده یه م پتر نارو زویان به لای نه وه دا ده شکایه وه موزیک بو چه ژلیوه ر گرتن بنوسن و به س ، به م پییه نه م موزیکه ی ته نیا بل نامانجی به رچه شیوون دانراوه له گۆشه نیگای میژوه وه فراژیوونیکي ریژه یه .

له دواشدا کومه لی هیزی کومه لایه تی و ژباری هه ن که بونه هوی پتر دوره په ریژکردنی هونه رمه ند ، به که م نه وه یه راگردن له دزیوی کومه لگه ی پیشه سازی راگردن له وه موو بنکه پیشه سازیه و شاره خه مگین پر له خه لك و گوفه که ، له هه مانکاتدا به ریه رچی ته وژی « کومه لی حه ماوه ری Mass society ده داته وه که که سایه تی نه و ناچار ده که ن به دوا ی بایه کانی « جه ماوه ر » و ریباری نه و اندا بکه ری ، نه م جوړه تیکه لی و پیتخسته به سه یو نه وه ی تاکوته رای هونه رمه ند یخنکی که بو نه و جیگه ی شانازی پیکردنه ، کانی هونه رمه ند ده خوازی به بی چه په ر تاکایه تی خوی ده وبری ، ده بیته هوی هه لایسانی هه لوئست ، هونه رمه ند تاراده یه کی بیسنور کاری خوی بونرا ته ده نافرینی ، نه گه ر هه یسی بی نه وا جه ماوه ریکی یه کجار که می ده بی ، هونه ر و جموجولی هونه ری ده بیته بابه تی بیژلیونه وه و ریسوا کردن ، یا له چاکترین باردا پشتگویده خریت نه مده ش باری هه ره خراپه ، با له و هه لوئسته ی خه لکان وردبینه وه له هه مبه ر « هونه ری نوی » و موزیکي هاوچاخ هه بانه ، له گه ل پتر بوونی ژماره ی نه وانه ی که له و شیوه هونه ره دا بایه ك ده بینه وه ، نه و بازنه ی سه رنجراکیشانی تا نیسته ش سنورکراوه ، به م شیوه یه ته وژی سه ره کی ، کومه ل هونه ری به لاره ناوه .

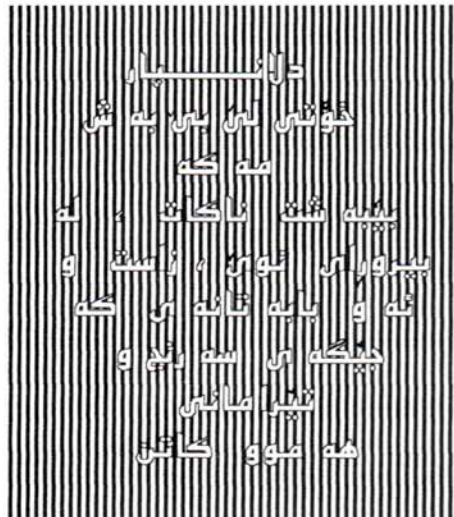
له نه نجامی نه م هویانه ی پبشتر هه لمانگوزین و هه روه ها هوی تریش وا خه ریکه تیگه یه کی نوی هونه ر سه ر هه لدات : هونه ر ته نی بل نه وه یه لی به رچه ش بین و به س ، بابی خوی به خویزه یه تی ، نه ك له به ر نه وه ی راژه ی نامانجیکي ناینی با ره وشت یا کومه لایه تی ده کات .

به ناویانگترین ده رپین له و تیگه و بزوته وه دایه که ناو تراوه به « هونه ر له پیناوی هونه ردا » ، که له نیوه ی سه ده ی نوزده وه بوژایه وه ، نه م ریبارزه دوویاته ده کاته وه له سه ر نه وه ی ته نیا ریگه بل تیگه یشتن له هونه ر بواری ده ریکردنی نیستیتایکیه . به م شیوه یه گرنگی فه لسه فه ی ده ریکردنی نیستیتایکی له بواری فراژیوونی میژوی هونه رده کان و کومه لده وه دیته کایه وه .

* * * * *

به لام زانینی بنچینه ی میژوی (بیر) بك شتیگه و ، توژینه وه له خودی نه م بیره و به رنه زمون کردنی راده ی دوستی شتیکی ته واو جیوازه ، بویه هه نوکه پیوسته بگوازینه وه بل گرفتی دووه م ، نه وه شمان له یاد بیت که نه و ره وایبه ی له پیناو به سه ره کی کردنی ده ریکردنی جوانی له و باسه ی نیمه دا ده دریت تاوه کو نیسته به شه کی نه بی شینه کراوه ته وه ، وه لی گرنگی نه م تیگه یه ، وه ك هه ر بیریکي سه ره کی تری هه ر بواریك له بسوا ره کانی تری لیکنینه وه ، چه نده ی پتر له باسه که مان تیبه لکشین لیکندا لیکندا رونتر ده بیته وه ، تا ده گه ینه نه وه ی که تیگه ی ده ریکردنی نیستیتایکی له پیناو چاره سه ری گه له گیروگرتیکي زور که له به رایماندان سودی به کجاره فره یه .

له کوتایدا با له بیرمان بیت ، نیمه هه رکاتی باس له تاقیکردنه وه یه کی مرقانه ده که بن ، نه وه ی ده لیین ده بی له گه ل روده کی تاقیکردنه وه کان پیک بیت ، پیوسته به وردی نه و ریبارزه ی وپزه و موزیک و نیگارکیشانی پیده رك ده که بن باسبکات ، گه ر نه وه ی لیته دا ده یخه ینه روو نه گاته نه م نه نجامه ، نه و نه وی خاوه ن ریبارزی فه لسه فه ی ره خته گرانه بی په سه ندی ناکات .

چې - سرپ - ه - ه !

نه وه ته ن ! نه مجاره ش بازرگانه کانی « کوردايه تى » بارو بارگه ی شه ری کورد کوژیان پیتچاوه ته وه ، له شاپاش کردن بو که واسه وزه دروژنه کانی ئیران ده نگیان نوزه له بهر براره ، له مه یدانی قاقای پینکه نین بو گورکه ره گه زپه رسته کانی تورکیا ده ستیان ناوه ته بیته قاقای پرپسه ی نازادی کوردستان ، بو زه ماوه ندی بوکانی بوکمانه ی زورجوانی فاشسته کانی به غذا و شوقینسته کانی شام ، هه لپه رکیتی خویناوی یان له کوردستان سازداوه . نه وه ته ن ! به ریز وا تینه په رن ، نه مجاره یان به رگی ره نگاوه نگیان پویشیوه ، به جوړیک سه د خوژگه مان به کفن دزه کانی چوارده ساله ی خه رمانی به فیروچومان که له بهرگ و ره نگدا کورد له بازارې هه رزانی سیاسه تدا ، مه زات کرا

بیگومان باو و باپیرانمان راستیان گوتوه و له نه زمونی ژبانیان وه رگرتوه و گوزاوگوز نه وا بو نیمه یان هیشتوته وه : نه گه ر جاری به که م فیلت لیکردم ، خولا بتگری ! به لام که بو دووه م جار فیلت لیکردمه وه ، نه و که ره ته یان خولا خوم بگری !

کورپنه ... ! نه وه سه ری چه ندان جه نگی کورد کوژییه له چیراوکه ی شوپشه عوتورلییه کانی کورده واری هه ر نابرتنه وه و نابرتنه وه ! نازانم کام « سه رکده » و قوماندان و ده سه لاتیک هه به نه م نه زمونه تالهی به قسه و گفتی شه کراوی ته فروتونا نه کردبی ، که چی هه رکه به زمه که هه لده گیرسیننه وه ، وه ک نه وه ی نه بابان دیبې و نه باران ، سه ری مه یدان ده گرن و له کورد کوژیدا قولی لیته لده مالن ، بو تالان کردنی نه یاره کانیا فشه ی سمبیلانیا دیتی ، له ویران کردن و سوتاندنی سامانی کوردا گه لیک خیران !!

گه لو ده ردمان زور گرانه ، برینه کمان که وتوته به ده نی ، هه مو جاری سازاده کانی عه رشی پادشاید تی خومان بو تاره زوی دوژمنه کامان قه قماغه کانی ده کولیننه وه ، له جیاتی تیمارکردنی بو چاره سه رییه کی هیجگاره کی ، سه رله نوی برینداری ده که نه وه ده ردمان گرانتر ده که ن . وای له م مه رگه ساته ی بو کوردان سازکراوه ، وای له و چاره نوسه پر شه رمه زارییه ی به ده ستی « سه رکده » ی رزگاری و نازادی به روی چاره نوسی نادباری کوردان لکیتراوه !!

وای له و بیویزدانییه ی به رانبه ر قوربانی نه ته وه که مان چه ندان باره ده کرپنه وه !

کاکه پاسی

DLANPAR - Cultural magazine publish In Sorany (south-kurdish)

BY- Kurdistan National Peace & Solidarity Committee

Editorial board - R.Mamash. R.Muhedin. A.Mustafa. H.Akram.

Address - KNPSC. P.O.Box 533 . 00101 Helsinki . FINLAND

Bank No - PSP 800024 - 12755719 Helsinki . Finland

1.Cover - Portret of Kurdish Poet Abdula Pashew

2. Cover - Foto of Madam Danial Meteran